

TENERIFFA – EN IDYLLISK VINTERDESTINATION FÖR DE ÄLDRE

Samantha Roos

Examensarbete

Turism

2010

Samantha Roos

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Turism
Identifikationsnummer:	2819
Författare:	Samantha Roos
Arbetets namn:	Teneriffa – en idyllisk vinterdestination för de äldre
Handledare (Arcada):	Hellevi Aittoniemi
Uppdragsgivare:	-
<p>Sammandrag:</p> <p>Idag reser världens människor mycket aktivt och turismen växer som näring. På 80–90-talen var Kanarieöarna ett mycket populärt resemål, Teneriffa är ännu den populäraste ön av de sju kända Kanarieöarna. Idag verkar människorna mera söka sig till mer annorlunda resemål som är längre borta som exempelvis Thailand, och Kanarieöarna ser ut att bli i skuggan av allt detta. Syftet med detta arbete är att kartlägga förändringarna i de 60–80-åriga finländska pensionärernas resande till Teneriffa under åren 1980–2008. Syftet är också att ta reda på vad motivet är till att dessa personer reser just till Teneriffa och om de alls lockas av de annorlunda resmålen. Skribenten håller sig endast till en av de sju Kanarieöarna, Teneriffa, samt intervjuar endast finländska pensionärer i åldern 60–80 år. Teoridelen behandlar turisten och dess olika typologier, segmentering samt turistens motivation till att resa och resebeteende. Vidare behandlas även destinationen, ön Teneriffa som turistdestination och dess läge idag inom turismen. För undersökningen har använts den kvalitativa undersökningsmetoden, med intervjuer på Teneriffa, för att få resultatet mera i form av en berättelse och diskutera med respondenterna i den miljö intervjun behandlar. Resultatet är relativt klart och tyder på att de finska pensionärerna ännu är lika fästa vid Teneriffa och deras resande till ön har alltså inte i stort sätt alls förändrats under de senaste åren. Det är många som började som ivriga utforskare, emedan de senare började tillbringa ett helt vardagligt liv på ön och i detta läge är de än idag, på ön finns deras andra hem.</p>	
Nyckelord:	Teneriffa, resemotiv, resebehov, äldre resenär, turisttypologier, destination, attraktion
Sidantal:	86
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	11.5.2010

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Tourism
Identification number:	2819
Author:	Samantha Roos
Title:	Tenerife – an idyllic winter destination for the older generation
Supervisor (Arcada):	Hellevi Aittoniemi
Commissioned by:	-
<p>Abstract:</p> <p>Today people travel very actively and tourism grows as an industry. In the 80's and 90's the Canary Islands where a very popular tourism destination, Tenerife is still the most popular one of the seven islands. Today travelers seem to look for more different destinations, that are further away, like for example Thailand and now the Canary Islands seem to be in the shadow of all this. The aim of this thesis is to chart the changes in the 60–80 year old Finnish pensioners travelling to Tenerife, between the years 1980 and 2008. The purpose is also to find out what the motive for travelling to Tenerife is for these persons and if they are tempted at all by the destinations that are different. The writer is only concentrating on one of the islands, Tenerife, and interviews only Finnish pensioners in the age of 60–80 years. The theory part of the thesis is about the tourist and different tourist typologies, segmentation and the motivation to travel together with different traveler behaviors. Furthermore the text also presents the destination, the island Tenerife, as a tourist destination and its situation today in the tourism industry. For the research, the qualitative method is used, with interviews in Tenerife, so the result would be as narrative as possible and enables discussions with the respondents in the environment that the interview is about. The result is quite clear and shows that the finish pensioners still like Tenerife as much as before and all in all we can see that their traveling to the island has not changed, during the last years. Many of the respondents started as enthusiastic explorers and then they started the ordinary life at the island. This is still their situation today; their second home is on the island.</p>	
Keywords:	Tourist, travel motives, travelling needs, elderly traveler, tourist typologies, destination, Tenerife
Number of pages:	86
Language:	Swedish
Date of acceptance:	11.5.2010

INNEHÅLL

1	INLEDNING	8
1.1	Historisk bakgrund	8
1.2	Problemområde	11
1.3	Syfte och avgränsning	12
1.4	Definitioner	12
2	MARKNADSSEGMENT OCH TURISTTYPLOGIER	13
2.1	Turisten	13
2.2	Segment	14
2.3	Typologier	17
3	TURISTENS MOTIVATION OCH RESEBETEENDE	22
3.1	Viljan och behovet	22
3.2	Lockande faktorer eller flyktmotiv	24
3.3	De äldre resenärerna på marknaden	27
3.4	Motivator eller facilitator	28
3.5	Påverkande faktorer vid valet av rese mål	29
3.5.1	Köprocessen	29
3.5.2	Valet av en destination	30
3.5.3	De äldre resenärerna	31
3.6	Attraktioner och attraktionskomplex	34
4	TENERIFFA SOM RESEMÅL	39
4.1	Allmänt	39
4.2	Utbudet på Teneriffa	39
4.3	Teneriffa idag	40
5	SAMMANFATTNING AV TEORIDELEN	44
6	METODDISKUSSION	47
6.1	Tekniker för att samla information	48
6.1.1	Intervjuer, observation och innehålls analys	48
6.2	Kvantitativ vs kvalitativ forskning	47
6.3	Val av metod	50
6.4	Urval i den kvalitativa undersökningen	50
6.5	Intervjuguide	51
6.6	Val av respondenter	53
6.7	Genomförande	53

7	RESULTATREDOVISNING.....	55
7.1	Allmänna och inledande frågor.....	55
7.2	Marknadssegment och turisttypologier.....	58
7.3	Motivation och resebeteende	59
7.4	Attraktioner och attraktionskomplex	61
7.5	Destinationens livslängd och ön idag	65
8	DISKUSSION	71
8.1	Allmänna och inledande frågor.....	71
8.2	Marknadssegment och turisttypologier.....	72
8.3	Turistens motivation och resebeteende	73
8.4	Attraktioner och attraktionskomplex	75
8.5	Destinationens livslängd och ön idag	77
9	AVSLUTNING	79
9.1	Undersökningens begränsningar och förslag till förbättring	80
9.2	Slutord	81
	KÄLLOR.....	83
	Elektroniska källor	84
	Muntliga källor	84
	BILAGOR	

Figurer

Figur 1. Familjers livscykel och besökarattraktioner.	16
Figur 2. Olika typers segmentering på basen av beteende.	16
Figur 3. Erik Cohens definition av turistens olika drag.....	20
Figur 4. Motivationsprocessen.	23
Figur 5. Iso-Aholas resonemang om resemotiv.....	25
Figur 6. Turistens situationella kombination av resemotiv	26
Figur 7. Pearces motivationsstege.	26
Figur 8. Attraktionens karaktär.....	35
Figur 9. Attraktionstypologin.	36
Figur 10. En stranddestinations inre differentiering, enl. Selänniemi.	38
Figur 11. Utvecklingen av en turismdestination.....	41
Figur 12. Faktorer som påverkar destinationens bärkapacitet.	42

Tabeller

Tabell 1. Skillnader mellan resenärsmängden till Spanien och Thailand mellan åren 2002 och 2007	10
---	----

FÖRORD

Under arbetsprocessen för detta arbete har skribenten fått mycket hjälp. Arbetets ämne är mycket viktigt för mig, eftersom den personliga kopplingen till Teneriffa är stark ända sedan barndomen. Hemmet i Los Cristianos är inte längre i min familjs ägo, men minnena lever kvar.

Ett stort tack skall riktas till min handledare Hellevi Aittoniemi för tålamodet och alla goda råd. Många tack riktas även till Finlands hederskonsul Kristoffer Öhquist samt Finska klubben på Teneriffa för all den dyrbara hjälp de bidragit med för detta arbete.

1 INLEDNING

I detta arbete är det meningen att skapa en bild av hur de äldre finländarnas resande till Teneriffa har förändrats under åren 1980–2008. I arbetet kommer skribenten att ta upp olika resenärstyper, eftersom det påverkar hur de beter sig under resan eller varför de reser just till ett visst ställe, som i detta fall Teneriffa. För övrigt tas även beteende och motivation upp som då är starkt sammankopplat med turisttypologierna. I tredje kapitlet behandlas även de äldre resenärerna som en skild grupp, eftersom de utgör det centrala för undersökningen.

1.1 Historisk bakgrund

Spanien kan man kalla ett verkligt turistland, då det hörde till de viktigaste turismländerna som hade över 20 miljoner turister år 1981. Enligt UNWTO (2002) var Spanien det näst största turistlandet år 2000 och 2001 med 48 miljoner respektive 50 miljoner ankomster. Ön Teneriffa har i sin tur varit ett populärt rese-mål en lång tid. Idag är det ännu mycket omtyckt, även om det finns andra rese-mål som kommit till och det mera exotiska lockar resenärer idag. Många av de äldre resenärerna är dock de som troget verkar återvända till de trygga Kanarieöarna, varav Teneriffa då är populärast. Kanarieöarna är idag något som är bekant och kärt för oss finländare, eftersom många gjort sin allra första södernresa just dit. Då resandet dit började, på 50-talet, tänkte finländarna på Spanien med bilder framför sig föreställande tjurfäktningar, Don Quijote och conquistadorerna samt temperamentiska människor. Ungefär fyra år senare kom de första finska gruppresenärerna till öarna, dit flygna av Karhumäki Oy. Gruppen bestod av 20 personer och resan innehöll då två övernattningar på vägen. På sommaren 1965 tog samma resa endast 14 timmar och på denna tid var det överhuvudtaget sällsynt med sådana här resor, eftersom de var dyra. Idag tar det bara 5–6 timmar att flyga till ön, direkt, utan några mellanlandningar. Typiska Kanarieresenärer var förr lärare och läkare. De flesta finländare kunde göra denna underbara resa till södern, då en mindre massturismvåg satte fart 1969. Nu började Kalevi Keihänen sina Keihäsmatkat och priserna rasade – paketresorna körde igång. Detta utgjorde en stor förändring, då också de ”vanliga” fin-

ländarna fick uppleva södern. Den s.k. dagens massturism, eller den stora ökningen till ön, satte igång på 80-talet. Enligt en undersökning som gjorts av luftfartstyrelsen var det ganska stora förändringar i resenärsmängden bland finländare till Kanarieöarna, i början av 80-talet. Ön var alltså en "hit" just under 80- och 90-talet. År 1982 fick öarna 57 623 turister, år 1983 var antalet 73 382 samt år 1984 var de 99 598 stycken. Man kan alltså här se en tydlig ökning, eftersom det redan mellan 1983 och 1984 var det en skillnad på 36 procent. Öarna hade alla dessa år mera resenärer än spanska fastlandet. Jämfört med exempelvis Thailand som fått 7 miljoner turister år 1995 och 9,5 miljoner år 2000, hade hela Spanien 34,9 respektive 48,2 miljoner turister. Här ser man att Thailand är populärt, men siffrorna kommer ändå inte nära varandra. Idag lockas folk till länder i Asien, så en jämförelse är på plats, för att kunna se om Teneriffa verkligen förlorar mot Thailand hos den finska befolkningen. Enligt Statistikcentralens undersökningar om finländarnas resande, med respondenter i åldern 15–74 år, har man kommit fram till att det har skett en ganska så jämn fördelning bland finländarnas resor till Spanien, från en undersökning gjord 2008, se tabellen nedan. Bland långfärdsresor hörde Thailand till de populäraste och antalet resor dit 2005 var 53 000, dock ca en femtedel lägre, dvs. 12 000 resor mindre, än år 2004. År 2007 gick något över hälften av alla Spanienresor till Kanarieöarna. År 2007 var för Thailand också ett bra år, då landet ännu höll sin plats som populäraste långfärds mål bland finländarna, med 128 000 resor, jämfört med 90 000 resor år 2006. Här hade skett en ökning på 40 procent. (Hemmi et al. 1987:250 - 251, 260, 273, 335; Sanger 2005: 11; Aurinkomatkat 2009, Statistikcentralen 2008, Malmberg 2009, s. 31 - 36)

Tabell 1. Skillnader mellan resenärsmängden till Spanien och Thailand mellan åren 2002 och 2007. (Se Statistikcentralen 2008)

Destinationsland	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Spanien	332 000	310 000	355 000	333 000	381 000	382 000
Thailand	43 000	47 000	65 000	53 000	90 000	128 000

Turistindustrins enorma tillväxt sedan 1960-talet har på sina håll helt förändrat landskapsbilden. Enligt Departementet för turism och transporter, kom över åtta miljoner turister till Kanarieöarna under de första tio månaderna år 1999, vilket är en ökning på över 600 000 jämfört med motsvarande period föregående år. Till Teneriffa kom här nära tre miljoner turister. Nya badorter på sydvästra delen av ön som exempelvis Playa de las Americas har med god fart växt upp. Playa de las Americas byggdes dessutom endast för turisterna i slutet på 1970-talet, tillika som det andra flygfältet Reina Sofia öppnades på öns södra sida. Los Cristianos som ligger alldeles intill, är idag den lugnare staden för turister och staden har fortfarande spår av den gamla fiskarbyn den var, runt hamnen. Det är alltså mest den södra kusten som är inriktad på massturism. Då turismen började på 60-talet var Los Cristianos den ända kuststaden dit folk som sökte strand och hav kunde komma. Öarnas huvudnäring är idag, förståeligt nog, turismen. Till en stor del är det klimatet som lockar, eftersom det är så milt och medeltemperaturen förändras inte så mycket. Det är den kända vulkanen Pico del Teide, Spaniens högsta berg, som med sin rad av berg delar in ön i två klimatområden. Vädret varierar mellan den torrare, södra och den grönnare, norra delen av ön. (Renouf 2003 s. 9, 21, 35, Williams 2006, s. 8, Sanger 2005, s. 11.)

Ökningen av fritid har påverkat folks värden, attityder, livsstil och världsbild. Under den s.k. superindustriella tiden mellan åren 1980 och 2000 har det dock skett samhällsliga förändringar som har bromsat gruppresandets utveckling. Exempelvis framför allt i industriländerna har man förflyttat sig till servicenäringarnas tid och informationssamhället, där automatiseringen alltjämt ökar. En stor del av dagens resenärer är de äldre,

eftersom vi idag är i ett skede där den äldre befolkningen tar plats som den största. Man har upptäckt en betydande ökning i resandet bland de äldre under de senaste åren och man förväntar sig att det kommer att öka mera. Enligt en undersökning gjord av Internationella arbetsorganisationen (eng. *International Labour Organisation, ILO*) 1997, antar man att den äldre befolkningen med personer i åldern 55 år uppåt skall öka till 29 % fram till år 2010, emedan de 65 år och äldre också förväntas öka från 60-talets 11,1 % till 16,2 % år 2010. I Skandinavien har seniorerna haft den högsta benägenheten att resa. Enligt Vuoristo (1998) är gifta par i pensionärsåldern det segment som kommer att växa mest (54 %) under 2000-talet. I detta arbete tas det även upp vad som speciellt motiverar de äldre att resa, en fråga som i ett par decennier fascinerat forskare. Idag undrar man om massturismen håller på att avta. Detta för att människorna inte vill röra sig med massan och exempelvis vara på en helt överbefolkad strand och bo på helt vanliga destinationer. De vill istället frigöra sig från samhällets normer och vara oberoende, dvs. inte heller använda resor som är helt färdigt planerade. Är det därför en del människor idag lockas till mera exotiska resmål, som länder i Asien? De andra resmålen har varit lite av en trend för en del, i dagens läge. (Se Patterson 2006, s. 73–74; se Hemmi et. al, 1987, s. 48–49, 59; Vuoristo 1998, s. 231)

Min egen koppling till arbetet är relativt stark, eftersom jag har tillbringat den största delen av mina barndomsvintrar mellan åren 1988 och 2000 bosatt i Los Cristianos på Teneriffas sydkust. Där av har jag haft kunskaper i spanska språket sedan barnsben, samt ett starkt intresse för ön som rese-mål idag.

1.2 Problemområde

Idag reser världens människor en hel del och turismen växer som näring. På 80 - 90-talen var Kanarieöarna ett mycket populärt rese-mål, eftersom de flesta familjer verkade välja dem som lämpliga för barn. Teneriffa är den populäraste ön av de sju kända Kanarieöarna, men idag verkar resenärerna söka sig till exotiska rese-mål som är längre borta. Exempelvis Thailand är nu en stor trend och andra destinationer som har något annorlunda att erbjuda, lockar också. Kanarieöarna verkar bli i skuggan av allt detta. Man kan

fråga sig vilka resealternativ som idag lockar det allt växande segmentet med äldre personer.

1.3 Syfte och avgränsning

Syftet med detta arbete är att kartlägga förändringarna i de 60–80-åriga finländska pensionärernas resande till Teneriffa under åren 1980–2008. Syftet är också att ta reda på vad motivet är till att dessa personer reser just till Teneriffa och om de alls lockas av de annorlunda resmålen. Skribenten håller sig endast till en av de sju Kanarieöarna, Teneriffa, samt intervjuar endast finländska pensionärer i åldern 60–80 år.

1.4 Definitioner

Turist – En person som är borta mer än 24 timmar, men mindre än ett år. Den som stannar borta endast kort tid (inte över natten) räknas som en dagsbesökare (eng. *excursionist*.) (Hanefors & Mossberg 2007, s. 22)

Resemotiv – Turistens situationella kombination av eventuellt kompromissade orsaker till att företa en resa. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 75)

Äldre vuxen – Det finns delade åsikter om åldersgruppens nedre gräns, men det är ungefär från 50 år och uppåt. Turismforskare har refererat till äldre resenärer som personer i åldern 55 och uppåt. Andra termer för de äldre är exempelvis ”seniorer” eller ”mogna”. (Patterson 2006, s. 17)

2 MARKNADSSEGMENT OCH TURISTTYPOLOGIER

Här tar jag upp en introduktion till vad en turist är och på vilka olika sätt denne kan beskrivas. Som följande berättas det om vad segmentering är och varför det används, samt några exempel på olika sätt att segmentera. Typologier och en introduktion till dem, tillsammans med några exempel kommer också fram. Forskare som tas upp här är bl.a. Cohen, Perreault, Dalen, Leiper och Smith.

2.1 Turisten

När man tänker på en turist, föreställer man sig ibland en löjlig bild av en främmande människa som inte bara klätt sig underligt, utan som också är ignorant och passiv, trots att han eller hon ständigt är på jakt efter nya motiv med sin nya kamera, video eller mobil. En turist är något som man ogärna erkänner att man är eller någonsin varit. Ofta vill vi bevisa att dessa negativa benämningar som beskriver turisten inte stämmer och detta vill man göra med en blick på hur man sett på turisten genom åren. Själva ordet "turist" härstammar från franska språket där ordet "*tour*" betyder rundtur, tur eller resa. På 1800-talet började ordet användas i engelskan som en gångbar synonym till resenär. Turister är de resenärer som kommer till ett ställe tillfälligt, för antingen fritid eller business och sedan de som kommer bara för en dag, mindre än 24 timmar, exempelvis kryssningsresenärer. Snart började man karakterisera turister i en massa olika typologier, eller roller. Ibland var dessa roller kanske mera beroende av turisternas beteende eller av vilken effekt dessa antas ha på lokalbefolkningen, ibland baserat på deras resmotiv och ibland grundat i turistens personlighet. Typologierna är de som är ihop länkade tillsammans med motivationen, som kommer att tas upp längre fram i arbetet. Genom åren har alltså ett antal definitioner presenterats. (Hanefors & Mossberg, 2007, s. 20–21; Cooper et. al. 2005, s. 60)

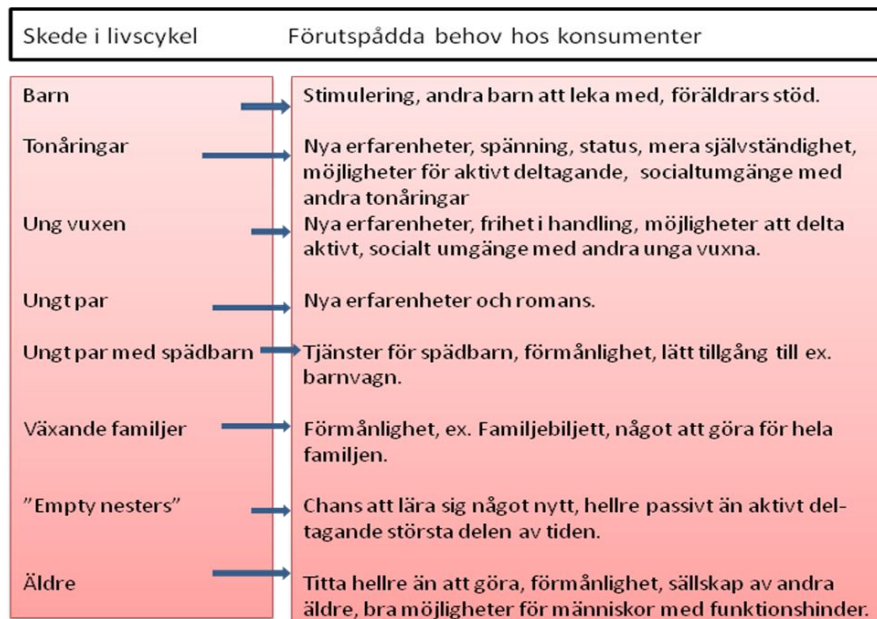
Det mest exotiska med turisterna, är ju turisterna själva. Det finns dock en del kritik kring dem, man har en förvrängd attityd gentemot typerna som kallas turister. Parodiförfattare världen över har gjort turisten till sitt favoritobjekt. I många olika bokhandlar kan

man idag köpa olika serietidningar eller dylikt som handlar om turister. Man har hittat på en massa "namn" åt turisten, med tanke på hur annorlunda denna kan bete sig; alltid är det något som denne gör fel. Exempelvis den s.k. "löjliga turisten" är den man genast känner igen där denne går med sin kamera och lustiga kläder, eller är halvnaken. Sedan finns "den naiva turisten" som är en ovan resenär och inte talar några främmande språk och inte klarar sig självständigt på destinationen, frågar dumma frågor osv. Den turisten som kunde kallas "den organiserade", är den som är beroende av sin grupp och guide samt känner sig tillfreds endast tillsammans med andra turister. "Den fula turisten" är den som beter sig som om denne ägde världen och bryr sig inte alls om etikett, utan gör allting som är förbjudet hemma. Turisten som ligger och latar sig på stranden eller på rummet och inte bryr sig ett dugg om kulturen och de lokala, samt äter korv och ägg som hemma, har fått namnet "den okultiverade turisten". Även "den rika turisten" som spenderar hutlöst på massvis med saker och gillar upppassning, är en figur man kan tänka sig att finns. Man kunde även tro på att det finns en "exploaterande turist", som tillbringar sin semester på människors och deras kulturers bekostnad och drar nytta av andras fattigdom. Också "den förorenande turisten" som trampar sönder, smutsar ner osv. finns till. Sist men inte minst kan man nämna den s.k. "alternativa turisten" som är annorlunda än de andra och undersöker ännu orörda ställen i världen. Denne räknas inte med i den typiska massturismen. (Krippendorf 1999, s. 41–42)

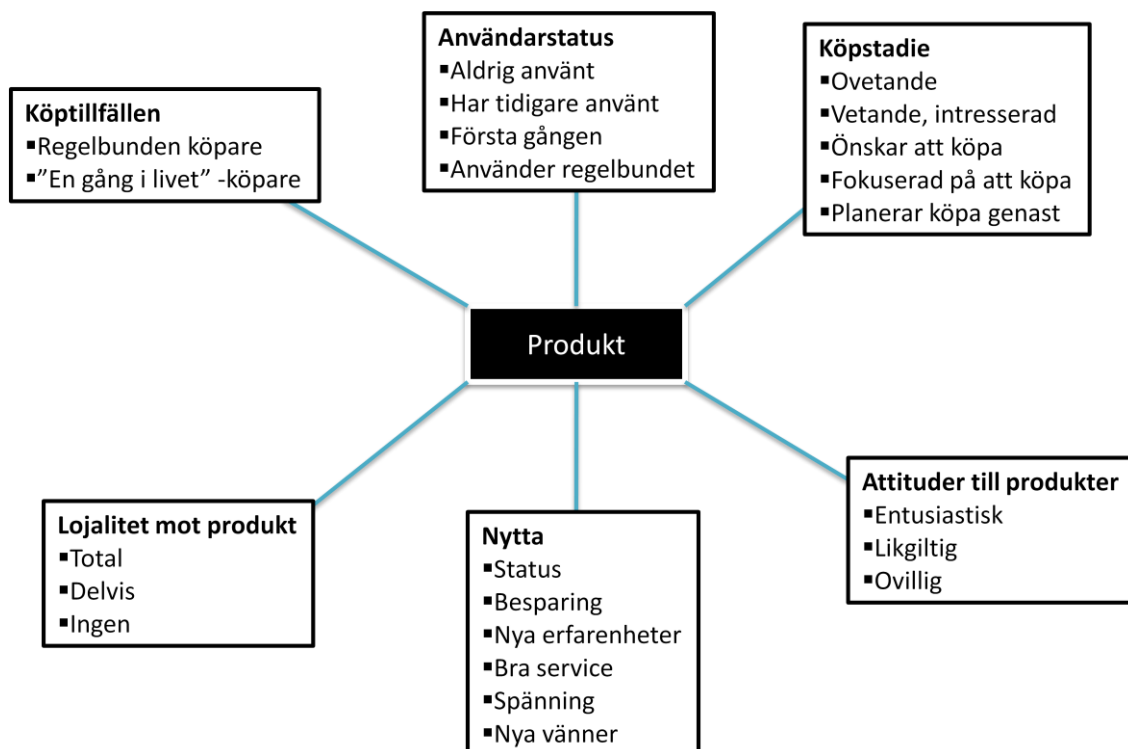
2.2 Segment

Man kan även dela in turisttyper i olika segment, dvs. grupper, genom att se på tydliga yttre egenskaper eller på mer svårdefinierade inre särdrag, som grundar sig på mer psykologiska egenskaper som har att göra med motivation och behov. Motivation och behov behandlas längre fram i arbetet. Segmenteringen ligger egentligen väldigt nära typologierna, men skillnaden ligger i att man kan kalla segmentering för en sjunkande process och indelningen i typologier för en stigande process. Detta därför att man i segmenteringen delar in människorna i mindre grupper, medan man i typologi indelningen samlar ihop människor till grupper, som består av personer med vissa karaktärsdrag. Inom varje segment finns då personer med olika kriterier, dvs. de olika resenärstyper.

perna. Segmenten är bra exempelvis för samhällsvetenskapliga undersökningar, samt i marknadsföring. Indelningen i dessa marknadssegment är viktig, eftersom det är svårt att ge rätt betjäning åt en grupp som inte är enhällig, med personer med samma intressen osv. I marknadsföring är det med tanke på företaget viktigt, att undersöka kunderna utifrån hur de använt företagets tjänster. De yttre s.k. kännetecknen för ett segment är geografiska, demografiska och socio-ekonomiska faktorer, samt aktiviteter eller intressen. De demografiska faktorerna är exempelvis resenärens ålder, kön, civilstånd, religion, språk eller ras, medan de socio-ekonomiska är saker som utbildning, yrkesposition, inkomster, fritidsmängd mm. Nedan kan ses en modell för vad olika människor i olika livsskeden kan ha för behov under en resa, med tanke på de demografiska faktorerna. (Se figur 1). Aktiviteterna är resenärens mer personliga intressen som kan vara, att man föredrar mer kulturellerade aktiviteter, eller så gillar man naturen mera. Med de yttre faktorerna kan man redan forma ett segment som kunde se ut enligt följande: 30 – 40 åriga kvinnor med akademisk utbildning som har medelhöga inkomster, är ogifta och bor i stadsområden, har bil samt ganska lång årssemester. Segmentering genom beteende är en intressant teknik som grupperar konsumenter utgående från deras förhållande till en viss produkt. Beteendebaserad segmentering används mycket inom turismen och lämpar sig exempelvis inom flygbolag, som i sina lojalitetsprogram försöker öka lojaliteten till produkter och få folk att köpa mera entusiastiskt. Nedan kan ses en modell över den här sortens segmentering, se figur 2. (Vuoristo 2003, s. 37, 42; Hemmi et al. 1987, s. 85, 95–96; Witt & Moutinho 1995, s. 295; Swarbrooke & Horner 1999, s. 96–97)

Figur 1. Familjers livscykel och besökarattraktioner. (Enligt Swarbrooke 1995a. Se Swarbrooke & Horner 1996, s. 96)

Figur 2. Olika typers segmentering på basen av beteende. (Swarbrooke & Horner 1999, s. 97)

2.3 Typologier

Gällande turisttyper kunde man börja med att nämna Stanley Plogs diskussion på 1970 – talet om typerna *allocentriker* och *psykocentriker*. Dessa är exempel på hur turister kan definieras enligt sin personlighet. Allocentrikerna är de resenärer som är självsäkra, nyfikna samt äventyrliga och utåtriktade, medan psykocentrikerna är de oroliga och hämmade, icke-äventyrliga, som är upptagna med livets små problem. Mellan dessa två finns även *midcentrikerna*, som har egenskaper från både allocentrikerna och psykocentrikerna. Dessutom kan man också hitta ”nästan psykocentrikerna” och ”nästan allocentrikerna”. Dessa kan illustreras med följande exempel, som uppträder mest i det amerikanska samhället: flygrädsla är en vanlig egenskap hos en psykocentriker, så dennes reseval styrs ganska långt av transportmedlen. Dock har man bland de resenärer som åker till södern, hittat psykocentriker, som inte har någon skillnad i hur de färdas, så då kunde man kalla dem ”nästan psykocentriker”. (Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 20–21)

Perreault, Dorden och Dorden (1979) kom fram till fem olika grupper genom sina intervjuer i 2000 hushåll. De kom fram till typologier som ”budgetresenärer”, som har medelhöga inkomster, men söker lågprissemestrar samt ”de äventyrliga turisterna”, som har bra utbildning, är förmögna och dras till äventyrliga semestrar. Som tredje grupp fick de fram ”de försiktigare turisterna” som reser, men inte diskuterar sina semestrar med andra. Dessa spenderar även ganska lite tid på att planera resan. Sedan finns ”semestrarna”, som är en liten grupp, som funderar mycket över sin kommande resa, samt tenderar att vara aktiva människor med jobb som har sämre betalt. Som fjärde grupp bildades ”de moderata”, som var mycket benägna att resa men inte intresserade av kortare veckoslutsresor eller sport. (Se Swarbrooke & Horner 1999, s. 87–88)

Dalen (1989) å sin sida, gjorde sin undersökning med 3000 intervjuer, vilken ledde till en klassificering med fyra olika typologier. En grupp var ”de moderna materialisterna” som vill bli bruna för att imponera på folk då de kommer hem. Dessa gillar att festa och bryr sig mer om dryck, än om mat. Deras huvudmotivator är hedonism. Den andra gruppen var ”moderna idealister”, som söker spänning och underhållning men vill ändå vara lite mer intellektuella än den föregående gruppen. Dessa vill dock inte ha masstu-

rism, där allting är klart planerat. ”Traditionella idealister”, som efterfrågar kvalitet, kultur, kulturarv samt kända platser, lugn och ro och säkerhet bildade den nästsista gruppen. Den fjärde gruppen bestod av ”traditionella materialister”, som alltid söker erbjudanden och låga priser samt oroar sig mycket för sin personliga säkerhet. (Se Swarbrooke & Horner 1999, s. 89)

I Valene Smiths diskussion (1989) om turister, framkommer en annan definition, där hon relaterar till hur turister i växande skara alltmer drar sig undan kontakt med lokalbefolkning på en destination. Smith menade även att den lokala befolkningens attityder gentemot turisterna därmed förändras. Neil Leiper (1979) såg tre huvudfåror av definitioner: de som fokuserar på resans motiv, de som fokuserar på resans geografiska längd och de som fokuserar på resans varaktighet. Många författare håller dock fast vid den breda definition som presenterades av FN:s konferens om turism och resande i Rom 1963. Den säger att en turist är en person som besöker ett annat land än det han eller hon lever i under åtminstone 24 timmar, men inte mer än ett år. Erik Cohen kom redan 1972 med definitioner som han baserade på teorin att turisten kombinerar sin nyfikenhet och sitt intresse för nya upplevelser med behovet av säkerhet och igenkännande. Cohen diskuterade fyra kategorier av turister, som bra kan kopplas ihop med Plogs allo-, psyko-, och midcentriker: ”den organiserade massturisten”, ”den individuella massturisten”, ”upptäckaren” och ”luffaren”. Med de två första avsåg han institutionaliserade turister och med de två andra turister som i högre grad reser individuellt. Enligt Cohen är de förstnämnda mindre äventyrliga i sitt resande och kanske köper ett färdigt resepaket för sin semester – de har alltså ett större behov av trygghet. Däremot är de sistnämnda inte lika beroende av stöd från turistnäringen i sitt resande, på grund av att de själva organiserar sin resa. Det enda som skiljer dem åt är det att upptäckaren fortfarande söker en viss bekvämlighet och säkerhet, medan luffaren i stället vill resa så långt bort hemifrån och det välkända som möjligt. (Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 21–22)

När Cohen senare (1974) utvecklar sin diskussion, föreslår han att turisten är en frivillig och tillfällig resenär, som reser med förväntningar om nyhetens behag och omväxling, på en förhållandevis lång och sällan upprepad rundresa. Turisten reser av egen fri vilja

och kan när som helst avbryta sin resa. På detta sätt skiljer sig turisten från vissa andra resenärer. I motsats till exempelvis flyktingar, slavar eller krigsfångar väljer själv turisterna att göra resan - de utser själva sitt resemål och troligen även tidpunkten för resan. Nedan kan ses en modell av Cohens definition av turisten, se figur 3. I och med att turisten en gång bestämt sig för att göra resan, begränsas frivilligheten starkt. Det finns genast strikta regler att följa, eftersom avresan sker på bestämd tid och hemresan lika så, efter ett bestämt antal dagar. Turisten kan sällan själv ändra dessa tider och ibland kan turisten inte ens bo på det hotell han eller hon "frivilligt" har valt. För att räknas som turist får personen i fråga inte heller vara ständigt på resande fot, utan måste ägna sig åt resande tillfälligtvis, även om vissa turister reser fler gånger om året. Det här skiljer turister från exempelvis nomader som inte har fast punkt i tillvaron och som har resandet som permanent sysselsättning samt för vilka förflyttning är ett sätt att leva. Resan är den tredje huvuddelen av definitionen – "en förhållandevis lång, icke återkommande rundresa". Orden "förhållandevis lång" och icke återkommande" är lika svåra att avgränsa som "frivillig" och "tillfällig". Cohen menar här att det förstnämnda kunde innebära att resan inte får vara av karaktären utflykt. Han tar även hänsyn till både turistens tidigare erfarenheter och de sociala normer turisten följer, vilka möjligen skulle kunna påverka vad som kan betraktas som en lång resa. "Icke återkommande" innebär att turisten inte åter reser till samma resemål av samma anledning eller med något slags regelbundenhet, som till exempel en person som har en sommarstuga gör. Resan som sådan kan upprepas hur många gånger som helst av hundratusentals olika turister, men inte av den enskilde turisten. Om resan upprepas av den enskilde turisten kanske denne inte reser enbart på semester längre, utan för att exempelvis träffa vänner bland lokalbefolkningen. Ordet "rundresa" innebär att turisten återvänder till utgångspunkten vid resans slut, så resan avslutas verkligen och det sker på samma plats ifrån vilken turisten utgått från början. Här skiljs turisten från exempelvis migranten, som bara förflyttar sig i en riktning. Bindeorden "resenär" och "reser" i definitionen, betyder båda förflyttning och länkar samman turisten med resan. Detta kunde ju ses som en grundförutsättning, för utan en geografisk förflyttning går det inte att vara turist. Mellanledet i Cohens definition lyder: "... som reser med förväntningar om nyhetens behag och omväxling". Vare sig det gäller nöje eller ombyte, hör våra förväntningar ihop med de motiv som finns för att individen över huvud taget skall göra en resa. Resemotiv behandlas mera i det kommande kapitlet. Man får naturligtvis inte glömma att många människor reser i sitt arbe-

te. Affärsresenären kan dock kombinera sitt uppdrag med en eller flera dagars turism på destinationen. (Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 23–24)

Turisten	Motsats och undantag
<ul style="list-style-type: none"> •Geografisk förflyttning och återkomst •Frivillighet •Icke återkomma de resa •Tillfällit/tidsbestämd förflyttning •Omväxling/upplevelser •Icke-ansvar •Enbart konsumtion 	<ul style="list-style-type: none"> •Envägsförflyttning, tex. arbetsmigranter •Tvång: t.ex. Slavar , krigsfångar •Återkommande eller regelbundna resor: t.ex. Sommarstugeägare •Permanent förflyttning: t.ex. Flyktingar •"Allt som vanligt": t.ex. Affärsmän •Ansvar: t.ex. Missionärer •Pengar intjänas: t.ex. turismpersonal

Figur 3. Erik Cohens definition av turistens olika drag. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 24)

Även Smiths resultat (1989) med sju olika turisttyper är intressant. Den första gruppen är utforskarna som nästan reser som antropologer. "Elitturisterna" är de vana, regelbundet resande som gillar skraddarsydda och omfattande resor. Så kommer de s.k. "självständiga turisterna" (fri översättning av skribenten, eng. *off-beat tourist*) vars mål är att slippa undan de vanliga turistlederna. Den fjärde gruppen är "de ovanliga turisterna" som gör avstickare till andra ställen förutom de organiserade turerna, för att få erfara den lokala kulturen. "De spirande massturisterna", är de som reser till etablerade destinationer där turismen inte riktigt är helt dominerande ännu. Sedan finns förstås "de verkliga massturisterna" som förväntar sig samma saker som de får hemma också. Den sista gruppen här, är "charterturisterna" som hyser föga eller inget intresse för själva destinationen, om de inte får den underhållning eller de standarder på mat och boende som de förväntar sig. (Se Swarbrooke & Horner 1999, s. 89–90)

De flesta av typologierna samlar ihop turister på basen av deras önskemål för resan, som kan vara exempelvis destinationer, aktiviteter på plats, eller om de vill ha paketsemestrar eller självständigt resande. En annan skillnad mellan typologier och segment, är att segmentering berör hela marknaden som delas in i mindre grupper, så att företagen skall ha lättare att marknadsföra sina produkter eller tjänster för dem. Här är det mera bak-

grundfaktorer med som påverkar, t.ex. familj och livsskede, medan typologierna å sin sida bildas av vad konsumenterna själva vill, eller anser om något. (Swarbrooke & Horner 1999, s. 91, 94)

Skribenten kom genom alla dessa modeller fram till en s.k. sammanfattning av alla, som kunde bilda en egen modell för sig. Cohens organiserade massturist, kunde innefatta de som planerar sin resa noggrant och har råd att beställa även dyrare paketresor, dessa satsar även på säkerheten på destinationen. De här är också de som är lite väl "hemvana", de förväntar sig samma som hemma. Som andra kunde man som Cohen också nämna upptäckare, som kunde vara de som gillar att resa ensamma och se mer orörda platser. Dessa vill ha mer lågbudgetresor samt vill se mycket på en gång. Sedan kunde man döpa en typ till "den yra turisten", som kunde motsvara Smiths självständiga turist, som vill slippa undan de andra turisterna. Denna kunde också vara typen som liknar Dalens moderna materialist som festar vilt och inte satsat på kultur, till exempel. Sedan kunde man ha en fjärde grupp, av typen "lyxturister" som liknar Dalens traditionella idealister, som vill ha kvalitet och kultur och kända platser. Hit kunde man tillägga dem som verkligen vill ha lyx och finess semestern runt, samt gillar att spendera pengar på exempelvis shopping.

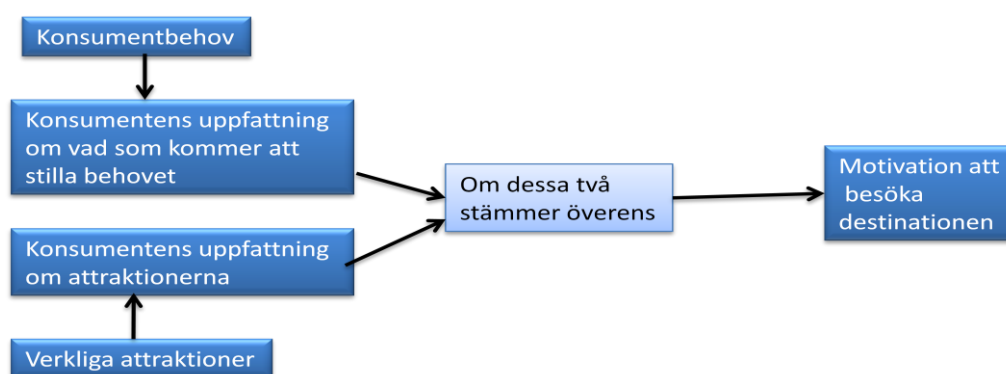
3 TURISTENS MOTIVATION OCH RESEBETEENDE

Våra förväntningar hör ihop med de motiv som finns för att individen över huvud taget skall göra en resa. Varje resa företas av en mängd olikartade motiv, som är inbäddade i varandra. Motiven kan vara både medvetna och omedvetna, samt vara sådana som kan tillstås och sådana som man helst inte vill kännas vid. Det handlar om vad folk förväntar sig av resan. Det kan vara att få sola och bada eller att besöka kända platser mm. Dessa motiv är olika, men det är gemensamt för båda att människorna reser privat. I själva ordet ”resa” ligger betydelsen att förflytta sig; för den blivande turisten – oavsett om denne reser i tjänsten eller privat – sker förflyttningen såväl geografiskt som socialt. Just mobilitet, är ofta grunden för diskussioner om individens motiv för att resa. Nära relaterade till hur motiven utvecklas, är individens och det eventuella resesällskapets intressen. En golfintresserad person kanske mest vill resa till en destination där det finns bra golfbanor. Det sägs att för många har resor blivit en allt viktigare statussymbol under de senaste åren, men statusen ligger oftast i att man reser lyxigt. Det kan lika gärna handla om att ta sig fram mellan vandrarhem med ryggsäck – bara upplevelsen i sig är värdefull. Det är upplevelsen, inte priset, som är det viktiga. Det kan handla om att göra annorlunda och kanske extrema resor, som exempelvis en dykarresa till en udda plats eller en resa på motorcykel till en ovanlig destination. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 25–26, 61)

3.1 Viljan och behovet

Den blivande turistens resemotiv sätter igång hans eller hennes planering. Materialiseringen av dessa motiv är ett behov och manifestationen av behovet är en vilja. Det har ofta resonerats om grundläggande mänskliga behov i samband med resemotiv och framför allt hänvisar man då till början av 1940-talet och till Abraham Maslow och hans behovspyramid. Maslow föreslog att det finns fem grundläggande behov som delas av alla människor – fysiska behov, säkerhetsbehov, sociala behov samt behov av uppskattning och självförverkligande. I denna klassiska modell är behoven ordnade hierarkiskt med en bred bas av primära, fysiska behov och med uppskattning och självförverkligande i toppen av pyramiden. Maslow menade alltså att vissa typer av motiv behöver

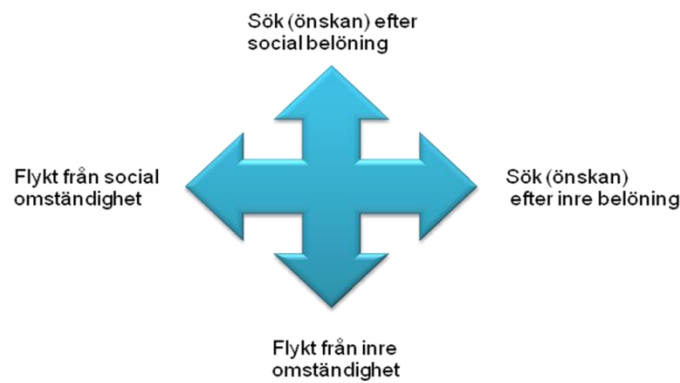
tillfredsställas före andra. Ett tiotal år senare tillfogade Maslow (1954) ytterligare två grundläggande behov till den ursprungliga modellen, nämligen estetiska behov och behovet att förstå. Han menade att alla de olika behovskategorierna ligger, inbäddade i varandra – vissa delar av varje kategori skulle kunna vara tillfredsställda, men inte andra, fastän behov i högre kategorier känns och tillfredsställs. Det är väldigt svårt att undersöka dessa behov, eftersom många människor är ganska ovetande om sina behov eller hur de skall göra för att tillfredsställa dem. Vissa kanske inte ens vågar eller vill medge varför de reser, exempelvis om det handlar om att imponera på grannen. Personers behov är alltså inkopplade med motivationen, de bildar en hel motivationsprocess, som kan ses nedan, i figur 4. Enligt modellen måste varje konsument känna igen sina behov, men också förstå hur en viss produkt kommer att tillfredsställa det. Trots att Graham Dann sedan länge är en av de mest framstående turismforskarna, menade han redan på 1970 – talet att det är mycket svårt att ta reda på och förstå turisternas motiv. Det är ganska klart att motiven som turisterna har för att resa, inte alls är så entydiga, då man ser att exempelvis Thomas (1964) listade arton orsaker till att resa medan Gray (1970) nämnde endast två distinkta motiv, ”wanderlust” och ”sunlust”, emedan Lund (1972) identifierade tjugo motivationsfaktorer och Crompton (1979) diskuterade nio olika motiv. (Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 62; se Holloway 1998 s. 57 - 58)

Figur 4. Motivationsprocessen. (Holloway 1998, s. 57)

3.2 Lockande faktorer eller flyktmotiv

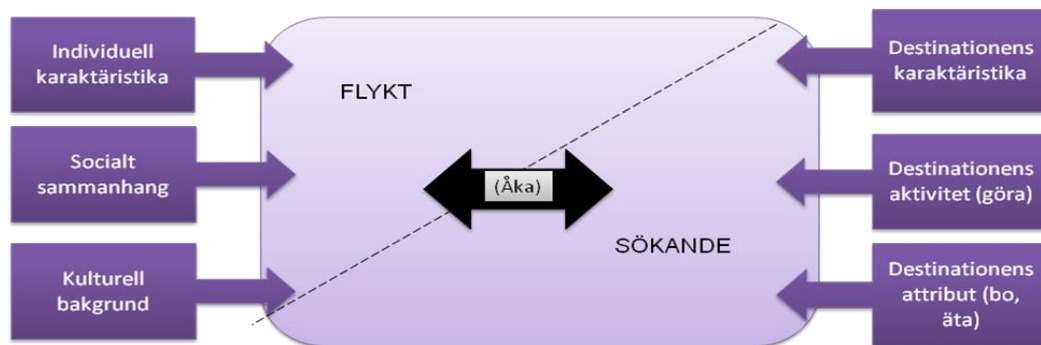
Vi kan alltså inte förvänta oss att det bara är ett enda motiv som styr turistens resande. Resandet är istället en komplex form av beteende, genom vilket en resenär vill tillfredsställa många behov. Att resa betyder att man lämnar något och detta benämns ofta för flykt. Generellt sett, är flyktmotiven av social karaktär när den blivande turisten lämnar sin vardag; denna vill koppla av. Flyktmotiven jämföras med det som kallas *"push"* - faktorer. Resan blir en frist i det dagliga livet och många flyr från vardagens krav och från sina problem och tror att resan eller semestern är lösningen. Turisten flyr kanske för ett kort tag från arbetet, eller vädret och andra problem. Dann (1981) anser att dessa *"push"* -faktorer utgör det verkliga resemotivet. Även Leiper (1984) föreslår att allt resande involverar en tillfällig flykt av något slag. Han menar att också en semesterresa faktiskt tillåter förändring av flera dimensioner - till exempel platsen, människorna, livsstilen och beteendet. Om man reser till något, söker man det som inte finns hemma. Dessa motiv som har karaktären av kompensation, kallas för sök- eller kompensationsmotiv. En annan benämning på dessa är *"pull"* -faktorer, dvs. då en viss destination drar till sig (eller attraherar) turisten. Den historieintresserade kanske väljer att resa till Aten bara för att se Akropolis, medan en turist med förkärlek för blomsterprakt istället bokar en resa till Madeira. Båda vill komma bort från den gråa vardagen, men kompenserar på olika sätt för det de inte hittar hemma. *"Push"* - och *"pull"* -faktorerna kan även kallas generella och specifika motiv. Även andra studier har kunnat konstatera att turister, vid en och samma resa, har en kombination av flera olika motiv. Seppo Iso-Ahola (1984) är en av dem som diskuterar två typer av samtidiga motiv för resandet. Ibland överväger man det ena motivet och ibland det andra - dvs. antingen kan individens vilja att fly väga mer, eller så kan önskan att söka vara mer intensiv. Vid ett visst resetillfälle är det viktigare för en individ att komma hemifrån, men för samma person kan det vid ett annat resetillfälle vara mer väsentligt att besöka en viss plats, som exempelvis att åka med barnen till en nöjespark. (Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 63 – 64; Holloway 1998 s. 58)

Figur 5. Iso-Aholas resonemang om resemotiv. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 64)

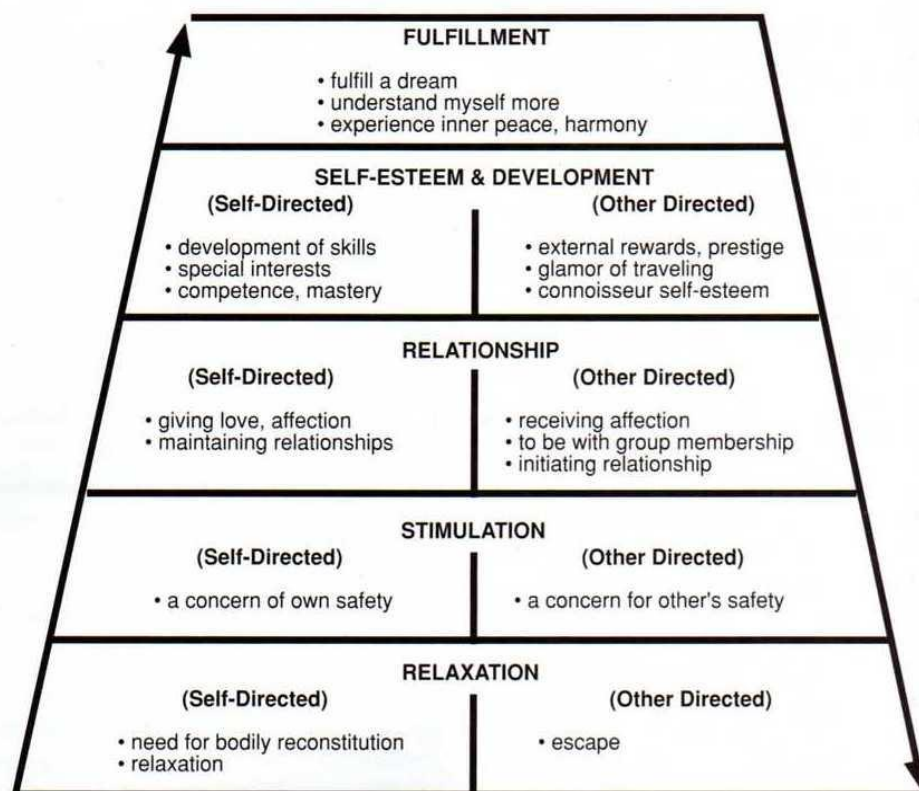
I modellen ovan (figur 5) framförs idén att individen i sitt resande försöker nå både inre och yttre social belöning. Dessa är de man kallar flyktmotiv, som gör att man reser, medan sökmotiven avgör till vilken plats resan går. Ofta är det sol och bad som är det primära sökmotivet för skandinaver, medan resemålets kultur ofta räknas som ett sekundärt, eventuellt mindre betydelsefullt motiv. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 65)

Man har även kommit fram till en modell (se figur 6) som inkluderar både turistens, dennes sociala kontext och kulturella bakgrund, dvs. tre nivåer som alla påverkar turisternas sammanlänkade flykt- och sökmotiv. Individerna kan vara till exempel kvinna eller man, i olika åldrar med helt olika intressen och olika utbildningsnivå, olika reseerfarenhet och olika ekonomiska förutsättningar mm. Individens sociala kontext innebär dennes sociala miljö, dvs. familj, vem han eller hon umgås med, arbetskolleger osv. Enligt modellen kan man även dela in sökmotiven i tre underkategorier: destinationens karaktäristika, aktiviteter och attribut. Delarna hänförs sig till destinationers möjlighet att attrahera turister - till vad de söker på destinationen. Gällande aktiviteter, har det att göra med vad turisterna kan göra på destinationen. Vissa kanske vill rida på kamel, då andra vill gå på museum. De motiv, som döljer sig under rubriken attribut, avser till exempel ett visst hotell, eller en viss nivå av service - alla turister vill inte äta morgonmål i en hotellmatsal, någon kanske vill tillreda den själv. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 67–68)

Figur 6. Turistens situationella kombination av resemotiv. (Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 68)

Man bör alltså tänka på hela sammanhanget då man ser på en turists motiv för att resa. Hela resesällskapet är också viktigt. De som planerar att resa tillsammans, kan inte behandlas som en homogen grupp där alla medlemmar har samma motiv eller vill göra samma saker. En del aktiviteter görs tillsammans, men en del kanske bara några gör. Man bör kunna kompromissa då man reser flera personer tillsammans. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 69)

Figur 7. Pearce's motivationsstege. (Se Mill & Morrison 2006, s. 288)

Ännu en intressant modell som kan ses ovan, (figur 7) är värd att uppmärksamma. Det är Pearces ”motivationsstege” (fri översättning av skribenten, eng. *Travel Career Ladder*) med fem olika nivåer: avslappning, stimulering, förhållande, självförtroende och -utveckling samt uppfyllelse. Denna stege har två sidor, den vänstra står för självstyrda motiv och den högra är motiv styrda av något annat. Olika människor startar sitt s.k. reseförlopp på olika nivåer i stegen, men de kan ändra dem under förloppets gång. En del stiger uppför stegen hela vägen på vänster sida, medan andra kan gå genom båda sidorna på varje nivå i stegen. Det huvudsakliga budskapet i stegen är att människors resebeslut och beslutsprocesser inte är lika, utan de ändras under en människas livstid, då de baserar sig på de verkliga reseupplevelserna. Stegens första nivå, som är avkoppling, har på vänster sida behovet för ”fysisk återhämnning” (fri översättning av skribenten, eng. *Bodily reconstitution*), dvs. hur kroppen känns just då, samt avslappning och på den högra sidan finns flykt. På stimuleringsnivån finns till vänster den självstyrda oron för ens egen säkerhet, medan oron för andras säkerhet finns på höger sida. På förhållandenivån står vänster sida för att ge kärlek och ömhet och upprätthålla förhållanden och till höger för att få ömhet, ha medlemskap i grupp samt att påbörja ett förhållande. Den nästsista och fjärde nivån i modellen - självförtroende och utveckling, har till vänster utveckling av skicklighet, speciella intressen samt kompetens medan den högra sidan har yttre belöningar och prestige, resandets glamour och att vara kännare av självförtroende. Uppe på toppen där vi har uppfyllelse, finns att uppfylla en dröm, förstå sig själva samt att erfara inre frid och harmoni. Denna modell påminner en del om Maslows behovshierarki som nämndes tidigare i arbetet. (Mill & Morrison 2006, s. 287–288)

3.3 De äldre resenärerna på marknaden

I undersökandet av ”push”- och ”pull” -faktorer har man använt den äldre populationen mycket lite. Dock har You och O’Leary (1999) kommit fram till tre olika grupperingar. Den första gruppen kallas passiva besökare, vars starkaste ”push” -motivator var att besöka släkt och vänner, medan den starkaste ”pull” -faktorn var god kollektiv transport, goda hygienstandarder samt säkerhet och möjligheter att träffa nya människor. De entusiastiska ”far - och - ta” resenärerna (fri översättning av skribenten, eng. *enthusiastic*

go-getters) har som viktigaste "push" -motivatorn att vara tillsammans som en familj, söka något nytt samt få kunskap och slippa ifrån hemmets plikter. De viktigaste "pull"-faktorerna här, var olika destinationsattribut som bra transport, renlighet, samt trygghet och bra väder. Den tredje och sista gruppen som kallas "kulturdiggare" (fri översättning av skribenten, eng. *culture hounds*), anser den viktigaste "push" -faktorn vara förknippad med aktiviteter inom kulturen och även de viktigaste "pull" -motiven vara konst och kulturella aktiviteter, samt historiska eller arkeologiska ställen (se Patterson 2006, s. 29). Hurudana resor de äldre gör och varför, är också något som är värt att undersöka. Detta har gjorts av fler forskare och man har kommit fram till att de som väljer färdiga paketresor ofta är de äldre och detta gör de ofta om de reser till en ny destination. Hit hör även känslan av trygghet, att inte behöva oroa sig då allt det viktiga ingår, samt att man vill få ut mer av resan. Mestadels är det förstås de äldsta, 65 år och uppåt som vill känna sig trygga. (Se Patterson 2006, s. 14)

3.4 Motivator eller facilitator

Alla resemotiv är i huvudsak självcentrerade, vilket betyder att det är individen själv som utifrån sina egna förutsättningar bestämmer, vart resan ska gå och sedan gör bara det hon eller han tror att blir bäst för denna själv. Dock finns det även andra saker som kan vara sporrande eller hindrande. Om en resenär exempelvis har en begränsad budget, är ju även möjligheterna för valet av resemål begränsade. Här ses då pengar som en facilitator, om man har mer av det så går det lättare att välja resa. I detta sammanhang är pengar alltså inte motiverande, utan de gör det bara lättare för resenären. Även de lokala invånarnas beteenden, t.ex. vänlighet, är en facilitator. Dessa är drag som då ses i beteendet hos turisten då denne väljer resa, men det är inte precis entydigt då man forskar i beteende; om alla konsumenter skulle svara lika tydligt på något stimuli de fått, skulle arbetet i marknadsföringen av destinationen vara mycket lättare. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 65; Holloway 1998, s. 59)

3.5 Påverkande faktorer vid valet av rese mål

I denna del av kapitlet tar skribenten upp köpprocessen och olika beteenden som finns samt hur man sedan gör själva valet och vad som är avgörande där. Sedan tas det upp kort om de äldre resenärernas beteendemönster och vad som kan fungera som hinder för äldre personer att resa till en destination. Slutligen kommer det även en del information om vad en attraktion är vilka typer av attraktioner som finns samt hur de påverkar resenären i hans eller hennes resande.

3.5.1 Köpprocessen

Konsumentbeteende är enligt Horner och Swarbrooke (1996) studier om varför vissa människor köper en viss produkt och hur de fattar sitt beslut. Köpbeteende och att fatta beslutet är redan de i sig, en process. För det första måste en person som skall resa vara medveten om vad det finns att välja mellan och lära sig mera om de olika ställena. Sedan skall man bli tillräckligt intresserad av vissa destinationer och slutligen bli tillräckligt övertygad och fäst vid ett ställe för att boka just den semestern. En av de enklaste modellerna som ändå har den relevanta informationen, är AIDA-modellen, som förklarar köpprocessen och beteendet där. AIDA står för *Awareness* (vetskap), *Interest* (intresse), *Desire* (önskan) samt *Action* (handling). Ur marknadsförings synvinkel är det först meningen att resenären skall få vetskap om produkten som här är en viss destination, eller om ett visst känt märke eller företagsnamn, exempelvis en stor hotellkedja. Gällande intresset kan det vara så att en viss destination väcker ens intresse först efter att man ha hört någon berätta om hur fint det var och sedan ser en reklam om stället. Detta leder till att personen, om han fått en positiv bild av produkten genom vad han sett och hört, jämför det med andra destinationer. Här formas så hans önskan. Sedan görs valet, som är handlingen. Man kunde även lägga till S, för *Satisfaction*, dvs. resultatet man väntar sig, att kunden skall vara nöjd. Denna sista del som lagts till, bildar till slut den modernare versionen av modellen. Medan denna process pågår, sker tre olika saker: först skapar man en *image*, dvs. en personlig bild av destinationen, därefter utvecklas en viss attityd till destinationen, med känslor och tankar om fördelarna. Dessa saker gör det lättare att bestämma om destinationen är ett möjligt val. Slutligen kommer valprocessen

där man överväger riskerna i att välja denna destination. Dessa risker kan innebära att bli sjuk, dåligt väder, eller osäkerhet i att lyckas boka samt destinationens verkliga värde i jämförelse med priset. Man vill alltså få det man väntar sig. (Swarbrooke & Horner, 1999, s. 6; Holloway 1998, s. 59–61, Aida-modellen.se 2010)

3.5.2 Valet av en destination

Olika människor genomför processen med att fundera över olika destinationer och vilken som är bäst, på olika sätt. En del har en omfattande problemlösning, där de söker information från ett mycket stort urval och sedan jämförs vart och ett av alternativen med liknande produkter. Andra konsumenter har inte det tålamodet att gå igenom så mycket, så de har en mer begränsad process med val, där de mer satsar på att vara nöjda, istället för att bara tänka på att måsta få det bästa möjliga. Denna process kallas begränsad problemlösning och har den fördelen att man sparar tid. Det är sedan många konsumenter som tar sig an ett s.k. ”rutinmässigt responsbeteende” (fri översättning av skribenten, eng. *Routinised response behaviour*), där deras val ändras mycket lite med tiden. Detta beteendemönster är typiskt för till exempel stamkunder. Slutligen finns det ännu de som köper av impuls, vilket mestadels ses då någon produkt fås billigt. Även press från samhället formar teorin om människans påstående att man köper för att tillfredsställa sig själv. Man kan ju fråga sig vad som exakt menas med ”sig själv”. Människan har många ”själv”, eftersom det är det ”jag” man ser sig själv som subjektivt, sedan den idealiska ”jag” som representerar den man skulle vilja vara, den person som man tror andra ser en som, samt det verkliga ”jag”, som andra ser en som, på riktigt. Sedan finns ännu det riktiga, men okända jag, som människan är objektivt. Dock är det ifrågasatt om detta ”verkliga jag”, faktiskt finns, då människor tar på sig en viss roll beroende på det umgänge - familj, vänner eller arbetsgivare - de är i, under en viss situation. Så man kan fråga sig om något av dessa förhållanden verkligen reflekterar vårt ”riktiga jag”. Allt detta visar alltså att människan kanske inte alltid köper den resan som denna skulle tycka bäst om eller ha bäst råd med, utan man väljer den som skulle ge en status bland ens vänner och bekanta. (Holloway 1998, s. 61–62)

3.5.3 De äldre resenärerna

Enligt Muller, 1997, har gerontologer framlagt att då människor når ett s.k. moget stadium i sitt liv, börjar de söka efter självuppfyllande aktiviteter och erfarenhet. Äldre har ett behov av att få in så många nya aktiviteter som möjligt i sina liv samt upptäcka världen runtom dem så länge de är i tillräckligt gott skick (se Patterson 2006, s. 24). Enligt flera olika forskare var de huvudsakliga motiven till resande bland de äldre på 1980-talet, bl.a. att träffa släktingar och vänner, avkoppling samt att sköta sin hälsa. Idag har undersökningar visat att äldre vuxna mer och mer rör sig mot mera aktiva fritidssysslor, med tonvikten på hälsa och kondition. Genom denna trend håller den äldre gruppen på att bli en ekonomiskt lukrativ marknad. I Finland växer den äldre populationen hela tiden och här finns inom 10 år 1,5 miljoner personer som är 55 år eller äldre. Internationellt sett, växer den finska befolkningen, mycket snabbt; av hela befolkningen var andelen av de över 65 år gamla 15 %, år 2010 väntas den ha stigit till 17,4 % och år 2020 till 22,9 %, vilket leder till andelen 26,2, % år 2030. Då har alltså var fjärde finländare fyllt minst 65 år. På 1990- och 2000-talet har man också gjort en jämförelse av motivationerna bland de äldre, där det fortfarande var viktigt att träffa släktingar och att få vila sig och koppla av. Andra saker som kom fram var att umgås, sköta hälsan i fint väder samt att få nya erfarenheter. Enligt Penalta och Uysal (1992) är behovet av säkerhet och känslan av att vara trygg, starkt hos de äldre. Detta leder till att resebyråerna och -arrangörerna måste marknadsföra sina destinationer på ett bra sätt. Dock är det viktigt att notera att även om resenärerna vill ha trygghet, får platsen inte vara tråkig för det. Lindqvist och Björk (2000) undersökte vikten av säkerhet som en barriär för valet av destination. Målgruppen som undersöktes var personer som bodde i Finland och var i åldern 55 och uppåt. De kom fram till två allmänna typer av hot för turisternas säkerhet: faktorer i miljön som eldsvåda, jordbävning, kriminalitet och våld, samt ohälsosam mat och dåligt vatten. Data i denna undersökning visade också, att det finns hot som är ett resultat av åldringsprocessen, som en sjunkande hälsa exempelvis. I Finland ställer seniorkonsumenten mera krav på tjänster som stöder hälsan och välmåendet som exempelvis massage, motion i naturen, kulturen samt lokal mat. Man funderar mer över sina inköp och det är viktigt att dessa har god kvalitet och är nyttiga. I Finland förutspår forskare att de äldre kommer att vara flitiga användare av kulturtjänster som teater, konserter och utställningar. Seniorresenärerna söker också efter vardags rese mål. Här finns

också en del krav: destinationen skall ha 24 timmars service, de skall ha intressantutbud på aktiviteter och sevärdheter. Intresset måste hålla till slut. Stället skall vara hemtrevligt och ha allt som de behöver, speciellt där resenärerna bor under resan. Det skall finnas egen wc, dusch och en bekväm säng. Självklart bör det även vara städlat och lugnt och tryggt. Detta är något man bör snickra ihop för 55-75 åringar. Detta är gruppen idag som vill ha hälsa, trivsel, snyggt, tryggt och lugnt med alla de viktiga tjänsterna. (Se Patterson 2006, s. 24–25, 31, 44; Härkki 2005, s. 120–121, 123, 127)

Faktorer man ser på när man väljer resemål är även säkerheten där, aktivitetsutbudet samt om det finns vänner eller släkt i närheten. I USA har man definierat en del olika segment, av vilka idag och i framtiden det största kommer att vara de äldre resenärerna, seniorerna. Det antas att seniorerna kommer att vara dubbelt så många som tonåringarna år 2025 i USA. ”Seniorsegmentet” har flera olika namn, bl.a. Mogna marknaden och ”Muppie” marknaden (*eng. Mature, upscale, post-professional.*) Enligt en studie (Shoemaker 2000), har man granskat förändringarna i Pennsylvanias invånare i åldern 55 år och uppåt och studien visar att bland deltagarna har motivationerna och attityderna till att resa, samt beteendet under resan, varit förvånansvärt stabila under denna tid. Studien kom även fram till några undersegment inom marknaden. Först är det ”Fly och lära”-gruppen, som vill se nya ställen och få erfarenheter samt fly dagliga rutiner. Den andra gruppen är ”de pensionerade” som gör resor till destinationer där de stannar på samma ställe en längre tidsperiod. Den tredje gruppen är ”de aktiva berättarna”, som vill erfara nya saker och besöka museer och historiska ställen, träffa nya människor och bara umgås. En nationell studie om äldre fritidsresenärer (van Harssel & Theobald, 1994) kom också med några viktiga motivatorer i detta segment. Man reser för att man behöver omväxling i rutiner, man vill se nya saker, träffa vänner och släktingar, träffa nya människor och erfara nya kulturer samt utöka kunskap och skapa minnen. Här kom det även fram en del saker som oroar resenärerna. De äldre oroar sig för att om de reser ensamma, är det mycket dyrare att bo i ett dubbelrum, ifall inga singelrum finns. Fast personalen på hotell ofta hjälper en att hitta en rumskamrat, kanske resultatet inte alltid är bra. Många av de 65-åriga eller äldre personerna ansåg sig inte ha några begränsningar för att delta i aktiviteter, men de tyckte ändå att hälsa är ett problem under resor om den hindrar dem från att delta i något. Man är rädd för att bli sjuk under resan, så det känns

tryggt att det finns läkare i närheten på destinationen. Många reser inte internationellt då det finns oklara frågor angående landets ekonomiska eller politiska situation. Också tempot på rundresor och dylikt var ett problem enligt denna undersökning. Många ansåg sig behöva mer tid att göra sig i ordning då de deltog i någon tur osv. Språket sågs även som ett stort hinder i att resa internationellt. Många känner sig trygga då de vet att det finns en guide med. De äldre föredrog även resor innebär avkoppling på ett ställe, inte en rundresa som går till nya ställen dagligen, eftersom det försvårar packandet osv. Man ansåg även att maten inte var tillräckligt varierande och vid frukostbordet hade man velat ha mer alternativ. De äldre oroar sig även för transport. De ville ha mer hjälp vid av- och påstigning på bussar och här är ju kommunikationen viktig. Speciellt vikten av att förstå språket kommer fram här, som utlänning förstår man kanske inte vad som meddelas i en lokal buss. (Se Mill & Morrison 2006, s. 346, 352–353)

Åldern är en viktig variabel som påverkar turistens val av resa. Sambandet mellan turism och ålder har två komponenter: mängden fritid som är tillgänglig i förhållande till åldern, samt typen och omfattningen av aktiviteter man har under olika skeden i livet. Idag växlar även fritidsmängden en del, då både unga och äldre har mer och mer fritid. Förutom att åldern hos en resenär och de andra socio-demografiska faktorerna som kön, inkomst och utbildning kan påverka valet av rese mål, finns det även några annorlunda faktorer som har en inverkan speciellt hos de äldre. Dessa är heterogenitet, säsongbetoning samt etnicitet. Heterogeniteten innebär variationen i beteendet och valen av destinationer de äldre har och gör. Seniormarknaden är, enligt Shoemaker (1989), inte en helt enhällig sådan, dvs. den är inte en helt homogen grupp med äldre människor, utan en mängd skilda undergrupper med sina egna specifika behov. Säsongbetoningen i sin tur har att göra med de äldres behov av att resa till ett visst ställe en viss tid på året. Man kan inte jämföra seniorerna med en barnfamilj, eftersom familjen antagligen vill tillbringa tid på stränder under sommarlovet eller dylikt. Seniorerna är alltså inte bundna av semestrarna på samma sätt som familjer med barn. Ofta stannar pensionärer längre på en destination och reser ofta utanför de verkliga säsongmånaderna. En stor sak som påverkar här, är ju att de äldre ofta är pensionerade och har vuxna barn. Etniciteten är något som tillsammans med kön påverkat heterogeniteten i den äldre populationen. Man har undersökt heterogeniteten i beteendemönster, speciellt med tanke på kulturella och

etniska faktorer och dess variationer på seniormarknaden. Detta kan handla om exempelvis att seniorerna föredrar att de personerna de umgås med på destinationen talar samma språk som de själva. (Mill & Morrison 2006, s. 258; se Patterson 2006, s. 61–62)

3.6 Attraktioner och attraktionskomplex

På en destination finns det några viktiga, av varandra beroende element. För att destinationen skall kunna erbjuda kunderna en tillfredsställande semester, bör alla delarna finnas där. Dessa komponenter är: attraktioner, tjänster, infrastruktur, transport och gästfrihet. Attraktionerna är delen som drar turister till destinationen, därför är de den viktigaste komponenten. Utan attraktioner skulle det inte heller behövas andra turismprodukter, exempelvis restauranger eller hotell på en destination (enligt Lew 1994). Begreppet attraktion är relativt brett. Det finns många olika typers sevärdheter. En attraktion på en semester kan vara just det där varma vattnet med stranden och det trevliga klimatet, medan en attraktion också kan vara mycket mer specifik, en speciell plats, exempelvis ett ensamt museum på landet. Det finns olika definitioner, men det är väl allra lättast att säga att ett ställe som är så pass attraktivt för turister, och som kan locka dem att resa dit för att se detta, kan kallas för ”besökarattraktion”. (Mill & Morrison 2006, s. 18; Hollo-way 1998, s. 159; Se Hanefors & Mossberg 2007, s. 115)

Ju mera attraktioner en destination kan erbjuda, desto lättare blir det att marknadsföra destinationen för turisten. Det är ingen lätt sysselsättning att lista och analysera attraktioner, speciellt då man lägger märke till att det som lockar en viss turist, kanske skrämmer bort en annan. Många saker eller ställen som drar turister, dvs. sevärdheter, är fysiska egenskaper hos stället, som bergens skönhet eller arkitekturen eller atmosfären i en stor stad. Naturliga attraktioner som lockar är exempelvis ett känt vattenfall eller nationalparker. Så finns det massvis med av människan byggda attraktioner och sådana som verkligen är gjorda för att vara sevärdheter, som skall fungera som extra lockelser på en destination. Ett exempel kunde vara ett operahus eller dylika s.k. underhållningscenter. En attraktion kan som sagt ha olika karaktär (se figur 8.) Modellen nedan, figur

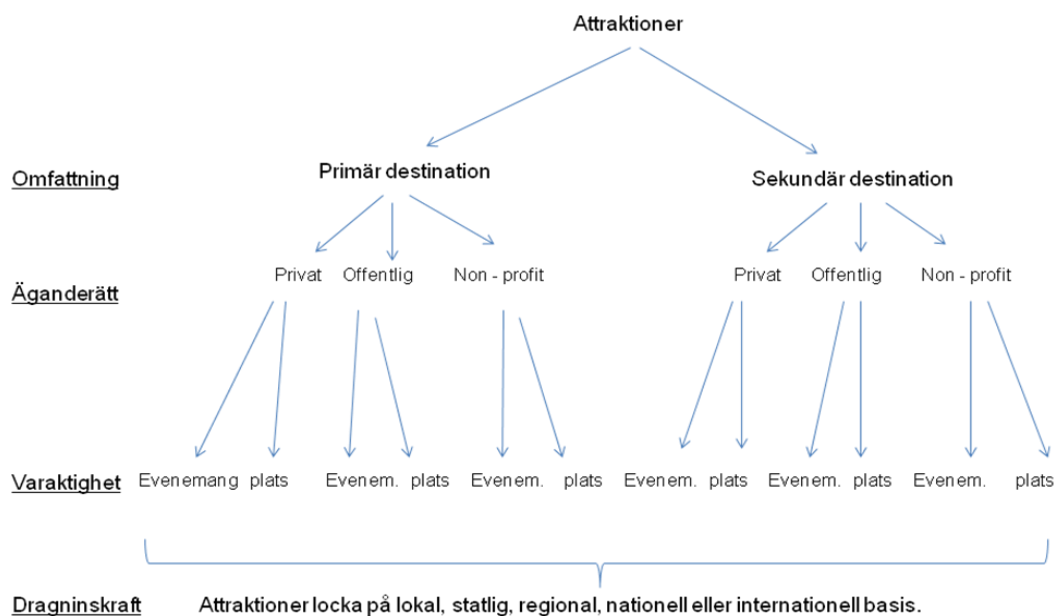
nr. 8, förklarar även att en attraktion kan vara antingen gratis, exempelvis en vandring, eller utgöra en kostnad för turisten, till exempel inträde till ett museum. Ibland blir sevärdheterna helt skilda destinationer, i sig självt, som till exempel Disneyland i Paris. Attraktioner kan vara antingen plats- eller evenemangsattraktioner. Platsattraktionerna är naturligt permanenta, medan evenemangsattraktionerna - exempelvis festivaler - är tillfälliga och ofta gjorda för att dra mer turister till destinationen. Vissa evenemang är korta och en del kan ta flere dagar. För övrigt kan destinationer och deras attraktioner ha aningen nodal (fri översättning av skribenten, eng. *nodal*) eller lineär karaktär. En s.k. nodal destination är ett ställe där alla attraktioner är väldigt nära varandra, som specifika punkter eller mindre områden, vilket gör det lättare för researrangörer att göra s.k. paket av dem. Som ett exempel kan nämnas städer. De lineära är de, där attraktionerna är spridda över ett större område, utan något speciellt fokus. Här kunde man nämna sjöar i den skandinaviska skärgården som exempel. (Holloway 1998, s. 9–10, 159; Hanefors & Mossberg 2007, s. 117)

Figur 8. Attraktionens karaktär. (Hanefors & Mossberg 2007, s. 117)

Man kunde även titta på attraktioner enligt modellen nedan, (se figur 9) som visar attraktionstypologin. Modellen börjar med att man indelar attraktionerna enligt deras omfattning. En destination kan vara antingen primär eller sekundär, beroende på attraktionerna den har att erbjuda. En primär destination är en som är tillräckligt attraktiv för att vara den primära motivatorn för turister att resa dit, samt är avsedd att kunna tillfredsställa besökare under flera dagar eller längre. En sekundär destination är ett intressant ställe att besöka på vägen till en annan, primär destination och bör kunna tillfredsställa besökare i en eller två dagar. Detta betyder alltså att en primär destination måste ha mer

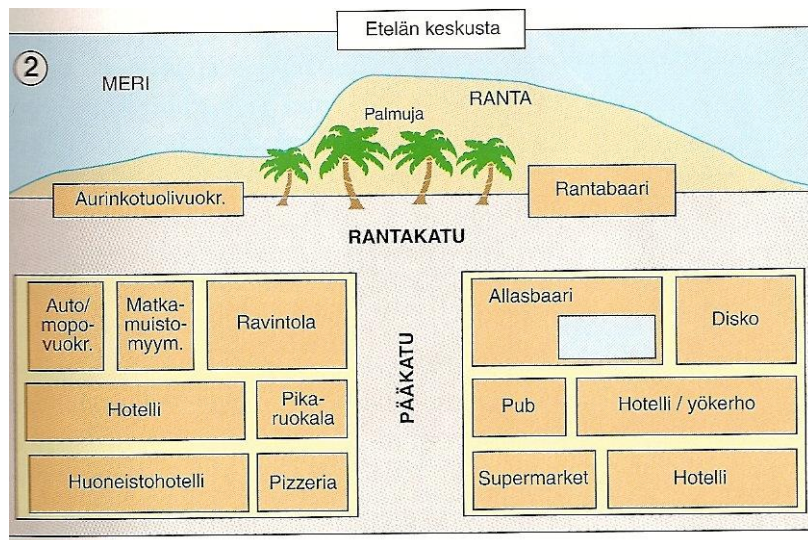
program och att en sekundär destination inte behöver ha lika stort utbud av attraktioner. Den andra delen i modellen är äganderätt, som har en viktig innebörd i turismen. Det kan vara privata, offentliga eller s.k. non-profit attraktioner, dvs. de är uppförda av frivilliga organisationer. Den tredje nivån är varaktighet. Attraktionerna delas in i antingen plats- eller evenemangsattraktioner, och dessa är av olika längd. Som det nämndes tidigare, är evenemangen kortare i tid och de kan flyttas, medan platserna är permanenta eftersom deras läge är fast. Slutligen längst ner i modellen finns dragningskraften, som visar att attraktioner kan definieras i termer av distansen från vilken de klarar av att locka folk. De kan vara antingen lokalt, statligt, regionalt eller internationellt betydande. (Mill & Morrison 2006, s. 18–19)

Figur 9. Attraktionstypologin. (Mill & Morrison 2006, s. 19)

Ett turistområde som även kallas attraktionskomplex, är ett sådant område som har mycket olika tjänster och attraktionsfaktorer. Med attraktionskomplex menas även de turistcenter som bildats genom dessa attraktioner. Något annat viktigt för dessa områden är att de har ett inre nätverk av turistvägar eller -rutter och är sammanlänkade till andra liknande turistområden. Det är även vanligt att det finns tjänster invid vägen längs med turistvägarna. Ett attraktionskomplex kan även tolkas som ett funktionellt område, dvs. nätverket som bildats av områdets funktioner eller aktiviteter. Komplexet består av s.k. kluster (turistcentren, enskilda destinationer och sevärdheter, tjänster vid vägen) och av

länkar som sammanför dem (turistvägar och -rutter) samt de verkliga turistströmmarna som rör sig inne i nätverket. Turistcentren är i detta fall stället där turismföretagen och -tjänsterna finns. Centren delas in i de traditionella turistcentren, de moderna, samt de center där turism bara är en funktion bland många andra. Centren kan ha olika inriktningar, dvs. vara av olika typer, till exempel en stranddestination. Centren börjar ju först med att locka turister med nödvändiga tjänster som restauranger, men snart förändras samhällsuppbyggnaden och funktionerna blir mångsidigare och på samma gång specialiseras de. I de verkliga turistcentren märker man alltså liknande inre differentiering, som i vanliga städer, där också varje funktionstyp hittar sin egen plats. Det bildas då ett område runt den viktigaste attraktionen, i detta fall stranden, dit de viktigaste tjänsterna söker sig. Det resulterar alltså i att det i närheten av exempelvis stranden bildas mindre grupper med företag nära varandra. Nedan kan ses en modell (se figur 10), där en stranddestinations inre differentiering visas, enligt Selänniemi. Ett turismområde är alltså ett homogent område, där man som huvuddel urskiljer det funktionella området, dvs. nätverket med de turismrelaterade funktionerna. Ett turismområdes storlek och form växlar märkbart, fast det är svårt att avgränsa ett område exakt, även pga. att området inte är en statisk helhet, utan det ändrar form i takt med att det växer osv. Ofta växer starka områden som ligger nära varandra ihop, med tiden. Turismområdena kan delas in i tre grundtyper utifrån hur deras läge beror på efterfrågan, dvs. marknadernas läge och utbudets (attraktionsfaktorernas) läge. Enligt Clawson och Knetsch (1966) kan turismområdena vara antingen kundorienterade, baserade på resurser eller mellanformer av dessa. (Se Vuoristo 2003, s. 151–153, 156–157, 175–176)

Figur 10. En stranddestinations inre differentiering, enl. Selänniemi. (Se Vuoristo 2003, s. 157)

Destinationens karaktärsdrag påverkar också. Förutom att turisterna vill besöka en destination för att få sina behov tillfredsställda, är de även motiverade att besöka ett visst ställe för dess karaktärsdrag. Karaktärsdragen som attraherar turister är: naturtillgångar, klimat, kultur, historia, etnicitet och närbarhet. De naturtillgångarna är på turistorter exempelvis sandstränder. Historiska tillgångar är saker som krig och religion, medan etnicitet handlar om etiska grupper i olika generationer. Närbarheten handlar om hur lätt det är att komma till destinationen i fråga. Man mäter detta i tid, kostnad, frekvens och bekvämlighet. (Mill & Morrison 2006, s. 20)

4 TENERIFFA SOM RESEMÅL

Här tar jag upp fakta om undersökningsområdet, dvs. ön Teneriffa. Först tas allmän information upp, med fakta om ön geografiskt samt lite historik inom turismen. Som följande berättas det sedan om vad ön har att erbjuda, samt hur det ser ut där idag inom turismen. Det har även lagts in en del teori, som samtidigt förklarar öns situation idag.

4.1 Allmänt

Teneriffa är den största av de tretton Kanarieöarna. Öarna ligger 115 km från Afrikas västkust och mer än tusen kilometer söderut från spanska fastlandet. Dock är det sju av öarna som blivit kända, eftersom de sex andra är mycket små och helt obebodda. Alla öarna är av vulkaniskt ursprung, de bildades på botten av Atlanten för 20 miljoner år sedan. Teneriffa hör till den västra kommunen med de tre andra öarna La Gomera, El Hierro och La Palma. De övriga öarna i den västra kommunen är Fuerteventura, Lanzarote och Gran Canaria. Teneriffas huvudstad är Santa Cruz de Tenerife och ligger på nordöstra sidan av ön. Santa Cruz är huvudstad för hela den västra kommunen av öarna. Spanien har härskat över öarna ända sedan 1400-talet, men de är idag en självstyrande region. I mitten av augusti 1982 fick Kanarieöarna ställning som självstyrande region och nästan alla regeringsfunktioner flyttades från Madrid till Santa Cruz de Tenerife och Las Palmas de Gran Canaria som fick dela på ställningen som öarnas huvudstad. På Teneriffa bor det ca 700 000 människor, av vilka ungefär 25 000 är utlänningar som flyttat dit. (Renouf 2003, s. 7–8, 22; Williams 2006, s. 12)

4.2 Utbudet på Teneriffa

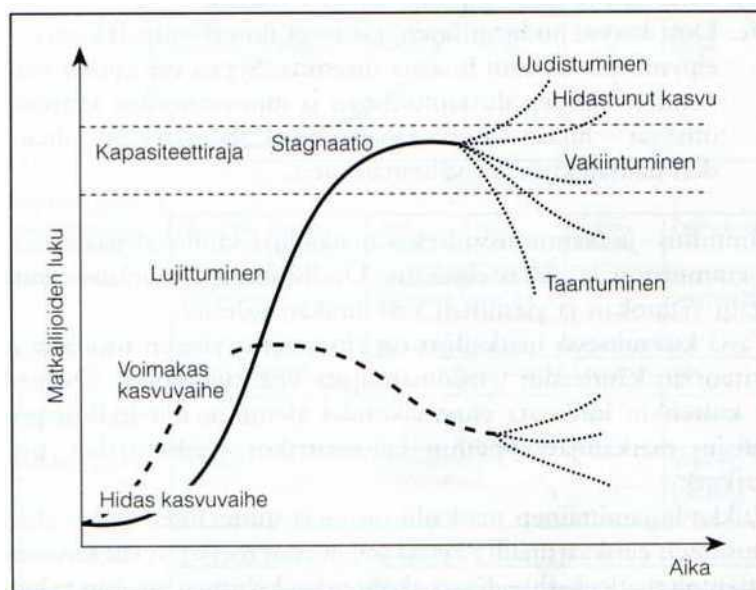
För den som är intresserad av djur och växtliv har Teneriffa mycket att erbjuda. Här är det alltså de naturliga karaktärsdragen som är starka. Kanarieöarna saknar helt floder, men har tack vare klimatet och de ovanliga geologiska förutsättningarna en förvånansvärt rik flora och fauna. Ögruppens isolering har bidragit till att också skydda djur- och

växtliv. Med 650 infödda arter är detta ett av jordens ekologiskt sett mest värdefulla områden, som endast kan jämföras med en del andra ögrupper såsom Hawaiiöarna och Galapagosöarna. Sporter finns det mycket av man kan prova på, bl.a. det klassiska att rida på kamel eller fara på ridutfärd till häst, vattensporter samt golf. Stränder finns det flera av på ön, bl.a. en av de större är Playa de las Teresitas i huvudstaden Santa Cruz. Den kända vulkanen Pico del Teide är en populär sevärdhet, eftersom man kan åka upp till toppen av berget, men också besöka nationalparken Las Cañadas längre ner. Santa Cruz är förstås också ett ställe att besöka för shopping och kultur. Den årliga karnevalen är något som är mycket sevärt och vad gäller arkitektur finns det fina byggnader, bl.a. Auditorio, som fungerar som konserthall. (Renouf 2003, s. 8, 31; Williams 2006, s. 24, 27, 31, 84–85)

4.3 Teneriffa idag

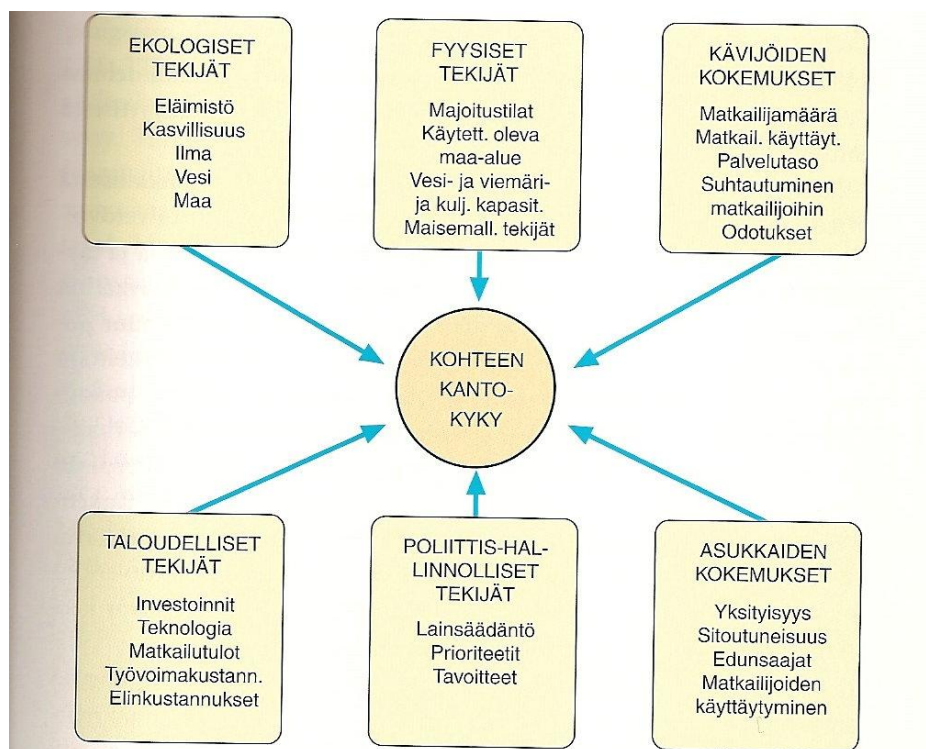
Efter 60-talet skedde det alltså en del förändringar och utveckling. Idag är ön välkänd och populär, men eftersom människor idag lockas mer till exotiska resemål som Thailand och liknande, har denna trend kanske svalnat en aning. Till en början var dessutom ön en billig destination att vistas på, men priserna har förstås stigit en del men är ändå ordentligt mer fördelaktiga än i Finland (exempelvis livsmedel och taxi.) Med tanke på ekonomin är inflationen idag, pga. den nu pågående finanskrisen, i hela Spanien nu 0,7 % och priserna sjunker en del, men för övrigt är landet inte i någon stor kris, inga banker har exempelvis gått i konkurs, staten har inte behövt ingripa som i andra länder, exempelvis England. Dock har Kanarieöarna på det hela taget klarat sig bättre ekonomiskt än själva spanska fastlandet, till stor del tack vare turismen som ändå hänger med. Arbetslösheten i hela Spanien är nu ungefär 10 %. Massturismen som varit är också svår för ön att bära. Man talar om att turistcentrum går igenom olika skeden som finns i dess livskurva, se figur 11. Livskurvan visar att en destinations ”start” är ganska långsam till en början i utvecklingen, vilket mäts mest genom utvecklingen i turistmängden dit. Då destinationen fått sin plats på marknaden, börjar dess starka tillväxtfas och förstärkningsfas där destinationen stadgar sig. Under dessa skeden blir destinationen ett verkligt turistcentrum. Snart blir tillväxten långsammare och avstannar helt, denna fas kallas stag-

nation. Här kommer centrets och dess närområdens kapacitetsgräns emot, pga. till exempel miljöproblem eller utrymmesbrist. Hit hör även olika försvagningar, som slitna byggnadsfasader och infrastrukturens kraftminskning, samt kriminalitet och s.k. slum-mighet. Enligt den ursprungliga kurvan blir centret här ersatt av annat då det uteblir från marknaden. Fast det finns dock andra möjligheter också. Istället för en långsam ”död” kan centret istället stanna på stället och förbli stabilt, istället för att försöka växa hela tiden. För att kunna stiga på nytt krävs stark sanering och i bruktagning av innovationer. Man kan exempelvis tillägga nya attraktioner eller förnya imagen. Grafiskt formad, är denna kurva normalt S-formad, där slutet på kurvan kan fungera som början på en ny. Det kan komma tillväxt, eller så kan centret etablera sig, eller sedan dör det i en sjunkande kurva. Kristoffer Öhquist som är bosatt på ön och numera pensionerad från sitt arbete som Finlands hederskonsul, är av den åsikten att Teneriffa idag ligger i skedet av stabilisering efter stagnationen. Det går på grund av finanskrisen inte mycket framåt, men tack vare turismen hålls man ändå på ett relativt stabilt läge. Turismen har på Kanarieöarna delvis på grund av finanskrisen gått ner ca 5 – 7 % sammanlagt, men för Skandinavien del har resenärerna till ön inte minskat nästan alls. De som reser dit mindre är bl.a. engelsmän och tyskar. Situationen med turismen är idag mest den, att det är helt enkelt inte ”på mode” mera att tala om att man åkt till Kanarieöarna, men det är ännu lika populärt, man bara inte märker det på samma sätt. Öhquists åsikt är att finländarnas del t.o.m. kan ha ökat. (Vuoristo 2003, s. 160–161; Öhquist 2009)

Figur 11. Utvecklingen av en turismdestination. (Vuoristo 1998, s. 159)

En destinations bärkapacitet (eng. *carrying capacity*) är också avgörande för dess överlevnad, se figur 12. Även om enskilda turistcentrums livskurvors form varierar, så kommer gränserna för kapaciteten ändå emot i något skede. Ett centrums eller större områdes bärkapacitet beror på många faktorer. Med bärkapacitet menas enligt Mathieson och Wall (1982) ungefär den totala resenärsmängden som kan använda en destination eller ett område så, att inte den fysiska omgivningen skadas för mycket och så att reseupplevelsernas kvalitet inte försvagas. Överstigandet av kapaciteten märker man med hjälp av indikatorer, som beskriver turismens volym, täthet och marknadsmix. (Williams och Gill 1998). Med volymen menas här reseförbrukningens maximisiffror och tätheten uttrycker resenärsmängden per arealenhet (exempelvis turister per 100 meter strandremsa.) Med det aningen otydliga uttrycket ”marknadsmix” menas egentligen också täthet, till exempel besökarantal per invånarantal på destinationen. (Se Vuoristo 2003, s. 162–163)

Figur 12. Faktorer som påverkar destinationens bärkapacitet. (Enl. Williams & Gill 1998. Se Vuoristo 2003, s. 163)

Egentligen är en destinations bärkapacitet ett mycket mer invecklat uttryck än vad ovanstående förklaring låter förstå. Bärkapaciteten begränsas nämligen av ekologiska och fysiska faktorer, faktorer som har att göra med besökarnas upplevelser, ekonomiska och

politiskt administrativa faktorer, samt faktorer som har att göra med invånarnas upplevelser. Ingen av delarna i modellen ovan lider mycket på Teneriffa, så över lag är läget, enligt skribentens egna observationer, bra. Med tanke på de ekologiska och fysiska faktorerna lider inte djur- och växtliv, inga större problem med luftföroreningar finns. Bland de fysiska faktorerna kan noteras, att det finns många bra inkvarteringsställen samt att man har ett fungerande avloppssystem på ön. Då man ser på den tredje gruppen, med besökarnas erfarenheter, är läget gällande mängden turister den, att ön har en stor mängd av dem, men servicestandarden har hållits bra och turister är oftast positivt inställda mot andra resenärer. Förväntningarna på ön är av det klassiska slaget som ofta blir besvarade, då det gäller en stranddestination. Många turister betar sig nog dåligt och smutsar ner osv. men allmän renhållning sköts ganska bra. Enligt Öhquist bygger man till exempel en hel del på ön, men myndigheterna försöker hålla läget i styr och man satsar mycket på hållbar turism så att naturen på ön skall bevaras. Också enligt skribentens egna erfarenheter är renhållningen och dylika åtgärder bra på ön och bärkapaciteten har inte överskridits ännu i detta skede. De ekonomiska faktorerna som exempelvis inkomster från turismen, är något som hjälper ön mycket. Enligt Öhquist är lönerna inte de bästa och nu finns det som sagt en del arbetslöshet pga. finanskrisen. De politiskt administrativa faktorerna innehar lagar, prioriteter och mål. Just nu prioriteras naturen med tanke på massturismen och som tidigare nämnt, sköts allting väl. Man har uppsatta mål man vill uppnå med tanke på turismen. Den sista gruppen med invånarnas erfarenheter, omfattar bl.a. den del som här är ganska viktig nämligen resenärernas beteende och som inte alltid är det bästa. (Se Vuoristo 2003, s.163; Öhquist 2009)

5 SAMMANFATTNING AV TEORIDELEN

Spanien har länge hört till ett av de viktigaste turistländerna. Speciellt den största ön Teneriffa, hör till det mest omtyckta resmålet och hit återvänder troget speciellt de äldre resenärerna på marknaden. Resandet till Teneriffa började, på 50-talet och ordentligt startade turistresorna med Keihäsmatkat 1969. På 80-talet satte igen en stor turistvåg igång och ön var ett populärt rese-mål under hela 90-talet. Nu på 2000-talet har andra, nya och mer exotiska resmål börjat locka resenärerna. Hit hör exempelvis Thailand. Thailand har varit det populäraste hos finlän-darna som långfärds-mål, men Kanarieöarna har nog ändå klarat av att hålla sin popularitet. På Teneriffa är det syddelen av ön som mest lockar turister, åtminstone för de kortare 1–2 veckors resorna. Målen i syd är Playa de Las Americas, som byggts endast för turisterna och sedan den tidigare fiskarbyn Los Cristianos, som är alldeles intill, på ca 20 minuters promenadavstånd. Kanarieöarnas huvudnäring idag är turismen och det som mest lockar resenärer är det behagliga klimatet och den vackra naturen.

Det finns en hel del olika teorier om olika turisttypologier och om hur man kan segmentera marknaden. Dock vet man att människorna klassificeras enligt bakgrund och familjeliv samt attityder, önsknin-gar och förväntningar. Motivationen för att resa har stor betydelse i valet av rese-mål och här spelar även attraktionerna på destinationen en viktig roll. Idag reser människorna mycket, så det finns mycket undersökningar om turister och deras beteende. I vissa fall har forskare varit av väldigt olika åsikter, då alla haft något att säga angående någon särskild sak.

Då resenärerna väljer sin destination, är det många saker som styr. Inte bara turist typer-na i sig, utan även många andra bakgrundsfaktorer är viktiga. Hela köpandet av resan är en process, som slutar med valet av destinationen. ”Push”- och ”pull” -faktorerna är de som antingen puffar iväg resenären eller lockar resenären. Det är även skillnad på om resenären i fråga är ung eller gammal, speciellt då man är äldre vill man kanske se mycket kultur och träffa vänner, medan man också vill vara på en destination som känns trygg. Man har gjort en hel del undersökningar om seniorerna på marknaden. Trygghe-

ten bland de finska resenärerna kretsar mest kring sådana händelser som inte är så vanliga hemma. Exempelvis faktorer i miljön, som jordbävningar och eldsvåda kan skrämma resenärer. Smutsigt vatten, kriminalitet och våld hör också till det finländare oroar sig för. Som yngre är man inte lika noga med dessa saker. Då man är äldre är det också ofta viktigt med att man tar i beaktande sin personliga hälsa. De kulturella evenemangen som exempelvis konserter, drar mycket seniorer idag. Man vill även träffa vänner och släktingar. Det är viktigt att vila ut under semestern, men det får inte heller bli trist. Seniormarknaden växer mycket i dagens läge, så det är skäl att ta dessa resenärers behov i beaktande på en destination. I Finland håller detta på att bli en lukrativ marknad. Åldersgruppen är de som har tid och pengar, samt eventuellt ny energi att se nya platser. År 2005 var antalet över 65-åringar i Finland 800 000, år 2010 har man räknat att de är 915 000 och så ökar andelen till 1 218 000 år 2020 och sedan år 2030 till 1 400 000. Detta visar bara grundutvecklingen. De äldre vill ha mångsidiga och bekväma tjänster, dock kan inte utbudet vara helt vad som helst, även om kunderna kan vara ganska krävande. En stor del av de äldre vill inte bli identifierade till just den kundgruppen, så detta ställer starka imagekrav för tjänsterna och produkterna. Det är aktivitet, spontanitet och eventuellt möjligheten att gå till ungdomen som skall locka, inte ålderdomen. Så nu återstår det att planera hur man kan skapa tjänster med hög kvalitet, individuella valmöjligheter, ungdomlighet som ändå innehåller utmaningen med att anpassa detta för de äldre, tryggheten osv. Resebyråerna och -arrangörerna bör kunna marknadsföra sig på rätt sätt.

Attraktionerna har en viktig roll under resan. På en destination finns det några viktiga, av varandra beroende element. För att destinationen skall kunna erbjuda kunderna en tillfredsställande semester, skall alla komponenter finnas där. Attraktionerna är delen som drar turister till destinationen, därför är de den viktigaste komponenten. Utan attraktioner skulle det inte heller behövas andra turistprodukter. Det finns olika typer av attraktioner som lockar olika resenärer på olika sätt. Ett turismområde som även kallas attraktionskomplex, är ett sådant område som har många olika tjänster och attraktionsfaktorer. Med attraktionskomplex menas också de turistcenter som bildats genom dessa attraktioner. Destinationer har även olika karaktärsdrag som exempelvis kultur och naturtillgångar, som kan locka.

Turismvågorna till Teneriffa startade alltså på 60-talet, och destinationen var populär en lång tid. Dock besöks ön mycket idag och inte ens finanskrisen har fått skandinaver att minska på sitt resande desto mera. Teneriffa är ännu populärt bland finländarna och den globala finanskrisen har inte tagit musten ur ön, utan den klarar sig tillsammans med de andra öarna t.o.m. bättre än det spanska fastlandet. Ön har utvecklats mycket på sista tiden och den har klarat av de rejäla massturismvågorna som hållit på ett bra tag redan. Man satsar på bevarandet av naturen på ön och den lokala befolkningen tar alltid lika tacksamt emot turisterna och restaurerar sina hotell och liknande företag för att uppehålla kvaliteten. Ön har mycket att erbjuda turisterna och är en bra semesterdestination för gammal som ung. På norra delen av ön bor det en del finländare som återkommer årligen för att stanna över vintern, emedan den södra delen av ön har de mest turisttillvända ställena, med stränder och shoppingområden, som Playa de Las Americas.

6 METODDISKUSSION

Forskning är avgörande för att förstå de olika fenomen som individer och organisationer träffar på i sina dagliga aktiviteter. Människor forskar då de vill köpa en ny villa eller ett hus, företag utövar forskning för att testa en produkt på marknaden, i medicinbranschen forskar man för att ta i bruk ett nytt vaccin och politiska partier forskar för att få in sitt inflytande i samhället. Forskning är en process som kräver noggrann planering och utförande för att finna lösningar på frågorna eller på problemen som undersökts. Det hela börjar alltid med en fråga – Varför? Hur? Forskning inom turismbranschen görs mestadels för att förtydliga existerande mönster i beteenden samt fenomen i industrin, samt för att identifiera nya och bättre sätt att sköta business. (Altinay & Paraskevas 2008 s. 1, 4, 15)

6.1 Kvantitativ vs kvalitativ forskning

Kvantitativ forskning strävar efter att beskriva hur en variabel påverkar en annan i en population, genom att kvantifiera förhållandena mellan variablerna (sakerna man mäter). För att kvantifiera förhållandena mellan dessa variabler, så använder forskare statistiska metoder som relativa frekvenser, skillnader i medelvärden, korrelationskoefficienter mm. I denna kategori finns två huvudsakliga forskningsmodeller (*eng. research design*): deskriptiv och experimental. I en deskriptiv studie, är det primära målet att värdera ett urval på en viss tidpunkt utan att försöka ändra dess beteende eller de förhållanden i vilka det existerar. (t.ex. man mäter saker och ting som de är). I en experimental studie är det primära målet att testa hypoteser under förutbestämda förhållanden. I en sådan undersökningsplan gör man mätningar, ändrar förhållanden, mäter mera och sedan jämför man dem för att kunna dra slutsatser. Ofta tenderar slutsatser dragna från denna typ av forskningsplan att bli generaliserade. Kvalitativ forskning strävar efter att utveckla ett förstående av kontexten i vilket fenomenen och beteenden sker. Forskningsmetoden fokuserar mest på erfarenheter och känslor och är gjord för att vara grundligt undersökande till naturen. Kvalitativ data är ofta i textform och erbjuder en rikare och djupare bild av folks erfarenheter, attityder och ideologier. Man kan inte dra några generaliserade slutsatser av dylik forskning, för att det rör sig om så personliga

data i en så specifik kontext. Både den kvantitativa och den kvalitativa metoden är systematiska syner inom forskning. Dock erbjuder en kombination av dessa båda metoder det bästa sättet. (Altinay & Paraskevas 2008, s. 75)

6.2 Tekniker för att samla information

Det finns en mängd olika tekniker för datainsamling, som forskare kan utnyttja. Man bör välja en teknik utifrån hur bra denna lämpar sig för den tänkta undersökning, dvs. man väljer den som bäst kan passa ihop med målet för undersökningen. Nedan presenteras några olika undersökningsmetoder inom den kvalitativa forskningen, med sina för- och nackdelar, samt den som jag själv valt. (Altinay & Paraskevas 2008, s. 107)

6.2.1 Intervjuer, observation och innehålls analys

Att utföra intervjuer med människor är det systematiska sättet för att samla in data, då man vill att dessa personer svarar på frågor om ämnet man undersöker. Den kvalitativa forskningsintervjun försöker förstå världen från undersökningspersonernas synvinkel och dra en slutsats av deras erfarenheter. Det kan vara olika typers personer som deltar i undersökningen, beroende på deras kunskap om ämnet. Det utgör nog en skillnad om det är en "vanlig" receptionist eller exempelvis den personalansvarige som man intervjuar angående personalfrågor. Intervjuer kan ske var som helst och när om helst. Intervjuer ger alltså många möjligheter, men dock finns det en hel del problem kopplade till dem. För det första kan det vara svårt att försäkra sig om hela intervjun, dvs. det är inte alltid lätt att få en, eftersom det i dagens läge kan vara krångligt att få tag på människor. Även att organisera och förbereda själva intervjun kan vara tidskrävande. Man bör komma ihåg att man först måste hitta informationen därifrån man tar frågorna och sedan skall man utforma frågorna. Först efter detta är det dags för själva bokandet och utförandet av intervjuerna med de rätta personerna. För intervjuer finns fyra olika tekniker, som till stor del har att göra med hur man gör frågorna. Några av de olika teknikerna

presenteras kort nedan. (Altinay & Paraskevas 2008, s. 107–108, 112; Kvale & Brinkmann 2009 s. 17)

Intervjuerna kan delas in i ostrukturerade, strukturerade och semistrukturerade samt fokusgruppintervjuer. Ostrukturerade intervjuer är den metod som man enkelt får fram respondenternas åsikter, kunskap och erfarenheter med. Man har 3 - 4 teman, med breda frågor som ger respondenten möjlighet att berätta så mycket som möjligt om ämnet. Denna teknik är inte begränsad på något sätt, utan diskussionen utvecklas fritt. De strukturerade intervjuerna används då man verkligen vill ha full kontroll över ämnena och man har gjort upp specifika frågor. Fördelen med tekniken är att man har full kontroll hela tiden, ämnet kan inte spåra ut. De semistrukturerade intervjuerna är som ett mellanling av de två föregående teknikerna. Det här är metoden jag valt att använda. Man använder tekniken då man vill få reda på vad som händer och få en ny inblick i detta samt hitta mönster och förstå förhållanden mellan variabler. Här har man flere teman och frågor gjorda på förhand men man har en större frihet att omstrukturera frågorna medan diskussionen pågår, vilket hör till fördelarna. I mitt fall var det tydligast att välja denna metod att intervjua, eftersom jag vill ha berättande svar, i fri text. Det har betydelse att jag intervjuar respondenterna på rätt ställe och på ett ledigt sätt så att de kommer in i den rätta känslan. Man kan också ha följdfrågor, men dessa behöver inte alltid användas. Man utgår mest från öppna frågor, där respondenten skall berätta fritt och inte svara endast ja eller nej. I en fokusgruppintervju deltar grupper, där respondenterna är valda för att de lämpar sig för undersökningen t.ex. genom sin erfarenhet eller bakgrund. Intervjun fungerar som en diskussion inom gruppen. Här får man en tydlig bild av hur saker och ting inom temat hänger ihop, men man måste kunna lyssna noga, eftersom det är en hel grupp som diskuterar på samma gång. Dock är flexibiliteten lika hög som i de semistrukturerade intervjuerna. Det svåra är att få folk att delta lika mycket, ofta kan det finnas någon som exempelvis är väldigt dominant i gruppen och leder de andra för mycket. (Altinay & Paraskevas 2008, s. 112–114, 116)

Observation är en metod som erbjuder mera detaljerad information och specifika beskrivningar. (Sackmann 1991). Metoden används även för att säkerställa och vidare ut-

forska information man fått i intervjuer, med en process av frågande och jämförande. (Schein 1992). Man utför metoden genom att vara med bland de utvalda genom att observera dem och ställa frågor osv. Man kan antingen vara med som deltagande observatör då man är med i själva situationen som undersöks eller närvara som icke-deltagande iakttagare. Teoretiskt sett är icke - deltagarmetoden den mer begränsade för forskaren, då denne inte deltar i processen. Med andra ord kompletterar observationsmetoden de andra och hjälper också att generera teorier och idéer för vidare undersökningar. Innehållsanalys av dokument går ut på att man analyserar utgivna dokument som är gjorda för andra ändamål. Denna metod fungerar också som en kompletterande metod till de första och här går man inte och är aktivt med tillsammans med de man undersöker och man ställer inga frågor direkt. (Se Altinay & Paraskevas 2008, s. 117–118)

6.3 Val av metod

Jag valde att göra en kvalitativ undersökning med semistrukturerade intervjuer. Detta eftersom det vore idealiskt att få svaren i berättande stil, då det handlar om hur finländarna på ön ser det hela. Jag vill få en tydlig bild av hur turismen och folks resevanor och åsikter om ön på Teneriffa förändrats sedan 80-talet och hur det ser ut idag. Det är mest beskrivande att sitta på plats och ställe och berätta om hur det var och är nu, så därför valde jag att själv åka till ön för att utföra intervjuerna på plats. Intervjun består av 16 stycken öppna frågor, som ger respondenten möjligheten att berätta i fri text. En del följdfrågor finns också med att framföras vid behov.

6.4 Urval i den kvalitativa undersökningen

Urval är processen där forskaren väljer ut en del av den hela populationen som skall studeras för ett visst ämne, så att forskaren lättare kan dra slutsatser angående hela populationen. Dessa slutsatser och eventuella generaliseringar som forskaren gör, är bara så bra som det urval de baserar sig på. Den självklara fördelen med urval är att de färre elementen (t.ex. människor, organisationer) som skall studeras gör forskningen mera

lätthanterlig och tidseffektiv, billigare samt potentiellt mera korrekt. Som ett exempel kan nämnas att om man skall undersöka hur det kinesiska folket gör sina resebeslut, så är det rentav omöjligt att skicka ut 1,3 miljarder frågeformulär för att ta reda på information om hela folket. Effektivt utformande av urval börjar med att definiera en målpopulation ordentligt. I kvalitativ forskning, måste urvalsmetoden vara anpassad så att man får till stånd en djup förståelse för de fenomen man vill undersöka. Kvalitativa forskare har utvecklat ett antal urvalstekniker som alla kan grupperas under ändamålsenlig urvalsmetod (enligt Patton 2002). Denna metod går ut på att välja informationsrika fall för att belysa frågan som undersöks. Det finns flere olika strategier att göra det på. (Se Altinay & Paraskevas 2008, s. 89, 101)

6.5 Intervjuguide

Intervjuguiden i detta examensarbete är gjord med en del öppna och en del slutna frågor, se bilaga 1. Följdfrågor har lagts till, så att de kan användas vid behov, för att exempelvis få mera djup i berättelsen från respondenterna. Det är meningen att respondenterna skall kunna berätta fritt och ge längre, beskrivande svar på frågorna, så att helheten blir mera som en berättelse om hur det varit på ön samt hur läget ser ut idag. Deltagarna får själva formulera svaren och skribenten tar hjälp av följdfrågor vid behov, för att få en så bra tolkning av svaren som möjligt. De flesta frågorna är formulerade för att få fram ett mer berättande och längre svar.

I intervjun finns alltså öppna frågor, eftersom målet är en semistrukturerad kvalitativ undersökning. Jag kommer att ställa frågor som har att göra med bakgrunden, t.ex. orsakerna till varför respondenterna kom just till Teneriffa och när de kom första gången. Här skulle jag vilja ha svar som visar vad som påverkat dem att fatta beslutet och varför just Teneriffa kändes så lockande. Det följande temat handlar om turisttypologier och marknadssegment, där respondenten vill ha fram svar som visar hurudana resenärer dessa är, vilket bör kunna kopplas ihop med deras sätt att resa. Här önskar jag att svaret skulle innehålla information om t.ex. hur ofta de reser och vad de vill uppnå under sina resor. Sedan är det följande temaområdet relaterat till det följande kapitlet, som handlar

om motivation och beteende. Här vill jag ha reda på hur viktig resenären, speciellt de äldre, upplever tryggheten på destinationen samt om årstiden egentligen påverkar deras resande till ön.

Det följande temat i intervjun gäller attraktioner och attraktionskomplex. Temat hör ännu till det tredje kapitlet. Här kommer det frågor vars svar skall relatera till respondenternas åsikter angående utbudet av sevärdheter på ön, samt hur ön ur turistens synvinkel förändrats under årens lopp. Också respondenternas åsikt angående infrastrukturen sevärdheterna emellan, är viktig. Det här relaterar i teoridelen, till turistområdena och vägarna däremellan. I denna del av intervjun frågas även hur respondenterna upplever att lokalbefolkningen behandlar dem, dvs. om de kan se någon skillnad i servicenivån på olika ställen, med tanke på att de är utlänningar, som ändå vistas mycket på ön. Slutligen kommer sista delen i arbetet, dvs. destinationens livslängd och ön idag, att tas upp i intervjun. Här finns det frågor som bör få fram destinationens allmänna utveckling under de senaste åren samt hur man sköter ön i dagens läge. Jag skulle även vilja ha svar på hur förhållandet är mellan det lokala och det som rör turismen, dvs. om turismen är för synlig, eftersom ön idag är ett mycket populärt rese-mål. Jag vill också ha reda på för vem Teneriffa idag är ett idealiskt rese-mål, enligt respondenterna, samt om de själva ännu finner intresse i att fortsätta resa hit och i så fall varför. En viktig del i intervjun är också att ta reda på hur respondenterna skulle beskriva ön med några ord om hur det är idag samt hur det var förr.

Den så kallade röda tråden igenom hela intervjun är att försöka få fram hur det var förr, samt hur det ändrats fram till idag och om respondenterna ser de eventuella förändringarna som bra eller dåliga saker. Därför kommer det i flera av frågorna upp följdfrågan att jämföra med tidigare år, samt varför man tycker just så här. Respondenternas intresse för ön, samt varför de lockas dit är förstås det man vill få fram, då det hänger starkt ihop med syftet med detta arbete.

6.6 Val av respondenter

Skribenten kontaktade Tenerifen Suomi - Kerho, dvs. den Finska klubben på Teneriffa. Klubben har sina utrymmen i hotellet Xibana Park, i Puerto de la Cruz på norra sidan av ön. Klubben var mycket villig att ställa upp för att hjälpa till. Genom dem fick jag några intresserade medlemmar som passar in i målgruppen, som kunde delta i undersökningen. Jag använde klubben som hjälp främst för att det inte är lätt att hitta lämpliga respondenter, den enda informationen jag hade från början var att jag kände till att det bor många finländare i Puerto de la Cruz. Respondenterna blev slumpmässigt utvalda, med att de tillfrågades om intresse att delta i undersökningen. Finska klubben på Teneriffa var de som tog hand om att lägga upp en lista i sitt kontor, där intresserade fick skriva in sig. Jag hade meddelat att de kan lämna mina kontaktuppgifter på listan, så att den av respondenterna som eventuellt vill veta något, kunde kontakta mig. Det gick enkelt att få ihop några så här och visst fanns det en del intresserade. Listan blev inte så lång, med 10 stycken deltagare. Dock räcker detta precis för att få en bild av hur läget i deras resande är idag och åt vilket håll det eventuellt är på väg.

6.7 Genomförande

Jag åkte till Teneriffa den 4.12.2009 och stannade en vecka, så hemresan skedde 11.12.2009. På förhand hade jag fått tag i respondenterna genom att kontakta Tenerifen Suomi-Kerho, dvs. ”Finska klubben på Teneriffa” och boka in intervjuerna på förhand. Tidtabellen blev två dagar lång och innefattade ungefär en intervju i timmen. Intervjuerna är allt från 15 minuter till 1 h 30 minuter långa. Under de två dagar jag skulle intervjua, fick ja bo på hotellet kostnadsfritt. Den övriga tiden av resan bodde jag på sydsidan av ön, i Playa de las Americas. Intervjuerna skedde mellan den 6.12 och 8.12. För intervjuerna hade jag hela tiden intervjuguiden som grund, sen modifierades vissa frågor utgående från respondenternas sätt att svara. Jag tog alltså alltid vara på situationen och sköt in någon extra fråga vid behov för att få en så tydlig berättelse som möjligt.

Under hela tiden jag arbetade hade jag sällskap och mycket stor hjälp av Eija Lindahl från klubben jag hållit kontakt med. Hon var också den som lagt ihop tidtabellerna. De flesta intervjuerna skedde på hotellet där klubben har sina utrymmen och tidtabellen hölls bra. Två av intervjuerna fick jag göra hemma hos respondenterna, vilket medförde en viss trevlig omväxling. Alla intervjuer blev inspelade på band och jag gjorde även anteckningar vid sidan om. Några av intervjuerna var tillsammans med par, emedan de flesta var med enskilda personer. De flesta intervjuerna var runt en halv timme långa.

Deltagare fanns det sammanlagt 14 stycken, men eftersom två av intervjuerna gjordes så att båda respondenterna intervjuades tillsammans, som ett par, så blev det totala antalet intervjuer som gjordes 10 stycken. De första respondenterna, 1 a och b var ett par på 75 (man) och 72 (kvinna) år. Respondent 2 var en kvinna på 77 år, respondent 3 var en kvinna på 62 år. Respondent nr 4 var en man på 79 år och den äldsta deltagaren, respondent 5, var en kvinna på 80 år. En 74 årig kvinna var respondent 6. Endast en av respondenterna, nr. 7, var under 60 år, i detta fall en kvinna på 54 år. Respondenterna 8 a och b var ett par på 77 (kvinna) och 79 (man) år. Den 9 respondenten var också en kvinna, i åldern 67 år. Majoriteten av respondenterna var alltså mellan 70 och 80 år. Den sista respondenten, nr.10 var en kvinna på 67 år.

7 RESULTATREDOVISNING

Här tar jag upp alla teman i intervjun, presenterar respondenterna och går igenom svaren jag fått av alla. Redovisningen är uppdelad enligt de teman som också finns med i intervjun: allmänt och inledande frågor, marknadssegment och turisttypologier, motivation och beteende, attraktioner och attraktionskomplex samt destinationens livslängd och önsidag. I redovisningen skriver jag om informanterna som respondent 1-10 och om det gäller den ena av två i ett par, så är de skrivna som a) och b) Jag, dvs. den som intervjuar, betecknas som i).

7.1 Allmänna och inledande frågor

De första fem frågorna gavs till respondenterna på förhand, så att själva intervjutillfället kunde gå aningen fortare. Frågorna returnerades till mig i samband med huvudintervjun. Detta var frågor som egentligen gav de uppgifter om respondenterna som behövdes, dvs. namn, ålder och adress, samt information om hur och när de kom till Teneriffa för första gången samt hur länge de stannar då de besöker ön. De följande frågorna var inledande frågor i intervjun, där det frågades när de kom till ön den allra första gången och hur det kändes då samt vad som bidrog till deras beslut om att besöka ön regelbundet eller stanna längre tider.

I de på förhand utgivna frågorna, frågades hur ofta de besöker ön och hur länge de stannar. Här svarade hälften av respondenterna, nr. 1–4 och 6 att de besöker ön en gång om året från 3–6 månader i gången och resten, nr. 5 och 7–10 svarade att de bor på ön, officiellt som resider. Det första respondentparet har de senaste åren bott permanent på ön under vintern, i ca ett halvt år i gången, lite beroende på flygen. Den andra respondenten stannar i fem månader på ön, också under vintern och nummer 3 stannar i tre till fem månader. Mannen som är nummer 4, kom till ön första gången som turist 1972, följande gång år 1982 och därefter har han besökt ön varje år. Han stannade år 1993 för hela vintern och nu är han här redan den sextonde vintern i rad. Respondent 5 bor nu i princip året runt, sedan nästan 30 år tillbaka, men måste besöka Finland nu och då för läkarundersökningar och hon kommer att pröva på att vara den kommande sommaren och vintern där också. Om hälsan inte håller måste hon vara på ön, men tanken är att

hon skulle stanna i Finland och sälja lägenheten på Teneriffa. Respondent 6 åker över julen hem till Finland och återvänder i januari, annars stannar hon hela vinterhalvåret på ön. Respondent 7 flyttade till ön år 1999, och gjorde de allra första resorna till ön ca 2 gånger om året som semester. Respondenterna 8 a och b bor på ön hela året runt, sedan 1999, medan respondent 9 är resident sedan år 1996 och stannar nio månader varje år. Respondent nr. 10 flyttade permanent för vintrarna till ön, då hon blev pensionerad.

Den första frågan vid själva intervjutillfället gällde respondenternas ankomst till ön den allra första gången och hur det kändes och verkade då. Respondenten 1 a berättade att han arbetat som sjöman och kom till ön första gången 1959 med fartyget han arbetade på. Då var nog ön väldigt annorlunda än idag; det fanns inte många bilar i huvudstaden alls. På frågan varför de valde just Teneriffa som resemål, berättade respondent b att hennes studiekamrat hade velat fara på semester för att vila ut och att hon redan hade valt Puerto de la Cruz som destination. Så reste de dit år 1969 eller 1970 över julen och nyåret. Den följande resan var då respondentens man skulle fylla 50 år och de ville "rymma" någonstans. Hon funderade över hurudan ön skulle vara då, 1984, och så reste de dit för en vecka och blev omåttligt förtjusta. Respondent 2 hade kommit första gången år 1965 och hade genast lagt märke till att naturen var väldigt vacker samt hur enkelt och primitivt allting var på ön, bl.a. bussarnas trögolp med stora springor hade fastnat på minnet. Enligt henne har stora förändringar skett sedan dess. Då jag frågade varför hon kommit just till Teneriffa då första gången, menade hon att man redan då talade om ön i Finland och att det verkade intressant. Den 3:e respondenten kom till ön första gången 1979 och fick genast den bilden av ön att det var underbart varmt och exotiskt. Människorna verkade också mycket sympatiska, även om hon inte talade spanska då. Den första resan till Teneriffa hade varit ett helt slumpmässigt val av semesterort, det råkade vara ett erbjudande. Den 4:e respondenten, han kom första gången med Keihäsmatkat år 1972. Han besökte ön i två veckor och sedan 1982, då han ännu arbetade började han komma två gånger per år och 1983 kom han årligen. Året var 1989 då han stannade för fem veckor i början av våren och sedan 1993 stannade han hela vintern. Den första känslan han fick var att det här nog var en ö som han skulle komma att besöka om och om igen, vilket ju också hände. Bilden han fick av ön bara förbättrades då han började komma regelbundet 1983, detta var "hans" ö, där han trivdes bra. Hur han

sedan fastnade just för Teneriffa, hade att göra med att han funderade varför han reste fram och tillbaka, eftersom han också var på Gran Canaria några veckor, och så bestämde han sig för Teneriffa. Respondent nummer 5, kom till ön via sin läkare, som beordrat henne att prova på Teneriffa och se om det skulle hjälpa mot hennes grymma astma. Hon kom för tre veckor, på semester år 1971. Det hade känts mycket annorlunda då man kört längs med de små och krångliga vägarna och det gick långsamt. Annat hon reagerade på var det varma vädret och solen, som hon utnyttjade ordentligt. Den 6:e respondenten kom till ön första gången för ungefär 30 år sedan. Då njöt hon av det idylliska med uterestauranger med havsutsikt och naturen, eftersom någonting hela tiden är i blom på ön. Varför det blev just Teneriffa, berodde på att hon besökt många olika ställen och grannöarna också, men Teneriffa kändes liksom ett hem. Som följande och 7:e, intervjuades den yngsta respondenten, som kommit till ön första gången 1978 i februari. Stället charmade henne och hennes man genast, de var helt sålda. Hon planerade redan att komma till ön för pensionärstiden. Under 20 års tid semestrade de på ön et trettiotal gånger och sedan -1999 flyttade hon permanent med sin man. Då stannade de först för vintern, men sedan 2000 på hösten skrev de officiellt in sig, som Teneriffabor. Nu bor de där året om, men besöker ibland Finland på sommaren. Den första semestern på Teneriffa var egentligen bara ett misstag, respondenten hade inte velat fara till södern då, hon var mera dragen till Lappland. Men hon råkade få resan i julklapp av sin dåvarande arbetsgivare och så började det. Respondentparet, nr. 8, kom på sin första semester till ön för ca 30 år sedan. Den första tanken som slog dem var hur underbart vädret var och hur fria människorna där kände sig osv. Paret kom att välja Teneriffa för att de under sin första resa blivit så förtjusta och de hade planerat att åka någonstans som pensionärer. Först kom de för tre månader och hyrde en lägenhet, sedan bad de om att få en för hela året. Respondent nummer 9 fick erfara Francotiden då hon första gången satte sin fot år 1974 på ön. Hon kom hit, eftersom det råkade bli destinationen för semestern. Sista respondenten kom till ön på sina släktingars studieresa, år 1963. Det var en resa för lärare där de bekantade sig med ön och naturen. Respondenten följde med, fast det åtminstone för lärarna inte var någon riktig semesterresa. Hennes föräldrar har bott på ön som pensionärer och huset där hon nu bor är föräldrarnas andra bostad. Medan föräldrarna sökte lägenhet spenderade de mycket semestertid på ön.

Den följande frågan, varför de bestämde sig för att stanna på ön längre tider och komma regelbundet, gav ganska många liknande svar. Respondenterna 1, 4 och 5 valde ön för hälsans skull, de mådde bättre där än i Finland. Respondent 1 a, insköt att det nog är klimatet som också drar, eftersom han arbetade på en isbrytare sista åren, så man vill gärna bort från det kalla. De som ansåg ön vara ett fint mål att spendera sina pensionsår på och annars njuta av fritiden och klimatet var respondenterna nummer 2, 3 och 6. Man betonade också den fina naturen. Liknande faktorer drog också paret nummer 8, som känner sig hemma på ön och kan ta det lugnt här. Respondent 9 köpte sin lägenhet år 1988, sedan fick hon sjukledigt 1993 och pensionerade sig 1996, då valde hon att komma till Teneriffa som resident. Mest kom hon för att få vila. Respondent 10 kom till Teneriffa efter många om och men, först hade hon funderat på fastlandet men inte gillat vädret där. På Teneriffa finns det mångsidigt program kultur osv. som lockar. Hon har även sina rötter lite där, eftersom föräldrarna varit där mycket och hon kände till ön redan sedan tidigare.

7.2 Marknadssegment och turisttypologier

Inom detta tema fanns även två frågor, som hade för avsikt att utreda vilken resenärstyp respondenten är och om dennes sätt att resa förändrats under åren. Här frågades det även om personerna i sitt resande över huvudtaget, eller då de bara gjort vanliga, kortare semesterresor, alltid reste med färdiga paketresor eller om de föredrog att sköta allting på egen hand.

Respondenterna 1, 4 och 6 betonade att man förr var aktiv och ville se allting, men att de nu i dag också håller sig igång med olika sysslor. De kommer till ön för hälsans skull, då klimatet är bra. Till respondent 6 ställer jag följdfrågan angående något annat som eventuellt drar till ön, så betonar hon det aktiva livet där, eftersom hon är involverad i församlingen och Finska klubben. Respondenterna 2 och 3 betonade att de ej är turister, de kommer liksom hem och bara flyttar sig från plats A till plats B. Den 5:e informanten ser sig som en anspråkslös resenär som inte kräver mycket, utan är nöjd med det som erbjuds. Om det är någonting som skall styra henne, så är det i detta fall också

hälsan. Respondenterna nummer 7, 8 och 9 ansåg också att de var aktiva förr och att de senare mest tagit det lugnt, nu bor och trivs man på ön allmänt. Bland respondenterna nämndes även kulturen, där även den sista respondenten hade samma åsikt – nu är man inte lika mycket strandperson längre, då man känner ön sedan barnsben. Det är uppenbart att det finns liknande tankar bland dem som är resider.

Gällande frågan om huruvida de vill resa i grupp eller ordna saker på egen hand, var de flesta av den åsikten att på egen hand är bäst. Till en stor del förstås därför att många bor på ön och bara skall ha flygresorna. Respondenterna 1 a och b, 2 och 10 har alltid bokat allting själv och har varit nöjd med allting. Respondent 3 bokar även hon själv och ser till att välja det förmånligaste alternativet. Den 4:e respondenten ansåg att han alltid varit nöjd med den resebyrå via vilken han nu och alltid har bokat. Den 5:e respondenten ville ha det lätt för sig och ser till att välja direkta flyg. Den 6:e respondenten berättade att då hon reste på semester så var det alltid en paketresa som gällde. Då var det enkelt och en ensam kvinna fick egen plats. Den följande respondenten berättar att hon och hennes man nästan alltid valt paketresa tidigare för semesterresorna, men de har dock aldrig rört sig med gruppen utan alltid haft eget program, för att få mer ut av resan, på samma sätt som informant nummer 9. Det andra paret, respondenterna nummer 8 a och b berättade att i början valde de alltid paketresor för semestern, men att de efter hand som stället blev bekant så har de gjort egna resor.

7.3 Motivation och resebeteende

Det tredje temat är motivation och resebeteende. Här frågas respondenterna hur viktig de anser att tryggheten är på destinationen, samt om de haft något särskilt de oroar sig för under de första åren de besökte ön och om detta är annorlunda i dag. Den följande frågan gäller säsongbetoning och har för avsikt att ta reda på om respondenterna har någon viss orsak till att de besöker Teneriffa en viss tid på året. Detta eftersom de flesta bara tillbringar vinterhalvåret där.

Respondenterna 1–4, 6–8 och 10 sade att de nog känner sig trygga på ön idag. Respondent 6 poängterade att det finns så mycket finländare i samma fastighet som hon, att de nog hjälper vid behov. Ingen av respondenterna betonade att de skulle känna sig otrygga, men nummer 1–2, 5–6 sade nog att de inte rör sig ute på kvällarna. 2, 5, 7, 8–10 betonade att ficktjuvarna finns, eller att de ökat fram till idag. Respondent nummer 10 betonade att trafiken är en fara i dagens läge också, då spanjorerna speciellt kör som dårar. Respondenterna 2, 3 och 7 ansåg att det inte fanns något som ändrat från tidigare gällande brottsligheten. Respondent 4 och 8 ansåg i motsats till nummer 5 att det fanns mycket mera brottslighet förr. Respondent 5 ansåg även att skillnaden idag är att pga. finanskrisen försvinner det väskor även dagtid. Allmänt sågs tryggheten som viktig och det var ganska få som berättade om dåliga erfarenheter. Respondenterna 1 och 8 sade att de aldrig varit med om någon verklig stöld på gatan. Någon enstaka ansåg tom. att området är ställvis eventuellt tryggare än i Finland. Respondent 1 a poängterade att det kanske inte är så lätt för en brottsling att rymma från en ö heller.

Gällande min fråga om säsongbetoning så fanns det ganska många likadana åsikter eftersom allihop är där bara på vintern eller året om. Respondenterna 1 och 5 sade båda att de kommer till ön för hälsans skull och för att komma bort från kylan. Respondent 5 poängterade att hon inte vet hur hon kommer att göra, men hon skall pröva på att vara nästa sommar och vinter hemma, eftersom hon skulle vilja stanna i Finland sen. Respondent 4 sa också att han vill bort från kylan och eftersom han är skriven på ön, måste han stanna lite över ett halvt år. Respondenterna 2 och 3 ansåg att det var det trevliga klimatet och att komma bort från kylan, som lockade dem och respondent 2 betonade att också detta är deras hem, de byter bara hem för någon månad. Respondenterna 1 a och 6 betonade att de inte skulle kunna vara borta från Finland på sommaren, eftersom Finland då är så vackert och trevligt. Som motsats till dessa ansåg respondent nummer 7 att den bästa tiden att ha semester på Teneriffa vore maj-juni, eftersom allting då är i blom och vädret är fint. Hon drömde tidigare alltid om att kunna spendera sommaren på ön. Hennes åsikt var dock att kanske det ändå är flyget och priset som avgör nu, eftersom det antagligen är dyrare att flyga till ön på sommaren. De följande respondenterna menade att de tidigare, medan mannen ännu arbetade, alltid kom samma tid på året, eftersom de måste anpassa tiden efter mannens semester. Respondenten nummer 9 sade att

största orsaken är den att hon har ett hem på ön och att hon mår bättre här eftersom hon har astma. Respondent nummer 10 sade som nummer 1 och 5 att den finska kylan nog är det man vill komma bort ifrån. Dock poängterade hon att då hon är äldre och i sämre skick så vill hon bo på servicehem i Finland, delvis för att hennes kunskaper i spanska antagligen inte kommer att räcka så långt.

7.4 Attraktioner och attraktionskomplex

Det nästsista temat i arbetet gäller det som lockar turisten, dvs. sevärdheterna. Först tas det reda på om respondenterna anser att ön ännu är en lika lockande destination som tidigare. Det frågas även efter vad ön i allmänhet har att erbjuda och hurudan utveckling det skett under de senaste åren eller årtiondena. Det är även viktigt att resenären lätt har tillgång till de olika sevärdheterna och får bra information om ställen och program. Därefter tar jag reda på om respondenterna anser att infrastrukturen är fungerande på ön. Sista frågan i temat berör trivseln, med tanke på den servicenivå som respondenterna anser sig få hos de lokala invånarna. Här tar jag också reda på om de känner att det är en betydande skillnad på servicen, om de talar spanska.

På den första frågan svarade respondenterna nummer 1 a och b att ön nog ännu är lika lockande, med alla de fina natursevärdheterna som Masca och Teide till exempel. Dessa har inte ändrats alls. De minns att byn Masca nu antagligen förändrats mer till en turistplats än då de var första gången där, för 25 år sedan: då fanns där inga turistbutiker och bara en liten restaurang där man fick spansk omelett. Frun poängterade att det är något speciellt med den här ön då den har en sådan dragningskraft, som är som en drog och att många av dem som besöker ön av turisterna är sådana som kommer regelbundet. Respondenterna 2 och 3 ansåg att det ännu är helt lika lockande och det har inte förändrats alls. Nummer 3 påpekade att det för henne inte är fullt så trevligt mera, eftersom det är så fullt med turister idag. Det beror också på vart man far – norra sidan är för de äldre och den södra sidan är mer turistinriktad. Respondenterna 4, 5 och 6 ansåg att ön idag fortfarande är lika lockande och underbar som alltid. Nummer 4 poängterar klimatet, emedan nummer 5 menar att Orotavadalen är något unikt, man får verkligen söka efter

något motsvarande på andra ställen. Nummer 6 säger att det nu finns mera människor som kommit för att vandra, och då får man njuta av den underbara luften uppe i bergen, exempelvis. Den 7:e respondenten är av samma åsikt och betonar att folk nog dras till den vackert upplysta slätten som syns på ön, samt Teide. Respondent nummer 8 ansåg faktiskt att ön har blivit mera lockande på sistone, det finns hela tiden ställen man vill gå och bekanta sig med. Respondent nummer 9 ansåg inte att något hade ändrats, förutom att vägarna utvecklats. Dock höll hon med om att ön är lika trevlig som alltid, men hon var noga med att poängtera att ön inte är som en resedestination för henne, hon är inte turist. Respondent 10 ansåg som de andra att ön är lika intressant som förr och att det är synd att största delen av finländarna stannar nere vid strandpromenaden och inte utforskar andra ställen.

Gällande öns erbjudande idag, ansåg de första respondenterna att det nog finns nya saker att se. Loro Parque är en plats som utvecklas hela tiden och därtill finns den nya Siam Park samt örnparken. På kultursidan ansåg de också att det finns en fascinerande sevärdhet, nämligen Auditorio, där det ordnas konserter och annat ”finare” program. Den gamla teatern skröt de också med. Respondent 1 b påpekar att de väldiga supermarketerna som byggts på sistone också nästan är sevärdheter, eftersom man får allt därifrån. Respondenterna tycker att det har varit en stark utveckling som gått fort. De berättade också om den nya järnvägen som skall komma mellan La Laguna och huvudstaden Santa Cruz samt utvecklingar som eventuellt skall ske på motorvägen. Respondent nummer 2 sade att ön erbjöd dem mera förut då de hyrde bil och åkte omkring. Nu gör de inte det mera, men för bilister erbjuder ön underbara rutter. Hon anser också att man lätt kan röra sig runt omkring på ön med buss för att se olika platser. Den 3:e respondenten påpekar att ön nog moderniserats och att en av de viktigaste sakerna som säkert påverkar turisternas trivsel är renhållningen på ön som förbättrats. Min följdfråga gällande nya sevärdheter får svaret att Auditorio i Santa Cruz är fantastiskt. Respondenten är speciellt fäst vid byggnaden eftersom symfoniorkestern spelar där och hon är intresserad av musik sedan barnsben. Hon påpekar också en sak som försämrats, nämligen att det i staden finns inte längre någon biograf. Den 4:e respondenten anser att det nog gått framåt, förutom nu under krisen. Dock har saker och ting blivit bättre, t.ex. då man restaurerar mycket idag. Madrid har beviljat Kanarieöarna 205 miljarder euro under 10

år, så han trodde nog att turismen kommer att hålla. Att utvecklingen stannat av märker också respondent nummer 6. Butiker står tomma och arbetslösheten är runt 30 procent. Den 5:e respondenten menade att hon inte besökt några ställen nu, att resebyråerna vet bäst. Hon poängterar dock att Teide är en sevärdhet som är vacker, speciellt på våren. Hon menar också att det kommit mycket nytt sedan hon besökte ön de första gångerna. Ändå finns Loro Parque, som nämnts tidigare, parken passar bra för barn. Min följdfråga om de nya sakerna som eventuellt kommit under de senaste åren, får svaret att Siam Park är något man utvecklar på syddelen. Den 7:e respondenten nämnde också Teide och Loro Parque som viktiga attraktioner. Återigen nämns naturen med Anagabergen osv. Här nämnde hon också att tyvärr försvinner nog den lokala prägeln med primitiviteten gradvis utan att man kan göra något åt saken. Turisten idag vill inte ha det enkla, utan det skall vara bekvämt. Sedan har vi den 8:e respondenten som tvekade lite angående hur mycket diverse sevärdheter skulle ha förändrats. Denna poängterade dock att trafiken nog ordnats med bra bussar och vägar. Det är prydligt och städat också. Den 9:e respondenten tvekade också vad gäller förändringarna och Teide kom än en gång fram här, hon betonade att hon inte förstår vissa turister som inte besöker vulkanen alls. Mascia och Loro Parque nämndes även här. Min följdfråga om vad nytt det kommit i denna kategori fick ett ganska kort svar: inte har det kommit något nytt, det är som förr. Sedan har vi den sista respondenten som ansåg att det finns underbara golfplaner. De huvudsakliga sevärdheterna placerar hon dock bland naturen och de gamla byggnaderna. Till det trevligaste nyheten räknar hon upp nya golfplaner och funderar över om man kan räkna nya fina hotell till bättre eller sämre utveckling.

Angående frågan om infrastrukturen, så var det mycket eniga åsikter. Alla respondenter skröt med den lokala bussfirman, Titsa. Enligt alla är den pålitlig och bra, eftersom man kommer nästan vart som helst med dessa bussar. Respondenterna 1 a och b menade att bussarna är moderna och man kan lita på tidtabellen. För att komma till de allra minsta byarna måste man nästan ha egen bil, men för övrigt är Titsa mycket praktiskt. Respondent 1 a nämner att det kan hända att resebyråerna lider i dag då nästan alla kunder har egen bil och inte utnyttjar långfärdsbussresorna så mycket. Han menade att många turer blir inhiberade. Respondent 2 påpekar att då inte har bil så rör de sig mycket med buss, de har nytta av bussnätet som fungerar mycket bra. Jag ställer följdfrågan om de tycker

att också informationen blivit bättre, och de håller hon med om. Den 3:e respondenten menade att allt fungerar och man får den info man behöver. Respondent nummer 4 såg också informationen som fungerande, speciellt via den Finska klubben. Respondent 5 höll med om bussarna och menade att bussbokningar fungerar bra och att det har förbättrats under åren. Respondent nummer 6 menade att busstrafiken också är billig. Den 7:e respondenten ansåg att det är synd att så få använder sig av det lokala bussnätverket. Man kan komma runt hela ön med en mycket liten summa. Just nu, under intervjun var det strejk, men annars fungerar de mycket bra. Det som var speciellt bra, var att utlänningar får köpa samma busskort med rabatt som lokalbefolkningen. De 8:e respondenterna sade redan tidigare i intervjun att bussarna är bra och de nämnde här också att allt fungerar fint. Också respondenterna 9 och 10 prisade Titsa som ett täckande nätverk med vilket man kommer till olika ställen som är sevärda. Respondent tio höll med om att info finns tillgängligt om program osv.

Den följande frågan i detta tema berörde den lokala befolkningens sätt mot respondenterna. Respondenten 1 b berättade om erfarenheter de haft i någon butik. De har sett exempel på förfärligt dåligt beteende förutom att de anser att det skett en stor förändring till det bättre idag. Hon menade att troligen har de i vissa butiker någon sorts utbildning åt arbetarna idag eftersom det verkar som om de verkligen kan vara vänliga numera. Förr var det så att desto yngre försäljaren var, ofta en flicka, så desto otrevligare var hon. En annan dålig sak gällande servicen är den, att ofta sitter två kassaflickor och diskuterar sina privatliv sinsemellan fast kön blir längre och längre. Detta skulle ju inte gå i Finland, man skulle få sparken genast. Min följdfråga här blev den, att om man kan spanska, så kanske det är en bidragande morot till bättre service, ändrar det må tro? Det tyckte båda respondenterna i detta fall att det gjorde. Muren mellan människorna faller genast, det gör en stor skillnad i servicen och det är lättare att bli bekanta. De sade att de även har s.k. stamställen dit de alltid går och får bra service, där är de "kända". Respondent nummer 2 ansåg att det ännu finns sådana ställen där servicen är skräp, men om man försöker tala spanska så är de mycket vänliga i allmänhet i butikerna. Respondent nummer 3 ansåg även hon att det är en skillnad i servicen om man talar spanska. Hon har själv erfarit att servicen ändras då man försöker ens lite. Men det beror helt på stället. Respondent nummer fyra talar själv ingen spanska men tycker inte att det påver-

kar servicen och några stamställen har han också. Respondenterna 5 och 8 menade att servicen är helt bra, i alla fall i restaurangerna, men att språket förstås hjälper. Nummer 5 menade att på ställen där det kommer mycket turister, exempelvis på någon restaurang så kan de som arbetar nog vara ganska trötta och man kan se negativa sidor i servicen, men överlag är personalen trevlig. Respondent nummer 6 hade inget att klaga på gällande servicen, personalen är väldigt vänlig och försöker hjälpa. Till skillnad från de andra hade den 7:e respondenten något att klaga på eftersom hon tyckte att det tyvärr gått neråt. Hon menade att den förra generationen var vänligare. Då orkade man ännu bra med turisterna. En stor sak är att ofta fattas det gemensamma språket. Förr var utlänningarna personer som hämtade pengar till ön, idag märker man hur speciellt de unga tänker, att de skulle ha det bättre om inte turisterna vore där. I alla fall på restauranger anser respondenterna att servicen är bra. Återigen nämner de att det finns butiker där de inte alls verkar veta vad kundbetjäning är, men de tycker om finländare. Den 9:e respondenten anser servicen vara väldigt trevlig och säger att på ön tycker man väldigt bra om finländarna. Att man kan språket påverkar också ens egen trivsel. Sist men inte minst har vi den 10:e respondenten som ansåg att man blir mindre bedragen om man kan spanska, men att största delen av lokalbefolkningen förstår att ön lever av turismen, så de förstår att vara trevliga.

7.5 Destinationens livslängd och ön idag

Sist men inte minst behandlas temat gällande destinationens situation idag. De sex sista frågorna tar upp öns allmänna utveckling genom åren, gällande turismföretag, butiker och bostadsområden. Som tilläggsfråga kommer här upp respondenternas åsikt angående hur tydligt finanskrisen syns. Det frågas även om ön ännu har tillräckligt av sin gamla lokala charm kvar och om det anses att man tar hand om renhållningen, reparationer och byggen på ön. Slutligen fanns det frågor som strävar efter att få svar på vem Teneriffa lämpar sig för som destination samt vad som är typiskt för ön idag och om detta ändrats sedan exempelvis 80- och 90-talen. Kärnfrågan som egentligen knyter ihop hela intervjun ämnar ta reda på om respondenterna känner sig lockade att i fortsättningen

resa till, eller eventuellt också bo på något annat ställe, eller om det är Teneriffa som gäller.

Angående öns allmänna utveckling hade ganska många liknande åsikter. Nummer 1 och 2 ansåg att byggandet ökat och att man ser mycket osålt eller outhyrt pga. finanskrisen. Då jag frågade om de anser att det kommit till mera företag, exempelvis inom turismbranschen eller andra butiker, sade respondent 1 a att han trodde att de nog fungerar och att det nog finns ungefär samma mängd som alltid. Dock trodde han att kanske behovet för dem minskat lite, medan nummer 2 ansåg att det nog kommit mer och moderniserats. Sedan frågade jag om de tycker man kan se tydliga förändringar pga. krisen, så då sade respondenterna 1 och 2 att det syns tydligt idag. Det finns färre tyskar och engelsmän. Enligt 1 a är de finska turisterna i majoritet på ön. Så påpekar respondenterna nummer 1 a och b att det finns restauranger som är tystare än förr, men att det finns alltid de där vissa som alltid har kunder vare sig det är kris eller inte. Vagnätet var här också en del som mest utvecklats. Respondent nummer 2 nämnde den höga arbetslöshetsprocenten och hotellen som gått i konkurs. Respondenterna 3 och 4 påpekade också vägarna, som utvecklats mycket. Respondenterna 3, 8 och 10 ansåg att renhållningen moderniserats och är nu bra, man sköter exempelvis turistområden fint. Respondenterna 3 och 5 ansåg att det kommit en del mera företag och butiker. Här poängterade nummer 5 att vissa butiker satsat på att skaffa mera produkter som ofta används av finländare. Respondenterna nummer 9 och 7 poängterade bygget som ökat. Nummer 7 menade att det kommit mera s.k. skräpbutiker med souvenirer. Respondenterna 8 tyckte att det blivit mera trängsel gällande parkeringsplatser och 8 b insköt att byråkratin i dagens läge moderniserats och fungerar bättre. Nummer 4 poängterade att den nya järnvägen som skall komma ner till syddelen är bra samt att sjukhustjänsterna fungerar fint och är förmånliga. Respondenterna 3, 6–8, och 9 ansåg alla att krisen syns bland restauranger och butiker som stänger pga. kund- och penningbrist. Nummer 3 ansåg att utbudet i butikerna minskat. Turismen har också minskat pga. krisen, ansåg 4, 8, 9, och 10. Nummer 8 och 9 betonade speciellt minskningen av antalet tyskar. Arbetslösheten påpekades också allmänt. Nummer 5 och 9 sade att man satsar på att snygga upp gammalt och restaurera. Nummer 5 menade att de som gått i konkurs är några av de stora hotellkedjorna som inte klarar sig pga. sin storlek. Nummer 9 påpekade att finnarna är de som inte överger

ön fast det är kris. Nummer 7 påpekade att många i dagens läge startar nytt och stänger igen fort, sedan startar någon igen osv. Dock var hon inte säker på om detta var pga. krisen eller om det gällde turistvågorna.

Gällande frågan om det lokala på ön, höll respondenterna rätt allmänt med om att vet man vad man söker så hittar man nog mycket av det lokala ännu, fast ön är präglad av turism. Respondenterna 1, 2 och 9 ansåg att bara man vet var man kan hitta det mest lokala, så är det inte svårt att hitta. Första paret ansåg att man bara måste våga fara ut på de små vägarna så hittar man alltmöjligt. Respondent 2 menade att man kan hoppa på bussen och åker ut på landsbygden så finns det nog. Nummer 9 sade att man inte bara får bli kvar och slöa längs med samma gator. Den 3:e respondenten och nummer 7 hade en annorlunda åsikt – de ansåg att det mesta av det lokala försvinner, men att det händer överallt. Det är inte bara på Teneriffa, inte bara turisterna som åstadkommer det. Orsaken är den att dagens turister kräver mera. Dessutom är sydsidan ännu värre än i norr, lokalbefolkningen vägrar bo i söder, mitt i turistruljangsen. Den 4:e respondenten ansåg att han inte känner till syddelen så bra, men att det ännu i norr finns lokal prägel. Nummer 6 och 8 var av samma åsikt och menade att det är stor skillnad på nord och syd. Den 5:e respondenten tyckte att det minskat massor i norr, men att man inte behöver gå långt för att hitta ”friheten”. Hon höll med om att det eventuellt är ännu mer turistpräglad på syddelen. Nummer 10 hade den intressanta åsikten, att eftersom ön har en ställvis ganska svår terräng, så påverkar detta det lokala, det håller längre i sig och försvinner inte. Hon menade att ön La Gomera lyckats hålla sig så fritt från turister och lokalt tack vare sin terräng.

Skötseln av ön fick ganska bra poäng, alla var nöjda. Respondentpar nummer 1 ansåg att invånarna nog försöker, man städar bra upp efter stora evenemang såsom karnevalen, och man försöker t.o.m. sortera avfallet. Det har nog skett ordentliga förändringar med tanke på hur det var för tio år sedan. Nummer 2 och 3 var också nöjda, de ansåg att det sköts väldigt bra. Det sköts till och med bättre än i Finland. Nummer 34 gav också bra poäng, hon menade att man nu har de arbetslösa att måla och fixa upp byggnader, vilket är bättre än att använda pengar till ”ingenting”. Nummer 4 och 5 sade att renhållningen

sköts bra. Respondent 4 menade att det blivit mycket renare de senaste åren, likaså respondent 5. Också respondent nummer 6 sade att det förbättrats mycket och att man nu använder de EU pengar man fått för att restaurera. Respondenterna 7 och 8 var på samma linje och nummer 7 och 9 menade att man verkligen försöker bevara också naturen. Visst finns det ännu sådant som skall göras, exempelvis gällande sopor och avloppsvatten. Nummer 9 var mycket nöjd med att man bättre håller hudavföringen borta på gator och i parker.

Gällande vem Teneriffa passar som resemål, så har det en skillnad om man besöker norra eller södra sidan av ön. Respondenterna 1 a och b tyckte att sydsidan är för barnfamiljer, och man skall inte komma till norra sidan och klaga över att det är kallt. Om man inte bara är ute efter att ligga i solen skall man komma till norr, där trivs de äldre bra eftersom det inte finns några barnstränder. Respondenterna funderade även över varför man inte gör resor till ön på sommaren, temperaturen där är mycket behagligare än någonstans vid Medelhavets länder. Nummer 2, 5 och 10 hade samma åsikt, den södra sidan har de stora stränderna och passar barn och familjer. Puerto är pensionärernas paradis. Ibland blir respondent 2 förvånad då hon far någonstans, och märker att det även finns unga människor. Nummer 3 betonade att syddelen nog är turisternas plats och att de äldre trivs i norr. De som söker mycket äventyr passar inte här, men vill man ha sol och ta det lugnt är Teneriffa ett bra mål. Unga finns det inte så mycket i norr och hon märkte att man nu också sagt att samma sak gäller på sydsidan. Nummer 6 hade samma åsikt men menade att det finns ganska mycket höjdskillnader och terrängen kan ibland vara svårare för de äldre. Respondent nummer 7 hade lite avvikande tankar. Hon såg det som att ön vore perfekt för 30–40-åringar som gillar naturen, men att det är synd att det finns mest 60–80-åringar. Syddelen passar enligt henne också de yngre. Nummer 8 ansåg att destinationen är för medelålders människor, men att det kommer mer och mer pensionärer hela tiden. Nummer 9 såg hela ön som en bra plats för barn och äldre, samt sådana som har ex. astma.

Den följande frågan ansåg de flesta vara ganska krånglig att svara på, vilket ledde till en del annorlunda och varierande svar. Respondenterna 1 a och b funderade länge och kom

fram till att orsaken till att de kommer till ön är att de är så fästa vid den, det är som en drog. Den vackra naturen drar också, det är typiskt för ön. De ansåg att det har moderniserats mycket, vilket gör det lätt att leva på ön. Nummer 2 var lite fundersam, men kom fram till att ön har varit och är än idag de lyckligas ö, detta har inte förändrats. Nummer 3 betonade naturen med Teide och människorna. Människorna är kanske aningen mer reserverade idag, men för övrigt är de mycket trevliga. Dock ansåg hon att det som inte förändrats alls, är stämningen finländarna emellan, och att det alltid är något. Alltid finns det någon att "skälla på", men det blir väl så då samma grupp umgås under ett halvt år. Mentaliteten är den att "så har jag alltid gjort, det fungerar och jag tänker inte ändra på det". Nummer 4 ansåg att ön blir bättre hela tiden, det utvecklas. Den 5:e respondenten, hon funderade också en del och menade att man inte kan lägga de gamla sakerna framför de kommande. Respondent nummer 6 ansåg att det är utvecklingen som mest beskriver ön. Förr var det inte lika lätt att röra sig omkring, idag är det välfungerande. Naturen är också något som är karakteristiskt för ön, den är också mycket viktig för henne. Den 7:e respondenten fick en lite längre lista på saker som var och är karakteristiska. Hon ansåg att först då man anlände såg man det som ett paradiset. De lokala invånarnas vänlighet, den underbara växtligheten och naturen samt den originella maten var det första hon då kanske ansåg vara typiskt. Nu är det fortfarande lika vackert, det har kanske blivit mera internationellt och det har blivit renare. På den gamla tiden var det väldigt exotiskt då rättorna sprang omkring, men som tur är finns de inte mer idag. Par nummer 8 kom också fram till att utvecklingen är det mest karakteristiska idag och renligheten – annars är det nog helt samma ö. För övrigt framhåller de att det här är som ett hem för dem, där de har vänner. Nummer 9 var av den åsikten att Teneriffa förr var en underbar, varm och solig ö och det är den fortfarande. Den största saken som nummer tio kom att tänka på var nog massturismens ökning, men dock har massturismen hållit sin kvalitet och standard på ön, till skillnad från många andra ställen.

Den sista frågan i intervjun hade också ganska så enhälliga svar. Respondenterna 1 a och b ansåg att de kommer att resa till ön så länge de bara orkar göra flygresan dit. För dem är hemmet viktigt. Ett litet problem fanns, de får inte längre över 3 månaders försäkringar, eftersom de är så pass gamla och har sjukdomar. Men inga andra destinationer som t.ex. Thailand lockar dem alls. De är nöjda med sin lägenhet. "Tuttu ja turvalli-

nen” är det som gäller. Respondent 2 var inte heller lockad av något annat, de är nöjda med hemmet på ön. Hon ansåg att om de nu skulle sälja lägenheten, skulle hon inte ens vilja komma dit mera. De mår bra av att vara där, de rör sig mera och konditionen stiger, hemma i Finland skulle de i just den stunden bara sitta och inte kanske ha något att göra. Respondent nummer 3 var inte hon heller lockad av annat, men har för avsikt att vara kortare tid på ön och mera i Finland i framtiden. Hon menade att detta kanske inte ändå är det slutliga stället, inte vill hon vara på ön som gammal och sjuk, då gäller nog Finland. Den 4:e respondenten var mycket säker på sin sak – han har bestämt att han skall fylla 100 år på ön. Det här är hans vinterdestination så länge han bara kan. Den 5:e respondenten hade för avsikt att försöka vara i Finland mera, men om inte hälsan håller så måste hon stanna på ön. Avsikten var dock att sälja lägenheten på Teneriffa. Ändå är nog Teneriffa det bästa, inte någon annan destination. Respondent nummer 6 hade liknade åsikter som de tidigare, Teneriffa är bäst, inget annat lockar tillräckligt, även om hon funderat på exempelvis Florida. Men på Teneriffa känner man sig mest hemma. Nummer 7 var ivrig att se andra länder också, men menade att om de bor någon annanstans än i Finland, så är det nog Teneriffa. Antagligen skulle de inte vilja bo någon annanstans så här, kanske bara fara på semester. Nummer 8 var så förtjusta att de nog inte byter ut lägenheten här. Visst har de talat om möjligheten att prova annat, men då mannen inte får flyga längre, så är det så här det blir. Respondent nummer 9 sade att inget annat lockar där heller. Vid behov är det ju enkelt att komma till andra ställen från Teneriffa, men hon stannar nog så länge hon bara klarar av att bo ensam. Sista respondenten ansåg att inget annat heller lockar dem, Teneriffa är det närmaste som är varmt och ön är också den lämpligaste för henne, speciellt då det finns så många fina golfplaner. Nu som ensamstående ansåg hon att det inte lönar sig att fara till något främmande ställe.

8 DISKUSSION

I det här kapitlet kommer jag att diskutera resultatet som undersökningen gett. Här kommer resultatet att jämföras med teorin, eftersom denna varit en grund för intervjufrågorna och de teman som delat upp dem. I detta kapitel är texten indelad enligt dessa teman, på samma sätt som i resultatredovisningen, för att göra det tydligare att läsa.

8.1 Allmänna och inledande frågor

De flesta av respondenterna var över sjuttio år gamla och majoriteten var kvinnor. Den äldsta respondenten var 80 år gammal, medan den yngsta var 54. Alla respondenter utom en bodde på norra sidan av ön i Puerto de la Cruz, där också intervjuerna utfördes. Den ena respondenten var bosatt i San Eugenio, Playa de las Americas. Hälften av respondenterna var bosatta på ön som resider, vissa av dem bodde året runt på ön, medan andra hälften besökte ön årligen. Tiden de vistades på ön, varierade från några månader till ett halvt år.

Valet av destination är inte alltid lätt. Olika människor genomför processen med att fundera över olika destinationer och vilken som är bäst, på olika sätt. En del söker massvis med information, medan andra inte har tålamod och har därför en mer begränsad process med val. Många ansåg att resan till Teneriffa först var en total slump, eller så råkar de det vara en billig resa eller t.o.m. en present någon fått. Det är vanligt att kunder impulsköper resor då något fås förmånligt, detta skriver även Holloway om. En del hade bara råkat komma till Teneriffa den första gången och de flesta som satte sin fot på ön verkade bli stormförtjusta med det samma. Jag fick den tydliga bilden av att man anländer till ön och blir stormförtjust och sedan kommer man på nytt och börjar drömma om en framtid där. Då man börjar närma sig den tiden eller annars får en annorlunda livssituation, så ser man sin chans. I ärlighetens namn, så kan jag nog se mig själv på Teneriffa också, om 40–50 år. De som stannar på ön, gör det pga. hälsan och för att de verkligen trivs så bra med klimatet. Man känner sig lockad av naturen och kulturen, så då man har sin möjlighet att semestra på ön så tar man den. Kanske en del inte ens väntade sig

att de skulle stanna så länge och komma varje år hem, till lägenheten de själva köpt eller hyrt.

8.2 Marknadssegment och turisttypologier

Turisten kan se ut på många olika sätt, beroende av dennes beteende under resan. De resenärer som deltog, var alla ganska rutinerade, eftersom de varit mycket på ön. En del ansåg sig själva vara mycket kunniga och talade aningen negativt om dem som ”bara ligger på stranden” och inte utforskar något alls. Alla respondenterna hade sett mycket av ön eftersom de varit där de första gångerna på 50-, 60- och -70-talen, ända till denna dag, så de har sett mycket av den snabba utvecklingen. Många av respondenterna är aktiva och vill ha program, de menade att förr då de kom till ön för en kortare semester, så sökte de bra efter sol och värme, medan det nu är viktigare för dem att uppleva någonting nytt och se mera av det lokala, eftersom de semestrat så mycket på turistställena tidigare. Hälften av respondenterna bor verkligen på ön, så de bryr sig inte lika mycket om sevärdheterna eftersom de har sett dem då de förut åkte mer omkring med hyrbil osv. En del ser det verkligen som att komma hem, då de kommer till ön från Finland, det är inte längre semester man längtar efter. Detta kan man se som självklart eftersom de inte heller längre är i arbetslivet, men förut var det också värmen och livet på stranden som gällde, nu är det helt normalt liv. Utgående från detta kunde man koppla ihop dessa respondenter ganska långt med Dalens turisttypologier. Den tredje gruppen turister han kom fram till var ”de traditionella idealisterna”, som efterfrågar kvalitet, kultur, kulturarv samt kända platser, lugn och ro och säkerhet. Ganska väl passar här också in Erik Cohens definition från 1972, där turisten kombinerar sin nyfikenhet och sitt intresse för nya upplevelser med behovet av säkerhet och igenkännande. Två av Cohens turisttyper var ”upptäckaren” och ”luffaren”. Dessa två reser i hög grad på egen hand, de organiserar allting själv. Detta passar också in på respondenterna eftersom många av dem betonade just det att de bara köper flyget och kommer hem till ön – det är enkelt och de behöver inte annat. Några av dem har aldrig ens gillat gruppresor eftersom de velat utforska allting själv ända från början. Också Smiths resultat med de sju olika turisttyperna kunde man använda här, nämligen den självständiga turisten (*off-beat tou-*

rist) vars mål är att komma undan de vanliga turistlederna. Man kunde förstås tänka sig att ingen av dessa definitioner passar in, eftersom en del av respondenterna inte alls såg sig som turister, vilket de ju inte är heller eftersom de känner till ön så bra. Eventuellt berör detta bara dem som inte är residerare på ön, utan "semesterar" där några månader under vintern. En del av respondenterna hade till och med skrivit in sig som Teneriffabor. Detta fenomen kunde man eventuellt jämföras med den finska sommarstugskulturen. Många åker till sina stugor och vistas länge där, så stugorna ses som ett andra hem, precis som dessa på Teneriffa.

Många av resenärerna var aktivare förr och lever mest ett "helt vanligt liv" på ön idag, men en del håller sig än idag mycket aktiva och är också nöjda med det ön erbjuder. Jag anser det också vara viktigt för äldre människor att hålla sig sysselsatta, speciellt då de verkligen har ett ganska vardagligt liv på ön. Dock är det antagligen aningen lättare för dem att underhålla sig på Teneriffa på grund av att vädret alltid är bättre i jämförelse med den finska vintern, då man måste planera allting mycket noggrannare. Det är inte så där bara att promenera iväg till den lokala butiken om det är minus 10 grader kallt och halt, samt några kilometer till matbutiken eller stadens centrum. Sedan kom det tydligt fram att de flesta ordnar allting gällande resan själv och några har alltid gjort det, även under sina första resor. Nu är det mer naturligt för en del då de verkligen bor på ön.

8.3 Turistens motivation och resebeteende

I denna del av intervjun ville jag bl.a. ha reda på hur viktig respondenterna anser tryggheten vara, eftersom de är äldre. Abraham Maslow har i sin kända behovspyramid lagt fem grundläggande behov som delas av alla människor – fysiska behov, säkerhetsbehov, sociala behov samt behov av uppskattning och självförverkligande. Man kunde här ta upp behovet av säkerhet och de sociala behoven som viktiga bland de äldre eftersom de alla ansåg tryggheten som viktig, och de ville alla ha program och träffa människor. Man har egentligen undersökt push- och pull -faktorer väldigt lite med avseende på den äldre populationen. You och O'Leary (1999) har kommit fram till tre olika grupperingar. Den andra av hans grupper är de entusiastiska "far och ta" -resenärerna, som har som

pull -faktorer att få bra transport, renlighet samt trygghet och bra väder. Alla dessa saker ansåg respondenterna att finns på Teneriffa, så dem kunde man förknippa med denna grupp. Säsongbetoningen har att göra med de äldres behov att resa till ett visst ställe en viss tid på året. Seniorerna är ju inte bundna av semestrarna på samma sätt som barnfamiljer, därför kan man inte jämföra dessa två segment. Pensionärer stannar ofta längre på en destination och reser ofta utanför de verkliga säsongmånaderna. Bland respondenterna var det några som i sina första semesterresor till ön alltid måste anpassa sig till arbetstidtabeller. En ganska allmän åsikt varför de alltid kommer på vintern till ön, var den finska kylan och hälsan hos några av respondenterna. Någon ansåg också att man borde tillbringa våren på ön eftersom det är så vackert då. Hemmet på ön är det som drar många och det att man inte behöver frysa och halka.

Enligt Penalta och Uysal (1992) är behovet av säkerhet och känslan av att man är trygg, stark hos de äldre. Dock får ju destinationen inte bli trist ändå. Lindqvist och Björk (2000) undersökte vikten av säkerhet som en barriär för valet av destination. Målgruppen var finländare i åldern 55 år och uppåt. I undersökningen kom man fram till två allmänna typer av hot för turisternas säkerhet: faktorer i miljön som eldsvåda, jordbävning, kriminalitet och våld samt ohälsosam mat och dåligt vatten. Data i undersökningen visade också att det finns hot som är ett resultat av åldringsprocessen, som till exempel en försämrad hälsa. Detta märktes en del bland respondenterna eftersom de sade att de sköter hälsan på ön och stannar där så länge de bara har hälsan i skick. Detta visar att de har detta i tankarna. Kriminalitet var de inte allmänt rädda för, men alla ansåg att man måste iaktta en viss försiktighet då man rör sig ute. Dock poängterades av några tydligt att de inte rör sig ute på kvällen alls. Hos en av respondenterna kom även en ensamresandes behov fram. Man oroar sig för att då man reser ensam så är det mycket dyrare att bo i ett dubbelrum ifall det inte finns rum för en person. Det är inte alltid lyckat att få en främling till rumskamrat. Detta nämner också van Harssel och Theobald i sin studie om fritidsresenärer. Förr fanns det inte möjligheten att en ensam kvinna skulle få egen plats.

Enligt Muller (1997) har gerontologer framlagt att då människor når ett s.k. moget stadium i sitt liv så börjar de leta efter självuppfyllande aktiviteter och erfarenhet. Äldre

har ett behov av att få in många nya aktiviteter i sina liv och upptäcka världen runtom medan de är i gott skick. Enligt flera forskare var de huvudsakliga motiven till resande bland de äldre på 80-talet att träffa släkt och vänner, avkoppling samt att sköta sin hälsa. Idag har undersökningar visat att äldre vuxna mer och mer rör sig mot mera aktiva fritidssysslor, med tonvikten på hälsan och konditionen. Några av respondenterna påpekade att de är aktiva och gör mycket, plus att de också motionerar. På 1990- och 2000-talen har man också jämfört motivationerna hos de äldre, där det fortfarande var viktigt att träffa släktingar och vänner och få vila och koppla av. Andra saker som kom fram var att umgås, sköta hälsan i fint väder och få nya erfarenheter. Att sköta hälsan i fint väder var ju den huvudsakliga delen också i respondenternas resor. Man är även rädd för att bli sjuk på destinationen. Två av respondenterna sade att de vill till Finland om de är sjuka, men en skröt med att sjukhusservicen är så fin på ön, så här finns det delade åsikter.

Respondenterna kände sig i allmänhet trygga på ön under dagtid och många var överens om att det gäller att vara observant eftersom det finns av de skickliga tjuvarna, som kanske ökar nu under krisen. Alla ansåg tryggheten vara viktig och ingen hade varit med om något alldeles speciellt, utan det rörde sig i sådana fall om helt vanliga små stölder. Personligen anser också jag Teneriffa vara relativt tryggt, men att man inte skall röra sig alltför mycket ensam på ensliga gator på nätterna. Speciellt de ”ovana” turisterna borde kanske varnas mera. I allmänhet vill man alltså till södern för att ta hand om sig själv och i samma väva komma bort från den kalla och ruskiga finska vintern. Man betonade också att den finska sommaren är så fin att man gärna är i Finland då, en tid. Någon ansåg att ön vore fin att resa till på våren och försommaren eftersom allting blommar som bäst då. Personligen tror jag att hettan kunde vara ganska jobbig, men det blir ju också en vanesak till sist.

8.4 Attraktioner och attraktionskomplex

För att destinationen skall kunna erbjuda kunderna en tillfredsställande semester, bör alla viktiga delar finnas där: attraktionerna, tjänsterna, infrastrukturen, transporten och

gästfriheten. På dessa saker hade nog ingen något markant att klaga på gällande Teneriffa. Attraktionerna är så viktiga, för de är de som drar turisterna till stället, utan attraktionerna skulle de andra komponenterna inte heller behövas. Det finns attraktioner av många slag. Det kan vara stranden och det fina klimatet, men det kan också vara en plats eller en sak, exempelvis ett museum och en staty. Flera attraktioner gör det lättare att marknadsföra destinationen. Många ställen på Teneriffa är välkända så det är dem som alla nämner som attraktioner. Några exempel är vulkanen Teide och byn Masca. Klimatet på Teneriffa, tillsammans med den vackra naturen är också viktiga saker som lockar alla till ön. Teide och naturen är naturliga attraktioner, som inte är konstruerade. Kanske det är därför de fascinerar. Kanarieöarna är kända för att ha massor av växtarter som inte växer någon annanstans. Andra attraktioner som är värda att se som respondenterna nämnde är olika typers djur- och upplevelseparker. Loro Parque och Siam Park var de som nämndes mest. Loro Parque till en stor del därför att nästan alla respondenter bodde i Puerto de la Cruz där parken ligger. Enligt min egen åsikt naturen det bästa med ön. Med de 650 infödda arterna så är ögruppen ett av jordens ekologiskt sett mest värdefulla områden. Den kända vulkanen Teide är något som alla borde besöka. För att sälla mig till en av respondenterna, anser också jag att det är viktigt att man ser en del av det lokala och inte bara ligger på stranden fast man är på semester, eftersom detta ger så mycket mera.

Det är viktigt att turisterna lätt kan komma från ställe till ställe och att man placerar ut tillräckligt med tjänster mellan olika sevärdheter. Ett attraktionskomplex, eller turistområde är ett område med mycket olika tjänster och attraktionsfaktorer. Alla respondenter ansåg att infrastrukturen fungerar bra på ön, eftersom det lokala bussnätverket Titsa är så bra och fungerande. Alla ansåg att man lätt kommer från plats till plats, till de flesta med buss, men i något skede är det bra att ha egen bil också. Gällande destinationens karaktärsdrag, så är det just det som lockar turisterna. Olika drag kan vara naturtillgångar, klimat, kultur, historia osv. Det är speciellt de naturtillgångarna och klimatet som lockat respondenterna till ön. Sevärdheterna är många, men under de senaste åren kanske de inte ändrats så mycket. Något nytt har de kommit och Loro Parque utvecklar sig regelbundet. Människorna är nöjda med det som erbjuds och speciellt naturtillgångarna som Teide och Anagaudden är något som rekommenderas varmt. Här har jag också nå-

got jag inte sett ännu. De flesta ansåg ön vara lika lockande och oförändra som alltid. Naturen och klimatet betonades, naturligt nog. Någon påpekade att turismen som nu tagit över så mycket gör att ön inte är lika trevlig som förr. Någon tyckte att ön blivit mer lockande efter utvecklingen, då det finns så mycket att se. Med Titsa var alla mycket nöjda, vilket jag hade kunnat förutspå. Man kommer lätt runt med bussarna och det är inte dyrt. Det är fint att vem som helst, turist eller inte, får den rabatt som också de lokala invånarna får. Bussarna är bra om man inte har egen bil, men de utgör en viss variation också. Men egen bil kanske man slipper snäppet längre in i de små byarna i bergen, men visst involverar de risker också.

Det finns alltså ställen där de som arbetar inte är så erfarna i kundservicen, eftersom respondenterna hade saker att anmärka på den punkten. Detta har enligt mig att göra med att man saknat resurser för utbildning, men en stor del är förstås också kulturskillnaden – något man måste acceptera även om man kommer från Finland där man är van att allting tas hand om genast. Detta är kanske något man glömmer då man stannat så länge på ön. Dock var man ganska överens om att språket bryter en del murar, men det som förvånade mig här var att så få verkligen velat försöka lära sig spanska ordentligt. Detta är något jag aldrig kunnat förstå, eftersom jag inte skulle kunna bo på ett ställe där jag inte förstår språket - det blir så mycket svårare i alla sammanhang. Speciellt tänker jag på äldre människor som kanske inte alltid är så medvetna om allting i den moderna utvecklingen osv. Hur klarar de sig i en del vardagliga situationer? Till en del kanske min starka åsikt kommer från det att jag själv lärt mig spanska som liten, så för mig är det helt naturligt. Jag känner att det är aningen orättvist mot spanjorerna också, att man som utlänning inte ”lär sig” av deras språk, men ändå bor man där och njuter av deras tjänster osv.

8.5 Destinationens livslängd och ön idag

Nästan alla respondenter ansåg att vägarna utvecklats mest. Sedan påpekades det att man byggt mycket, både nya shoppingcenter och bostadsområden. En stor del av lägenheterna är osålda eller outhyrda pga. finanskrisen, och det är också många restauranger

och butiker som stängt i brist på kunder. Turismföretag ansåg man inte att skulle ha genomgått någon markant förändring men med tanke på mängden turister på ön, så fanns det nog stora skillnader. Tyskarna har minskat ordentligt men finnarna har inte övergett ön. De språk man hör mest på gatorna är spanska och finska. Destinationen verkar verkligen ligga i ett skede av stabilisering efter stagnationen, vilket också hederskonsul Kristoffer Öhquist ansåg. Dock håller turismen ön ännu på ytan. Enligt honom var det tyskarna och engelsmännen som minskat mest, men inte skandinaverna. Respondenterna ansåg, liksom Öhquist, att man idag försöker satsa på hållbar turism så naturen på ön skall bevaras. Renhållningen sköts också bra och här var respondenterna av samma åsikt. Både respondenterna och Öhquist poängterade att arbetslösheten är svår idag.

Ön har helt tydligt haft en ganska stark utveckling speciellt inom renhållningen och moderniseringen. Man bygger mera och försöker uppehålla standarden hela tiden. Den största utvecklingen som kanske varit mest betydande och revolutionerande är motorvägen, som de flesta är glada över eftersom den möjliggör en lättare färd runt ön. Finanskrisen biter nu ganska hårt på ön och man stänger butiker och restauranger, men detta medför även positiva saker för en del av de arbetslösa som får delta i sysselsättningsprogram som att hjälpa till med målning och restaurering av hus. Ön har nog lite av den lokala prägnen kvar ännu, antagligen mera på norra sidan eftersom där finns flera av dem som stadgat sig på ön. Personligen tror jag att södra delen lockar mest turister eftersom det görs mest reklam för det, och det är stället där de flesta varit, många kanske är rädda att fara till norra sidan då där inte finns omtalade sandstränder och risken för kyla och regn är större. Playa de las Americas byggdes ju enbart för turisterna, så det är inte så konstigt att södra sidan blivit som den är idag. Man kan alltså dra slutsatsen att nästan alla respondenter har valt sitt slutliga ställe, men att någon ändå skulle känna sig trygg om den fick åldras hemma i Finland. Dock är Teneriffa mer ett hem för en del redan idag. Det var inte någon som hade en verklig lust att resa till ett annat ställe, i varje fall inte för att stanna, eventuellt kunde man åka någonstans på en kort semester. De flesta av respondenterna hade fäst sig vid ön redan från första besöket, så orsaken till att de gärna vill stanna har förmodligen att göra med att allt idag känns så bekant och tryggt.

9 AVSLUTNING

Resultatet av denna undersökning blev i stora drag den, att finländarna ännu älskar Teneriffa, för klimatets och naturens skull. Många av dem som vistas mycket på ön, antingen som ”gäster” eller som verkliga resider, är där för att ta hand om sin hälsa. Man kunde relativt tydligt hitta kopplingar mellan teorin och det empiriska, eftersom några av de saker som togs upp, verkligen var ”typiska” för ön. I svaren fanns mycket av det klassiska som människor alltid anser. Respondenterna var i detta fall nästan alla pensionärer, så man såg ju därför en tydlig koppling till vissa saker. Tryggheten ansågs bra på ön och Teneriffa har utvecklats mycket de senaste 10 åren, bl.a. gällande byggnad och renhållning och mera organiseras hela tiden. Sevärderheter finns det mycket av och för den som har tillräckligt med intresse erbjuder ön massvis med pittoreska små byar uppe i bergen att se. Det var en del av informanterna som påpekade att det var billigt på ön både med tanke på skattebetalning, som pensionärer alltså inte alls behöver betala på ön, och i sjukvården, vilket ju är idealiskt för en äldre person. Detta var en av Eija Lindahls åsikter, att många kommer till än då livet är billigare här. Enligt mig låter detta mycket logiskt och det verkar stämma överens med verkligheten. Det kom också fram att många inte talar så bra spanska, men att de klarar sig. Dock ansågs det klart att bemötandet ändrar gällande servicen ändrar så fort som man talar ens lite spanska. Enligt Lindahl har också de som talar spanska mera kontakter, i detta fall med spanjorer. Det här var någonting de första informanterna var mycket stolta över, de hade en spansk familj de var nära vänner med och frun talar i detta fall bra spanska.

Resultatet tyder på att turismen ditåt är lika stabil ännu idag och att det finns ett starkt intresse för människor att bosätta sig där eller att vistas längre tider. Resenärerna är inte lockade av annat, de har verkligen fastnat för Teneriffa för dess fina natur och klimat. Jag håller med Lindahl, gällande det att turisterna kommer till ön som en tillflykt, ovanstående tyder ju på det. De flesta önskade fly från det kalla klimatet. De naturliga tillgångarna på ön är här en verklig dragningskraft, som även jag anser vara stark, fast jag sett en del av allt det fina. Dock märker jag att jag ännu har en hel del att lära mig. Program klagade ingen över att ha brist på och som vi diskuterade med Lindahl, så ordnar ju den Finska klubben en hel del program, detta vår någon av respondenterna också tyd-

lig med att betona. Klubben ordnar danskurser, resor och bingo mm. Detta hjälper finländarna att anpassa sig och få nya vänner, vilket ju är speciellt viktigt för de nya som kanske också de kommer för längre tider.

Syftet med denna kvalitativa undersökning var att kartlägga förändringarna i de 60 – 80-åriga finländska pensionärernas resande till Teneriffa under åren 1980 – 2008. Syftet var också att ta reda på vad motivet är till att dessa personer reser just till Teneriffa och om de alls lockas av de annorlunda resmålen. Jag anser att jag genom denna undersökning nog uppnått mitt syfte, eftersom jag fick en bild av vad det är som lockar dessa finländare dit. Alla respondenterna i undersökningen hade gjort resor regelbundet under denna tid som undersöks och under dessa år bestämt sig för att slå sig ner för längre tider. De flesta reste mera runt på ön de första åren som yngre och bekantade sig med allting. Nu har de slagit rot där. Ingen av respondenterna lockades egentligen alls av andra rese-mål, i alla fall inte som destination för vinterboende så här som de nu bor på Teneriffa. Allmänt gällde uppfattningen att Teneriffa idag är bekant och respondenterna trivs där för att klimatet lämpar sig för dem så bra, så de ansåg det onödigt att mera börja resa omkring. De har utforskat ön som yngre och nu vill de tillbringa sin pensionärstid på denna destination.

9.1 Undersökningens begränsningar och förslag till förbättring

Denna undersökning kunde förstås göras bredare och mera täckande med att öka antalet respondenter. Jag kunde ha intervjuat i fler dagar och under en längre tid. Dock bör man ta i beaktande att eftersom många av frågorna fick ganska enhälliga svar, så kunde detta betyda att resultatet inte skulle förändras mycket i vilket fall som helst, även om respondent antalet ökades. Nu kan man inte dra några fullständigt hållbara slutsatser, speciellt då man vet om att det finns mycket mera finländare man kunde intervjua, fast man har ändå fått en bild av läget idag. Jag kunde ha delat in respondenterna i två grupper där ena skulle vara personer som besöker ön som turister, någon vecka i året och andra

gruppen skulle vara sådana som jag nu intervjuade, dvs. sådana som bor där flere månader eller året om. För att förbättra resultatet ytterligare, kunde man även forska vidare. Detta skulle betyda att samla ihop mera respondenter och utföra en ännu djupare intervju, med mer specifika frågor. Nu var många av intervjufrågorna ganska täckande.

Det är viktigt att evaluera tillräckligheten i ens undersökningsprocess för att utvärdera kvaliteten i resultatet av undersökningen. (Strauss & Corbin 1999). Reliabilitet visar hur bra resultatet är och ifall man kan få liknande resultat med en annorlunda undersökning. Här ser man hur mycket man får ut av rådata. (Saunders et al. 2007). Om frågor blir mycket missförstådda, så har man en lägre reliabilitet. Validitet innebär resultatets innebörd, dvs. om resultatet visar det som verkligen borde visas, dvs. hur pålitligt är resultatet. Vad gäller validitet och reliabilitet kan man konstatera att de båda är höga i detta arbete. Mina frågor är relevanta och jag har fått ganska liknande svar. Det verkar även som om respondenterna i huvudsak förstått alla frågor bra. Man kan även konstatera att eftersom jag var på plats och ställe och intervjuade respondenterna, så kunde man märka en viss äkta känsla i intervjuerna, som eventuellt gjort resultatet starkare, eftersom jag lättare kunnat känna och se precis vad respondenterna menar med sina svar. Detta underlättas även av det faktum att jag själv kände till ön från förut, så jag visste redan till en stor del vad som menades. (Altinay & Paraskevas 2008, s. 130)

9.2 Slutord

För mig var detta en mycket intressant undersökning, det var roligt att få se resultatet. Största orsaken till detta är förstås min personliga koppling till Teneriffa. Jag anser att resultatet var ganska nära det jag personligen förväntat mig eftersom jag naturligt nog hade en bild av hur det kunde ligga till redan från tidigare genom att jag känner till ön och vet ungefär hur turismen dit ser ut i dagens läge. Nu har även mitt intresse för ön tydligt vuxit och nästa gång jag åker dit kommer jag verkligen att utnyttja de kontakter jag nu har och sedan bekanta mig med ön på djupet. Mycket av det jag sett förut, såg ja som väldigt liten så jag uppskattar saker mer idag. Det lönar sig verkligen för mig att stanna där en längre tid och vidga mina vyer. Jag anser ha uppnått mitt syfte med under-

sökningen och har även fått intresse för att eventuellt göra fortsatta undersökningar. Fjorton respondenter som bildade tio intervjuer är ganska bra, det ger redan en liten bild av hur det ligger till. Dock kan man inte ännu säga exakt att allting skulle vara just så som mitt resultat visar eftersom undersökningen inte är så heltäckande ännu.

Som jag nämnde tidigare, tycks Teneriffa alltjämt vara finländarna lika kärt, och det märker jag att påverkar mig också. Jag har mycket att se fortfarande och vill gärna dela de erfarenheterna med andra entusiaster. Jag har mycket att lära mig och de tillfällen jag har tänker jag också ta till vara.

KÄLLOR

Altinay, Levent, Paraskevas, Alexandros. 2008, *Planning research in hospitality and tourism*, Ungern, Butterworth-Heinemann, 241 s. ISBN 978-0-7506-8110-0.

Cooper, Chris, Fletcher, John, Fyall, Alan, Gilbert, David, Wanhill, Stephen. 2005, *Tourism, principles and practice*. Third edition, Edinburgh. Pearson Education Limited, 809 s. ISBN 0 – 273 – 68406 – X.

Hanefors, Monica, Mossberg, Lena. *Turisten i upplevelseindustrin*. 2007, Upplaga 1, Lund. Författarna och studentlitteratur, 279 s. ISBN 978-91-44-0370-1.

Hemmi, Jorma, Lehtinen, R. Jarmo, Vuoristo, Kai – Veikko. 1987, *Matkailu ja matkailijat*. Borgå, WSOY, 353 s. ISBN 951-0-13497-X.

Holloway, J. Christopher. 1998, *The business of tourism*, Fifth edition, Harlow. Longman, 350 s. ISBN 0-582-32881-0.

Härkki, Teija, i *Matkailualan Vuosikirja* 2005. Helsinki, Edita Publishing Oy 2005, 236 s. ISBN: 951-37-4258-X.

Krippendorff, Jost. 1999, *The holiday makers. Understanding the impact of leisure and travel*. Oxford. Butterworth-Heinemann, 160 s. ISBN 0-7506-4348-X.

Kvale, Steinar, Brinkmann, Svend. 2009, *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Andra upplagan. Lund, Studentlitteratur AB. 370 s. ISBN 978-91-44-05598-5.

Mill, R. Cristie, Morrison, A.M. 2006, *The tourism system*, Fifth edition, Dubuque, Iowa. Kendall/Hunt, s.434. ISBN 0-7575-2680-2.

Malmberg, Ilkka. Februari 2009, *Ei vettä, rantaa rakkaampaa*. I: Helsingin Sanomat, Kuukausiliite, 79 s.

Patterson, Ian. 2006, *Growing older: Tourism and leisure behaviour of older adults*, Wallingford. CABI, 230 s. ISBN: 1-84593-065-7.

Renouf, Norman. 2003, *Berlitz reseguide, Kanarieöarna*. Första upplagan, Wahlström & Widstrand, 143 s. ISBN 91-46-18259-4.

Sanger, Andrew. 2005, *The A4 map & guide to Tenerife*, Second edition, Hampshire, AA Publishing, 94 s. ISBN 0-7495-4344-2.

Swarbrooke, John, Horner, Susan. 1999, *Consumer behavior in tourism*, Oxford, Butterworth – Heinemann, 453 s. ISBN 0 – 7506 – 3283 – 6.

Vuoristo, Kai – Veikko. 2003, *Matkailun maailma: kansainvälisen matkailun maantiede*, Helsingfors, WSOY, 478 s. ISBN 951-0-27397-X.

Vuoristo, Kai – Veikko. 1998. *Matkailun muodot*. Första upplagan, Borgå, WSOY, 251 s. ISBN 951-0-22833-8.

Williams, Roger. 2006, *Berlitz matkaopas, Teneriffa*. Helsingfors, Tammi, 144 s. ISBN 978-951-31-3591-1.

Witt, Stephen F, Moutinho, Luiz. 1995, *Tourism marketing and management handbook*, Student edition, Hertfordshire, Prentice Hall International, 556 s. ISBN 0-13-439530-1.

Elektroniska källor

Aida-modellen.se [www]. Tillgänglig: <http://www.aida-modellen.se/> Hämtat 12.3.2010.

Aurinkomatkat OY Suntours Ab [www]. Tillgänglig:
<http://www.aurinkomatkat.fi/tripsearch/TripSearchController> Hämtat 5.3.2009.

Statistikcentralen [www]. Finländarnas fritidsresor 2005. Publicerat 30.6.2006.

Tillgänglig: http://www.stat.fi/til/smat/2005/smat_2005_2006-06-30_tie_001_sv.html
Hämtat 14.3.2009.

Statistidcentralen [www]. Finländarnas fritidsresor 2007. Publicerad 4.7.2008.
Tillgänglig: http://www.stat.fi/til/smat/2007/smat_2007_2008-07-04_tie_001_sv.html
Hämtat 14.3.2009.

Statistikcentralen [www]. Finländarnas fritidsresor till utlandet. Uppdaterad 31.10.2008.

Tillgänglig: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_liikenne_sv.html Hämtat 14.3.2009.

Muntliga källor

Lindahl, Eija, representanten för Tenerifen Suomi-Kerho, *Finländarna på Teneriffa* [muntl.] Diskussion 8.12.2009.

Öhquist, Kristoffer, Finlands hederskonsul, *Teneriffas bärkapacitet* [muntl.] Telefonintervju 15.3.2009.

Intervjurespondenter

1. Böök, Matti och Maija. Intervju 8.12.2010.

2. Gottlieb-Juntula, Ariette. Intervju 7.12.2010.

3. Helén, Lea. Intervju 8.12.2010.

4. Herttuainen, Raili. Intervju 7.12.2010.
5. Koskinen, Mirjam. Intervju 7.12.2010.
6. Maunuksela, Eeva – Liisa. Intervju 8.12.2010.
7. Metsola, Saara. Intervju 7.12.2010.
8. Myöhänen, Martti. Intervju 7.12.2010.
9. Mäkinen, Tuula. Intervju 7.12.2010.
10. Virolainen, Soile och Tuomo. Intervju 7.12.2010.

BILAGOR

Bilaga 1 - Intervjufrågorna

Alkukysymykset

1. Milloin tulitte Teneriffan saarelle ensimmäistä kertaa? Millaista se oli, miltä näytti? (Miksi juuri Teneriffa jne.)
2. Mikä vaikutti päätökseenne jäädä alueelle pidemmäksi aikaa?

Markkinasegmentit ja turistityypit

3. Minkä tyyppinen matkailija olette? (Matkustatteko usein, syy matkantekoon, mitä haluatte saavuttaa matkalla - Miksi tämä syy? Onko tämä muuttunut vuosien aikana?)
4. Suositteko omin päin matkustamista vai haluatteko mieluummin pakettimatkan esim. Finnmatkojen kautta? Miksi näin?

Motivaatio ja käyttäytyminen

5. Miten tärkeä on turvallisuus matkakohteessa, millaisia muutoksia on tapahtunut tähän päivään asti? (Esim. Jotain mistä olette huolissanne täällä tänään, jota ette ehkä ajatelleet aikaisempina vuosina?)
6. Onko olemassa joku tietty syy joka saa teidät tulemaan Teneriffalle juuri tähän aikaan vuodesta ja teettekö aina näin, miksi?

Nähtävyydet ja attraktiokompleksit

7. Onko Teneriffa vielä yhtä houkutteleva kohteena tänään kuin aikaisempina vuosina? (miten, miksi /miksi ei?)
8. Mitä Teneriffa tänään tarjoaa nähtäväksi? Millainen kehitys on tapahtunut viime vuosilta?
9. Onko saarella teidän mielestä hyvä, toimiva infrastruktuuri, pääseekö matkailija helposti esim. nähtävyydestä toiseen jne.?
10. Minkälainen on Teidän mielestänne paikallisten käyttäytyminen Teitä kohtaan, ajatellen palvelutasoa esim. ravintoloissa/hotelleissa?

Matkakohteen elinkaari/saari tänään

11. Minkälainen on kohteen kehitys yleisesti viime 5-20 vuoden ajan, onko parantunut/huonontunut jossain? (Esim. matkailuyritykset, kaupat, asuinalueet? Voiko saarella nähdä esim. Muutoksia talouskriisin takia?)
12. Onko saari vielä sitä mitä se oli ennen, onko tarpeeksi ”sitä aitoa paikallisuutta”?
13. Hoidetaanko saarta hyvin, näkyykö eroja viime vuosilta? (puhtaanapito, rakennus & korjaus ym.)
14. Kenelle Teidän mielestä Teneriffa sopii matkakohteena? Miksi ja onko tämä muuttunut esim. 80 - 90-luvuilta?
15. Mitä tänään on saarelle tyypillistä aikaisempiin vuosiin verrattuna? Kuvaile Teneriffaa kohteena 3 sanalla (silloin ja tänään.) Esim. mitä turistien pitäisi tänään nähdä, muuta kuin esim. Playa de Las Americas. tai pääkaupungin keskusta ja miksi?
16. Tuletteko Te vielä jatkossakin matkustamaan tänne, vai houkutteleeko joku muu kohde? Miksi?

Bilaga 2 – Transkriberade intervjuer

Intervju nr. 1

1. Virolainen Soile ja Tuomo.

2. Soile 72, Tuomo 75

3. Tajinaste 3, Puerto de la Cruz.

4. Viime vuosina asuu saarella n. 6 kk/ vuosi (talvet), lentojen mukaan.

5. a) 1959 laivan kanssa. Olen ammatti merimies ollut. Ja tää oli kyllä erilaista siihen aikaan kun mitä nyt on! Eli autoja oli täällä ehkä kymmenkunta Santa Cruzissa, tai mitä nyt voi arvioida tuommosen laivakäynnin perusteella jne. Ja samaten myös Las Palmasissa, useimmiten käytiin Las Palmasissa, mutta kuitenkin täällä myöskin aina ottamassa öljyä ja vettä ja joskus jotain lastiakin, mutta hyvin vähän.

i) Miksi sitten tulitte juuri Teneriffalle, kun ensimmäistä kertaa tulitte?

a) Jaa...?

b) No minä voisin siihen vastata. Että miksi tulimme tänne niin kun asumaan?

i) Niin.

b) No minä voin kertoa sen! Olen kielten opettaja, kielten lehtori, ja mun ammattitoverillani oli elämässään vaikeuksia ja halusi lähteä vähän irti ja lomalle ja otti kohteekseen Puerto de la Cruz. Lennettiin vielä vanhalle kentälle tonne ylös ja lupauduin lähteä. Ja niin me tultiin, ja uima-altaita oli yksi, kun en muista vuotta, se on ollut -69 tai -70, se on ollut joulukuusi ja uusi vuosi. Ja en muista tarkkaa hotelliakaan mutta rannassa se oli, siellä missä niitä hotelleja nytkin on, voi olla että se oli Atlantis tai joku näitä. Ja sitten kun Tuomo täytti 50, niin mietittiin minne lähdetään karkuun, me ei olla koskaan näitä juhlia vietetty. Minä rupesin miettimään että, kun olen aika paljon matkustellut – että minkälainen tää paikka on vuonna -84. Ja me tultiin tänne sitten lomalle, oltiin viikko kun hän täytti 50, oltiin täällä viikko. Ja me ihastuttiin niin, että siinä ei ole mitään määrää! (nauraa). Ja minä olin opiskellut italian kieltä, huvikseni, ennen sitä, ja tää lumos niin tää saari, että italian kieli jäi, ja mul alkoi heti espanjan alkeet. Näin se lähti.

6. b) Terveys, minun kohdalla terveys, hengitysvaikeudet, Suomessa. Olen kokenut vaikeat sairaudet. - 82 Suomessa leikkaukset ja keuhko vammautui ja täällä on hyvä hengittää. Ja sitten myöhemmin myöskin kun Tuomo ohitusleikattiin, tämä ilmasto on molemmille hyvä. Ilmasto oli se motiivi.

a) No lähinnä ilmasto, kun tein viimeiset vuodet töitä jäämurtaajalla ja sitten luotsina, ja sen tietää minkälaista se homma talvella on, että mielellään jättää.

b) Pakoon pimeyttä, kylmyyttä ja sitä mitä nyt suomen talvi on. Valo ja lämpö ja kauneus.

7. b) No tietysti kun ikää tulee, niin tulee ongelmia, nyt kun meillä on liikkumisongelmia kummallakin, ne rajoittaa. Mehän ollaan kaikki seitsemän asuttua saarta käyty läpi, kahteen kertaan, omalla autolla menty. On käyty Hierro kaksi kertaa, Palma kaksi kertaa, Gomeralla on käyty kolme kertaa, Lanzarotella kerta, Fuenteventuralla kaksi kertaa. Eli ne on kaikki käyty, meitä kiinnostaa luonto ja se semmoinen niin kun alkukantasuus niin kun on Gomeralla, Palmalla, kaunis luonto ja ihmiset. Ja paikallinen kulttuuri ja ruoka.

i) Just, eli paikallisuus on tärkeää?

b) Paikallisuus!

i) Onko sitten joku tietty asia mitä te haluatte niin sanotusti saavuttaa matkan aikana, esim. joku tietty tunne tai onko se vain se että pääsee tänne?

b) Ei siinä, vaan joku elämys, sanotaan, suurin elämys näillä saarimatkoilla oli että me on yövytty kaksi yötä maailman pienimmässä hotellissa, Hierron saarella, joka on siellä Fronterassa, siellä on neljä huonetta ja minä onnistuin sieltä saamaan huoneen. Siis että me koetaan tämmöistä ainutlaatuisuutta, niitä me on haettu. Ja jopa ystäville sitten saatu sieltä huoneita, kun tutustuttiin omistajaan, niin sitä kautta.

i) Onko nämä sitten muuttunut vuosien aikana nämä teidän matkailija tyytit, jne.?

b) Se on muuttunut sillä tavalla että meillä oli tarkoitus sitten siirtyä mantereelle, siellähän on pilvin pimein nähtävyyksiä, ja nyt ne on jäänyt, koska terveys ei anna mennä, ikävä kyllä ne jäi, kaikki ihanat paikat. [...]

i) Että haluaisi ehkä nähdä enemmän mutta...

b) Juu, nyt ei pysty! Kun liikkuminen on sellaista että ei se enää onnistu.

8. b) Ihan ehdottomasti omin päin, tilaan hotellitkin itse, huoneenkin määrättyltä sivulta, kaikki itse! Paitsi matkatoimisto tietysti autolle paikan ja lentoliput. Kaikki itse, ja ne on 100 % matkoja, täytyy kehua vähän itseään!

9. a) Ei se minusta ole oleellisesti muuttunut mihinkään, ainahan täytyy olla tietty varovaisuus kun liikkuu.

b) Meille ei ole koskaan sattunut mitään, ei mitään!

a) Mitään vakavaa ei ole koskaan sattunut.

b) Ei pientä eikä vakavaa, että olis viety laukkaa tai rahaa...ei koskaan.

a) Mitään ei ole... täältä ei ole varastettu kun autosta tuulilasin pyyhkimet yhden kerran.

b) Se oli tuossa Repsolin edessä, tuossa, lähikauppa, oli sadeaika!

i) Eli ei ole jotain erityistä mitä te mietitte että olisi ennen ollut pelottavaa ja nyt sitten ei?

b) Ei, ei siinä ole tapahtunut mitään, sillä lailla yleisesti ottaen, se on niin kuin ennenkin. Minäkin olen ajatellut että jos joutuisi syksyn olemaan, erittäin turvallista, voisi mennä yksin ravintoloihin syömään, paitsi illalla ei ole kivaa liikkua. Ei me liikuta kaksistaankaan enää pimeässä illalla, kun se on se käveleminen, niin ei lähdetä sinne kompuroimaan, niin että päiväsaikaan liikutaan.

i) Eli tämä alue tuntuu teidän mielestä siis turvalliselta?

b) Erittäin, erittäin!

a) Kyllä tämä on ihan tämmöstä Suomeen verrattavaa ja ehkä turvallisempaa kuin varmaan paikoittain.

b) Niin on.

a) Ja tämä on sikäli kun on saari, niin tuota, mä olen sitä mieltä että isompi rikollisuuskään ei...täällä ollaan aika herkästi kiinni semmoisella saarella, ei täältä livisteta. Niin kuin mantereella jos ollaan jossakin Malagassa ja häviää jonnekin Iberian keskiosiin, niin siellä on paljon helpompi mennä pakoon. Onhan täällä ollut joitakin jengejä, mutta ne on noita itä eurooppalaisia; Bulgaria, Jugoslavia, Romania ja sieltäpäin on ollut niitä joita on saatu kiinnikin, mut niitä tulee olemaan varmasti, tässä Euroopan yhdentyessä niin tulee olemaan joka paikassa se sama ilmiö.

i) Just joo. Ylipäänsä siis teidän mielestä on tärkeää että on turvallista kohteessa?

b) & a) Kyllä, joo.

10. b) Jo, talvi. Ja kyllä se on ihan pelkästään se terveys. Ja kuitenkin se Suomen kesä on niin ihana, se vehreys, kauneus, puhtaus, että kesä on oltava Suomessa.

11. b) Kyllä se on yhtä houkutteleva, kaikki nämä nähtävyydet, jos ajatellaan mitkä ne on nämä luontohommat; on Masca, Teide, Anagan niemi, ei ne ole muuttunut mihinkään. Masca, sillä on ravintolaa ja tätä turistiryssä, ja houkutinta, niitä on lisää, mutta itse ne kohteen ei mihinkään, että. Kyllä nää on nää perusasiat.

a) Niin, onhan ne muuttunut, Mascakin, niin siitä on 25 vuotta kun me ollaan käyty, niin se on oleellisesti muuttunut, siitä on nyt tullut vähän turistiryssä. Silloin se oli aika...siellä ei ollut kun yksi ravintola missä nyt saivat espanjalaiset munakkaat tehtyä

b) Tehtiinkö me -84 sinne se retki?

a) juu

b) ja se tiekin oli...!

a) silloin ne ei varmasti houkuttellutkaan ne tiet että, se oli aika arveluttavan näköstä.

b) Finnmatkat teki silloin matkoja, ja me lähdettiin mukaan.

a) se oli vielä semmosta, että ei ollut mitään, nythän siellä on kaiken maailman turistikauppaa ynnä muuta, mut silloin ei ole ollut kun siellä oli paikalliset kun myivät mandariineja pussissa silloin.

b) nin, joo, ja yks ainoa paikka missä me sitten turistit syötiin.

a) niin, no yksi pieni ravintola oli missä sai vain sitä espanjalaista munakasta, sen mä muistan.

b) joo, niin syötiinkin!

i) Jo. Mutta ylipäättään siis saari on vielä yhtä houkutteleva kohteena?

b) On, ja mie sanoisin vielä sen, että mikä ihme tässä on tässä saarella, semmoinen viehätys kun se on niin kuin huume, että se vie mennessään, niin voi kuvitella että se joka on huumeisiin sortunu, me ollaan sorruttu tähän saareen. Se vetää niin puoleensa että... se vetovoima on jotain uskomatonta.

a) Niin kun täällä aika iso joukko on niin kun sellaisia vaki kävijöitä, niin kun turistejakin. Jotka tulee joka vuosi, ja asuu hotelleissa.

b) Meillä kun on asunto täällä niin ollaan tietysti vähän eri tapaus, mutta turistejakin on, on meillä tuttujakin niitä, jotka käy joka talvi, voi sanoa, ja jotkut kaksikin kertaa.

12. a) Lähinnähän toi Loro Parquehan täällä Puertossa, se on kasvanut, joka vuosi sinne tulee jotain uutta ja omistaja on tehnyt sinne etelään Americakseen vai onko se Cristianoskseen, siellä on tämmöinen samantapainen puisto. Siellä ei olla käyty kyllä vielä.

b) Niin, se aasialainen, ja sitten siellä on se kotkapuisto missä on käyty ja...

a) Sitten on tullut kulttuuripuolella tämä uusi tänne Santa Cruzeihin tämä,...noh...

b) Ai niin, Auditorio, joka on aivan uskomaton juttu, että on tarjolla kulttuuria niin paljon, siellä on hyvin tasokaista ohjelmaa siellä Auditoriossa.

i) Joo, se on uusi sitten?

b) No se on suhteellisen uusi...

a) Neljä viisi vuotta, olisiko se ollut?

b) On se ollut kauemmin...

b) Ja teatteri jossa on talvella nämä musiikki festivaalit. Siellä on Suomen radion simfoniaorkesteri esiintynyt 2, 3 kertaa, Jukka-Pekka Saraste johti. [...] Auditoriossa me ei olla edes käyty, siellä on hyvin tasokasta. Olen kuulut vain että siellä on niin kuin hankalat ne istuimet, en sitten tiedä että pitääkö se paikkansa. En tiedä kuuluuko tämä nyt edes nähtävyyksiin, mutta nämä valtavat marketit, mitä tähän on rakennettu, sehän on jotain ihan mahtavaa, Al campo tässä meidän lähellä, [...] että tämmöisellä saarella on Al campojakin kaks[...]. Nehän on sellaisia paikkoja, sinne mennee kuin taidenäyttelyyn.[...] Että tämmöinen kehitys.

i) Eli on viime vuosina on tullut paljon uutta?

b) Joo, se on ollut hyvin nopeeta.

i) Eli nyt on tullut enempää modernia nähtävää?

b) Niin, ja sitten museot niin ne on raskasta käytävää, niitähän nyt on...

a) Tieolosuhteetkin on parantunut, parastaikaa tuonne Teidelle menevää tietä parannellaan ja tuota..

b) Kyllä, niin, se on työn alla ja sitten aivan ihan mikä on, missä Tuomo ei ole mennyt, mutta minä olen mennyt kaks kertaa, tää ratikka Lagunan ja Santan välillä, joka on aivan ihana. Nopeuttaa ja on hirveen kätevä. Jotain ne suunnittelee että ne laajentaa sitä tännepäin.

a) Niin, se kai on jossakin suunnitelmilla, Puertoon asti se on suunnitteilla, niin että saisi tuon liikenteen rauhoittumaan tuolla moottoritieellä, tai yksi kaista lisää. Pahimpana aikana se on tuota niin, että polkupyörällä pääsee kovemmin kun autolla.

Onko teidän mielestä sitten nyt saarella toimiva ja hyvä infrastruktuuri, että matkailija pääsee helposti paikasta toiseen, alueesta toiseen, nähtävyydestä toiseen jne.

b) Siis tarkoitat niin kun liikennettä?

i) Niin, ylipäättään, että onko alueet hyvin sijoitettu...

b) Kyllä, tämä bussifirma Titsa niin voi antaa melkein täyden kympin.

a) Erinomainen, joo. Bussit täältä niin ne lähtevät ajallaan ja siihen voi luottaa.

b) Joo, on hyvä moderni kalusto ja lähtevät ajallaan. Ensin me tutustuttiin Titsalla saareen, ja ennen kun ostettiin jo oma auto niin oli päätiet selvät.

i) Selvä, eli onko siis alueet hyvin sijoitettu, että on niin sanotusti loogista, että pääsee esim. hyvin paikasta toiseen. Eli isot alueet ja nähtävyydet.

b) Isot alueet on, mutta sitten kun mennään pienempiin, niin sitten pitäisi olla melkein oma auto. Se on hankalaa Titsalla mennä, vaihtaa ja odottaa ja...mutta nämä isot pääalueet, niin pelaa hyvin.

i) Niin, aivan.

a) Nythän onkin matkatoimistoille sellainenkin ongelma se että kaikki alkaa olee sillä tavalla pystyviä liikkumaan, vuokraavat autoja ja matkatoimistot varmasti kärsii, kun niitä olevia pitempiä bussimatkoja on toistuvasti peruttu. Ihmiset vuokraa auton, se on huomattavasti edullisempaa kun lähtee omalla autolla kiertää missä tahansa.

13. b) Se on muuttunut. Tähänhän vastaan minä. Alkuun kun tultiin, niin mitä nuorempi esimerkiksi naismyyjä, sen epäkohteliaampi, saattoi olla aivan uskomatonta se käytös. Suomessa sais potkut sellaisella käytöksellä. Tämä on muuttunut, [...] On nähty sellaisia nuoria naismyyjä, jotka on käyttäytynyt niin huonosti että sellaisesta saisi suomessa heti potkut. Se on muuttunut ja esim. Al campossa luulen että niillä on jonkunlainen koulutus niille myyjille, ne on ystävällisiä, ne hymyilee ja ne on niin kun normaalisti Mutta vielä on tätä, mikä suomessa ei menis läpi, että myyjät, kun on kaksi kassaa, ne keskustelee keskenään, omista lapsistaan, lastenhoidosta, kotioloistaan ja jono kasvaa. Suomessa sais potkut. Sitä on vielä, ikävä kyllä. Mutta muuten mitä me ollaan koettu, tämä liittyy palveluihin, niin superystävällistä! Meillä on hyvät tuttavat, oltiin juuri kylässä, näytän kuvan, nuori pari, jotka oli Suomessa 2005 kolme viikkoa. [...]

b) (Kertoo lisää tutuistaan). Tällainen ystävyys ei katkea. Kun meillä niin kun tuntuu että me kuulutaan tänne, ajattele, ne on nuoria ihmisiä. Tutut tekee elämästä hienon. Että meillä on niin kun sillä lailla erilaista, me ollaan kumminkin turisteja jossain mielessä, ja täkäläiset hyvät ystävät.

a) Kieli on se mikä rajoittaa, jos osaa espanjaa, Soile osaa aika hyvin espanjaa, niin kyllä rupee jututtamaan missä tahansa.

b) [...]

i) Eliikkä vaikka olette ns. turisteja, mutta kuitenkin paikallisia, niin teidät otetaan kuitenkin hyvin vastaan esim. ravintoloissa?

b) Superhyvin! Kun pystyy kommunikoimaan.

i) Joo, onko sitten monta tämmöistä kantapaikkaa missä te aina käytte?

b) On, on! Pilvin pimein!

i) Teidät ns. tiedetään täällä?

b) Tiedetään, kuule, tiedetään!

a) Kyllä kaupassakin, tässä lähikaupassa, kymmenen vuotta mitä tuo kauppa on jo tuossa ollut, kun ne tuntee kaikki. Siinä on hyvä palvelu, ei ole mitään valittamista nykyisin.

b) Nämä tutut ravintolat meille, niin kun mennään sisään niin kysyvät ”como siempre?”, ja tuovat kyllä ruokalistan : ”ó como siempre?” Ja sitten meille tulleet ruoat ”como siempre”!

i) Eli se kielitaito on tärkeä teidän mielestä? Onko se palvelu siten erilaista jos osaa?

b) On, minä olen sitä mieltä että se vaikuttaa. Vaikka osaisi kuin vähän, saati että sitten pystyy puhumaa noin sujuvasti siinä, niin se on aivan eri. Pääsee muurin läpi, koska Kanarialaiset ovat hyvin sisää lämpiäviä. Ja kun on kielitaitoa, niin se muuri rikkoutuu.

i) Aivan. Miten kauan te olittekaan tässä talossa asunut?

b) Pantiin nimet paperiin 8.2.1995. Ja sitä ennen oltiin vuokralla pari talvee, ja sitten niitä turistimatkoja oli aikanaan, silloin kun minulla oli virkavapaata.

i) Eli silloin oli lyhyempiä matkoja?

b) Joo, oli tää 50 v. matka, sitten seuraava matka oli 2 viikkoa. [...]

a) No siinä 84 ja -95, niin lähes 10 kertaa käytiin täällä.

b) Joo, ja katseltiin nämä alueet.

i) Ja olitteko silloin eri paikoissa?

b) No kuule, oltiin tuolla alhaalla Palmerassa kaksi kertaa. ...[...] (kertoo lisää alueista jossa käyneet ja asuneet)

i) Sanoitte että tieto on parantunut, Ajatellen saaren, tai kohteen yleistä kehitystä vaikka n. viime 10 tai 20 vuoden aikana, niin onko kehitys tässä parantunut vai onko jossain huonontunut? Sanoitte aikaisemmin, että tiet oli parantunut?

b) Jo, tiestö on parantunut.

a) Jo, silloin 75 kun sattui se onnettomuus vanhalla Rodeoksen lentokentällä, niin sen jälkeen moottoritie vasta alettiin rakentaa. (Kertovat lisää siitä, millaista oli ajaa vanhaa tietä)

b) Yksi mikä myös on, niin minusta tämä rakentaminen, tuntuu että täällä rakennetaan liikaa asuntoja, mutta sitä on meidän vaikea sanoa.

a) Täällä on niitä omia säännöksiä jotka varmasti johtuu verotuksesta ynnä muista asioista, että jos täällä talo rakennetaan, eikä sitä ole pystytty myynään, niin ei se tunnu huolettavan ketään. Ne antaa ihan huoletta olla ne [...]

i) Matkailuyritykset ja muut esim., kaupat, niin ovatko nekin kehittyneet parempaan päin?

b) Tarkoitatko paikalliset matkailuyritykset?

i) Niin, ja muutkin toimistot, jotka esim. järjestää retkiä tai matkoja.

b) Nyt kun on vaikka saarten välillä matkusteltu – niin risteilyliput on otettu paikallisesta toimistosta, se on erinomaisesti pelannut. Sieltä on ostettu kaikki nämä saarten väliset laivaliput ja jopa suomen matkoja, lentoja, nimenomaan myös.

a) Niin, minä luulen että ehkä se tarve on vähentynyt, kyllä ne toimii, minusta tuntuu että niitä on suunnilleen sama määränaita matkatoimistoja kun niitä on ollut nämä viimeiset 15 vuotta noin silmämääräisesti arvioiden.

i) Näkyykö muutoksia nyt talouskriisin takia? Töitä on vähemmän, mutta n'kyykö jotakin tiettyä?

b) Se lama näkyy, näkyy niin selvästi että.

a) Minä en kyllä ihan allekirjoittaisi tuota.

b) No minä olen sitä mieltä että se näkyy. On hiljaista, täällä on Saksalaisia joku 30 prossaa vähemmän – sen huomaa kadulla. Englantilaisia myöskin, englantilaiset ei niin näy, saksalainen näkyy kun se on tuolla katukuvassa. Esimerkiksi täällä kielet mitä kuulee kadulla on suomi, tällä hetkellä, ja huom. Espanja Eli Suomi on nyt näkyvin ryhmä tällä hetkellä kaupungilla, ravintoloissa, (kertoo lisää esimerkkejä, siitä miten suomalaiset näkyy) [...]. Että turisteja on, me ollaan enemmistönä nyt täällä.

a) Hotelleissa on huomattu tätä.

i) Kun sanoitte että täällä rakennetaan hieman liikaa, niin onko tämä esimerkiksi nyt pysähtynyt sitten kriisin takia, tai onko ollut muita tällaisia muutoksia?

b) No minä en tiedä onko se se kriisi...

a) Epäilen vähän että ei ole pysähtynyt

b) Ei, ei ole pysähtynyt, mutta se on se kun on esimerkiksi eräässä pienessä kylässä Teidelle päin kun mennään, niin sinne on rakennettu kauheasti kerrostaloa, ja ne on tyhjänä kaikki. Sinne on rakennettu ja rakennettu, sitten tuli täällä se lama niin kun seinä vastaan ykskaks. Eli kun ne on tšekäläisille tarkoitettu, niin nyt ei niitä kukaan osta.

a) Kyllä tuossakin on taas valtava projekti alkamassa...

b) On alkamassa taas, juu...Ja sehän on just se että se lama alkoi täällä rakennusalalla, ja siitähän se sitten leviää ne haarat, totta kai. Siinä on ensin kirvesmiehet, rakennusmiehet, muurarit, nämä tämmöiset. Ja kyllä se sitten vaikuttaa joka paikkaan.

a) Mutta on sitä myymätöntä paljon ja uusia taloja joissa on myynti- ja vuokrauslappuja ikkunoissa.

b) Sitten näkyy että määrätty ravintolat ovat hiljaisia, mutta sitten on ne määrätty, oli lama tai ei, niin ne on aina täynnä, ne suositut! Illalla me liikutaan niin vähän että me ei sitä iltakatukuvaa nähdä, ja nythän se pitäisi olla sen turismin syvin aika nyt just tai tammi- helmikuu ehkä kun moni menee jouluksi kotiin. Mutta kyllä minun mielestä lama näkyy.

14. b) No kyllä sitä löytyy, täytyy tietää mitä haluaa, ja mihin menee, niin sen löytää. Esimerkiksi Masca on hyvä esimerkki. Kun mentiin ensimmäisen kerran niin se oli sitä alkukantaista, nyt se ei enää ole, se on turistiryssä, mutta kyllä niitä vielä löytyy, tuolta Anagan niemeltä esimerkiksi. Täytyy ihan mennä pikku autolla ja tietää ne paikat. Uskaltaa lähteä niitä pieniä teitä.

i) Pitää siis tietää minne menee, mutta sitä paikallisuutta on kun sen tietää?pitää siis tietää mitä etsii, on kun tietää?

b) Joo on, on.

15. a) Kyllä ne yrittää, täällä Puertossa on kyllä paljon hotelleja jotka olisivat peruskorjauksen tarpeessa. Se kyllä täällä vaikuttaa jonkun verran koska etelän puolella niin siellä on uutta kaikki, totta kai se on parempaa. Ei näistä vanhoista hotelleista koskaan saakaan sellaisia, ne on normaaleja hotelleja.

i) Mutta ylipäätään hoidetaan siis hyvin?

b) Kyllä, kohtuullisesti. Ei tämä lama ole vaikuttanut – on kukat ja istutukset, ja kun joulu tulee tällaisiin löytyy rahaa

a) Vaikka karnevaalienkin jälkeen niin se on melkoinen sotku tuolla, kyllä se äkkiä siivotaan, ei siinä mene kun päivä niin kyllä ne putsaavat jäljet aina kyllä, siivous tapahtumien jälkeen aina.

i) Onko tässä ollut sitten huomattavia muutoksia esim. 10 v aikaisemmin, ajatellen roskia jne..

b) Ennen välillä sellainen vaihe että kadut tupakantumppeja täynnä, mutta siisteys on nyt täällä ihan normaalia,

b) Yrittävät lajitella noita jätteitäkin! Yrittävät, huom! (nauraa)

a) No kuitenkin lasi ja muovi kerätään nyt [...]

b) Joo, ja pahvi ja lehdet.

16. b) No se riippuu – Etelä on lapsiperheille, ehdottomasti, siellä on ne hiekkarannat, sellaisille joilla on lyhyt loma, haluaa aurinkoa. Silloin ei pidä tulla tänne pohjoiseen kitisemään että sataa ja on kylmä. Joka tykkää paikallisuudesta, museoista ja vehreästä luonnosta, kun tässä on La Laguna, vanha pääkaupunki lähellä, Santa Cruz, Orotava, nämä ihanat kaupungit, ja Puerto itsessään on ihana. Ja hyvistä ravintoloista, ruoasta ja tämän tyyppisestä, ja ei ole niin auringon perään, niin silloin pohjoiseen. Niin se varmaan on että tänne hakeutuu varttuneempi väki, kun täällä ei ole niitä lapsirantoja.

b) Yksi asia mitä minä olen tässä ihmetellyt jo vuosia, että tänne kun ei tehdä kesällä matkoja, miksi ei tehdä? Tämä olisi huomattavasti miellyttävämpi kun välimeren rannat jossa lämpö on yli neljäkymmenen. Aika monta kertaa tuli käytyä sielläkin . Niin ollaan Valtameren rannalla tässä, että kyllä täällä lämmintä on, ei se siitä ole Kyllä minusta niinkun ilma ja muu, tää on huomattavasti parempaa kun ollaan valtameren äärellä. Nuoremmille sopii tuo etelä paremmin ja vanhemmille ihmisille tää pohjoispuoli. Sanoisin sen melko selkeenä jakona siinä.

i) Oliko tämä ennen sitten enemmän ns.”biletyspaikka”, ja onko se muuttunut esim. 80 luvulta ajatellen ketä tänne tulee jne.

a) En mää huomaa minkäänäkoista muutosta siinä

b.) Ei, tuohon en minä osaa sanoa, mutta kyllä varman nuoret ja lapsiperheet menee tuonne etelään.

a) Ennen lennettiin Gran Canarialle viikoksi kesällä ja nyt loppuu sekin. Minä en ymmärrä miksi, varmasti hotelleissa on tilaa, eli miksi ei lähdetä myymään nyt reippaasti.

b) Se ei myy, sitä varten.

a) Viime kesänä kun kysyin yhdeltä oppaalta asiasta, kun koneethan oli täynnä. Hän väitti sitten että ne on tuuppaamalla täyteen myyty, en tiedä pitääkö paikkansa, mutta koneet lensivät kuitenkin täydellä kuormalla.

b) Se ei vain ole bisnes sillä tavalla...

a) Ehkä se on vain että Suomessakin ollaan niin totuttu siihen että kesällä mennään välimeren rannalle ja talvella tänne. [...]

17. a) Ei osaa oikein tuohon mitään sanoa.

b) Vaikea tuohon sanoa...

i) Entäs jos yleisesti kuvailette 3 sanalla kuvailee saarta?

a) Se on vaikea kysymys...

b) Hirveän vaikea...

b) Se on vähän vaikea, kun se jo vähän tuli esille että miksi me tänne tullaan, se on niin kun huume edelleen!

i) Se on se kauneus ja luonto?

b) Kyllä, se kauneus ja luonto.

a) Kyllä se alkuaikoina oli sellainen takapajula ja nyt tämä alkaa osa olla tämmöistä Euroopan laitamaita. Ainakin jos mennään 50 vuotta taaksepäin, silloiset kokemukset, niin...

b) Sanotaan nyt, kun 15 vuotta on ollut tämä oma asunto, niin alkuun se oli tuskaista. Kaikki se asioiden hoito kun ei ollut tietokonetta. Sai juosta pirkin kaupugin virastoja. Ensimmäiset sähkölaskut tuli oven alta! Käsini kirjoitettu lappu. Nyt kun kaikki pelaa tietokoneella, vuonna 2009, 2010, kaikki alkaa kaikki pelaa. Pankki on aina pelannut.

a) Minä kyllä protestoisin vähän tuota sanontaa, kun vertaa suomen pankkiin, kyllä tää on surkeeta räpeltämistä.

b) No kyllä se on räpeltämistä. Kirjoitetaan käsini paljon ja, kaikki ei mene, vaikka sen kuinka tekee.

[...]

i) Eli täällä on modernisoitunut?

b) Tääällä olis nyt helppo olla, kaikki on modernisoitunut, ja kieloen kannalta, mutta ei riittä terveyttä

b) Mutta kyllä täällä kaikessa toiminnassa muutenkin on samanana meininki... [...] Kertoo minkälaista oli kun olivat muuttaneet tänne.

b) Ei minkään asiaan voi luottaa suoralta kädeltä, aina pystyy jollakin tavalla tarkistaa että lähtikös se nyt menemään vai ei, esimerkiksi. pankki. [...] Niin, se vaatii pitkää pinnaa, meidän vuokrat ja nämä pelaa nykyään, mutta byrokratia on mennyt taaksepäin. Ikävä kyllä.

a) Ei mä nyt ihan tuolla tavalla...ei voi ihan yksityistaen tapausten perusteella.

b) On! [...] (Kertoo lisää pankkikokemuksista.)

18. b) Niin kauan kun pystytään lentää niin tullaan. Niin, kun oma asunto on niin totta kai tullaan entiseen tapaan, jos terveys sallii. Ollaan vaikka pätkissä sitten. Kun on vakuutusongelmatkin, esim. Me ei saada saada enää yli 3 kk vakuutusta, ikäkin...Kun on niin vakavia sairauksia.

a) Niin, kukaan ei sitten vakuuta, ja kun on ikääki jo

b) Niin ei mikään firma vakuuta.

i) Mikään muu kohde sitten ei houkuta?

b) Eieiei, ei Thaimaa eikä muut

a) Ne on nähty niin paljon että...

b) Niin kauan kun pystytään, niin tullaan.

a) Se on kun turistejakin katsoo, niin hyvin usein on huoneen kanssa jotain ongelmia. Voi sanoa että se on esimerkki siitä että hotelleitten kunnossa olisi toivomisen varaa, siellä on milloin mitäkin. Pari päivää siinä uhraa kun taistellaan jonkun asian puolesta.[...]

a) Kun tietää että tulee tänne ja meillä ei ole minkäänlaista ikävää yllätystä ollut 15 vuoteen.

a) Tämä on nyt suht koht mukava asunto ja järkevä hinta.

b) Ihan oma rauha tässä patiolla...

a) Ja vaikka on liikkumisongelmia niin pääsee hissillä autotalliin. Se auto on nyt tarpeen.

b) Joo, vaikka ei retkiäkään enää tehdä, pääsee liikenteeseen. [...]Kyllä niin kauan kun järki pelaa niin tullaan.

i) Tuttu ja turvallinen siis pätee, tänne on hyvä tulla?

b) Kyllä, tuttu ja turvallinen. Jos ei tänne pysty tulemaan, niin muuta paikkaa ei enää ole. Tuttu ja turvallinen, se on se!

i) Okei, tämä oli sitten tässä, kiitos kovin paljon haastattelusta!

b) Kiitos.

a)Kiitos.

Intervju nr. 2

1. Ariette Gottlieb – Juntula

2. 77

3. Tajinaste 3, Puerto de la Cruz.

4. Kerran vuodessa.

5. n. 5 kk.

6. Vuonna 65. Se oli ensimmäinen kerta. Ja silloin me tultiin sellaiseen paikkaan kun Bel Air, joka oli silloin aikaan luksus hotelli. Ja tuota, sitä aina kaikki ihmettelee, koska se on tänä päivänä myyty yksityisasunnoiksi, ja se hotellitoiminta lopetettiin joskus 70 luvulla.[...] (Kertoo lisää Bel Air hotellista.)

i) Millaista sitten saari oli muuten, miltä vaikutti se eka kuva kun tuli tänne?

- Vuonna 65...tietysti kun ensimmäistä kertaa elämässään tulee Kanariansaarille niin totta kai se luonto on sitä mitä se on tänäkin päivänä, eihän se ole muuttunut miksiäkään, mutta tietysti kaikki oli paljon alkeellisempaa kuin tänä päivänä esimerkiksi linja- auto asema oli siinä paikassa missä se on Puertossa tänäkin päivänä ja linja-autot lähti sitten Santa Cruzein ja lattia oli puulaudoista ja siellä oli isot raot...[...] Se on todella muuttunut nyt hirveästi. [...] (Kertoo vuokra-autosta jne.)

i) Miksi sitten tulitte juuri Teneriffalle?

- Ai niin, nyt tulee tärkeä kysymys, ilmeisesti vaan sitä varten että siitä oli sitten suomessakin jo ruvettu puhumaan...joskus 50-luvulla vasta ruvettiin Suomesta tekee matkoja tänne.

7.- Eihän me silloin tehty milloin tehty mitään päätöstä koska oltiin työelämässä silloin, ja oltiin silloin satunnaisesti täällä silloin sun tällöin. Muutamia jouluja ja ihan semmoisia 2, 3 viikon matkoja vaan, ja sitten vasta kun eläke ikä koitti ajateltiin että tää on tämmöinen hyvä aika jossa voi viettää sellaista rauhallista ja mukavaa elämää tässä ilmastossa ennen kaikkea. Ilmasto se on kai se joka meitä veti. Niin kun kaikkia vanhoja ihmisiä jotka rupeaa liikkumaan huonommin ettei tartte pelätä liukkaista kelejä.

8. - No eihän nyt tavallaan tehdä matkaa, kun tullaan asumaan tänne kerran vuodesaa. Melkein puoleksi vuodeksi, joka vuosi, Vuodesta -94 alkaen. Että ei muuta, se ei ole niin kun turismia, tullaan niin kun omaan kotiin.

i) Elikkä jos ajattelee sitä syytä siihen, niin onko se juuri se että täällä on se hyvä ilmasto ja täällä haluaa olla?

- Niin, ja niin kun sanottu niin meillä on oma koti täällä, että me tullaan sinne. Vaihdetaan vain kotia.

9. - Joo, varataan pelkät lennot.

10. - Siis tarkoitatko rikollisuutta esimerkiksi?

i) Niin, esimerkiksi sitä, että ylipäättäänkin se turvallisuus kohteessa.

- Mä en ole koskaan tuntenut semmoista turvattomuutta...eihän me liikuta niin paljon öisin ulkona, että ainoa mikä täällä nyt ilmeisesti sitten voi olla niin kuin vaarana ja muutaman kerran on sattunutkin kohdalle, on taskuvarkaat. Mutta muusta rikollisuudesta meillä ei kyllä ole tietoa, mutta niin kun sanottu niin me ei liidellä pitkin öitä tuolla. Mutta taskuvarkauden uhriksi ollaan jouduttu pari kertaa. Ja oikein etevien sellainen.

i) Eli on tärkeää että täällä on se turvallinen olo, kun täällä kuitenkin asuu ja on paljon?

- On, on. Mitään sellaista täällä ei ole, että minun täytyy sanoa että helsingissä on vähän pelottavampaa esimerkiksi. Ei ole semmoista tunnetta koskaan että pitäisi pelätä, ei.

i) Onko se sitten muuttunut – kun aikaisemmin ei esim. ollut tottunut, niin pelottiko niin sanotusti enemmän silloin?

- Ei, mun mielestä en mä pelkää nyt sen enemmän kun aikaisemmin.

11. - No se on aina yhtä houkutteleva, niin kuin sanottu, me tullaan aina tänne omaan kotiin ja se on aina yhtä hyväpaikka ja ilmasto ei muutu mikskään, ja jos sateita on, niin ne menee nopeasti ohi, että...se on aina se sama.

12. - No saari tarjoas meille aikaisemmin enemmän, koska aikaisemmin vuorkattiin autoa, uutta iän takia nyt ei enää vuokrata autoa. Autoilijalle saari tarjoaa minusta kyllä ihan hirtittävän ihania reittejä. Että silloinhan me kolusimme kaikki nämä tiet, ja ne oli kauniita ja ne on nytenkin varmaan samanlaisia, uusia teitä on kyllä rakennettu, en mä siitä sen enempää osaa sanoa. Mutta linja-autollahan me kuljetaan täällä aika paljon että hyvät bussiyhteydet on paikasta toiseen että jos haluaa ennä katsoo jotain määrättyä kylää tai muuta niin linjaautolla pääsee hyvin. Hyvin ja helposti – ja halvalla.

i) Niin, että just ne bussit on paremmat kun ennen, että on ollut tämmöinen kehitys, ja tieto on parantunut?

- On, on, ehdottomasti – tieto on parantunut, ja niin kun me aloitettiin vuonna 65 niin siitä on kyllä aika paljon kehittynyt.

i) - Ei se ole muuttunut mihkään, on semmoisia määrättyjä paikkoja tällä missä on niin hävytön kohtelu, en mä viitsi sanoa mikä kauppa se on, se on kyllä törkee paikka![...] Mutta nämä espanjalaiset tuossa treboilissa esimerkiksi, niin ne on kauhean sööttejä kaikki. Ja sit kun minä puhun huonosti espanjaa niin ne on kauheen kilttejä ja kohteliaita. Mutta kun yrittää puhua espanjaa niin ne on kauhean kilttejä ja kohteliaita.

i) Että kieli siis auttaa siinä?

- Joo.

i) Eli yleisesti ottaen niin on hyvä palvelu ja näin, jos yrittää ja näin?

- Joo, kyllä kyllä. Eikä espanjalainen ei ole sillä lailla nöyrä kun esimerkiksi Thaimaalaiset ilmeisesti on, että ne niin kun palvoo asiakasta. En ole koskaan ollut siellä mutta minä kuvittelen että näin se varmaan on ...Ei ne espanjalaiset koskaan nöyristele, ei koskaan. Ne on tota kohteliaita, mutta ne ei alistu sillai palvelijaksi.

13. - No liikkeethän on tietysti modernisoitunut ja tullut enemmän itsepalveluliikkeitä. Ostoskeskuksia... et onhan se mennyt eteenpäin.

i) Eli on tullut lisää?

- Joo.

i) Voiko nyt saarella nähdä muutoksia tämän talouskriisin takia, onko jokin mikä näkyy hyvin?

- Tällä hetkellä ...silloin kun me tultiin niin tää oli ihan tyyni tää Puerto, nyt on pikkuisen lisääntynyt, nyt ollaan sit jo joulukuun alussa. Mutta saksalaiset ilmeisesti on jäänyt pois, englantilaiset on jäänyt pois aika paljon.

i) Eli se näkyy matkailijoiden määrässä?

- Joo, ja se näkyy myöskin myymättömien asuntojen koska vähän siellä sun täällä on lappuja että ”myytävänä” ja ”vuokrattavana”. Ja asuntojen hinnat on halventunut. Ja työttömyyshän täällä on korkea, mä olen jostain kuullut että 25 % että sehän on katastroofi, että kyllä se vaikuttaa täällä ilmeisesti. Niin ja hotelleita menee konkurssiin monta, Puertossakin on nyt vissiin kuus hotellia, että kyllä lama aika pahasti puraisee täällä.

14. - On, joo, ja varsinkin maaseudulla ilmeisesti. Tässä kaupunginosassa ei näy kovin paljon paikallisuutta, tää on ehkä saksalaisten kaupunginosa ...Maaseutu on varmasti sitä mitä se on aina ollut, mikskikö se siinä muuttuisi, kuvittelisin. Kun autolla liikkuu tai kun hyppää tuosta bussiinkin ja lähtee noihin kyliin, niin sitähan on melkein yksin turistina siellä, että en usko että se koskaan muuttuu, kyllä nää saaret on kuitenkin semmoinen piste keskellä Valtamerta.

15. - Mun mielestä niin putsataan näitä paikkoja hirveen paljon paremmin kun Suomessa esimerkiksi, täällä vähän joka paikassa luuta heiluu. Ihan hirveen siistinä pidetään paikkoja ja tuolla pitikin aina rätin kanssa kulkee joku. Kauheen puhdasta mun täytyy sanoa. Että kun puhutaan aina että puhtaat suomalaiset, niin täällä on....

16. - No tää on tietysti kaikille sellaiselle joilla itsellä on huono ilmasto. Niin tännehän sitä sitten talvella tulee. Saksalaiset niillä on talvi siellä. Jostain syystä vuokralaisia ei ole paljon, ne rupes jossain vaiheessa boikotoiman Espanjaa[...] Siis somea kuulee enemmän kadulla kun ruotsia.

i) Onko tämä nyt sitten sopiva perheille vai..?

- Mä luulen että se etelä on parempi perhepaikka kun siel on niitä rantoja enemmän, täällähän ei ole niitä luonnon uimarantoja ihan kun niitä pieniä. Että tää ei ole ehkä semmoinen pikkulasten paikka. Näkeehän sen tästä ikäjakautumasta, kun kadulla katsoo ympärille! Joskus tulee ihan jännä olo kun mene jonnekin uualle, että herrajumala nuoriakin ihmisiä on olemassa!

i) Onko tämä sitten aina ollut aika samanlainen, että ei se ole hirveästi muuttunut?

- Mä luulen että tää Puerto on semmoinen eläkeläisten paratiisi.

i) Ja perheet on siellä etelässä?

- Niin, se on se menopaikka.

17. - Ai kun toi on vaikee...

i) Jos pystyy jollain tavalla kuvailee, niin olisiko se se luonto ja kauneus tai jotain tällaista?

- No luonto on number one mun mielestä...se on se mikä tänne vetää...siis kolmella sanalla pitäis nyt sanoo? Miten se oli toi kysymys?!

i) Eli jos vertaa kolmella sanalla sitä kuvaa joka tuli silloin, minkälainen se saari oli, ja sitten mitä se on nyt?

- Siis tänään...

i) Niin.

- No, kolmella sanalla...onnellisten saari, se oli silloin ja nyt se on tänä päivänä ihan sama. Emmä sen enemmän osaa siihen.

i) Eli se ei ole muuttunut...?

- Ei, ei se muutu...ihmiset muuttuu ja kaupat paranee ja muuta tämmöistä, mut eihän tää saari muutu, kun tää on tää mitä se on – onneksi. ...[...] Valoja näkyy joissain ennen tyhjissä paikoissa lisää, että kauheen paljon uudisrakennusta on.

18. - Ei houkuttele, koska meil on täällä tää meidän oma kämppä ja me tullaan aina tänne, ja mä kuvittelisin että jos me myytäis toi kämppä, niin mää en haluais tänne tullakaan. Silloin mä lähtisin jonneki muualle, mutta koska me sitä ei myydä, ennen kuin sitten ei enää jakseta tulla, koska tää vaatii kuitenkin määrättyä fysiikkaa tulla tänne... Eli tää elämä on ehkä fyysisesti raskaampaa, varsinkin kun meillä ei ole autoa tehdään kaikki ostokset käsin, ja mä tykkään että se on hirveen hyvä, koska mä huomaan että mulla aina kunto paranee täällä. Ja sitten kun me mennään takasin Suomeen niin mä yhtäkkiä tykkään et mä en jaksu tehdä mitään ja sitte me ollaan siellä se puol vuotta ja tullaan tänne ja aloitetaan täällä, tuntuu kun ei mitään jaksais. Mutta kunto paranee täällä! Mä sanoi että mä kuvittelisin että se pidentää ikää. Ajattele nyttekin jos me oltais Suomessa tällä hetkellä niin me istutaan kotona. Minne lähetään kävelee esimerkiksi? Mulla on molemmat lonkat tekolonkat...emmä uskalla lähtee tonne liukkaalle kävelee...Meidän pitäis ottaa auto, ajaa jonnekin markettiin ja...Eli me tullaan tänne niin kauan kun henki pihisee!

i) No niin, tää olikin sitten tässä. Kiitoksia paljon haastattelusta!

- No niin, siinä se meni!

Intervju nr. 3

1. Raili Herttuainen

2. 62 vuotta

3. Calle Valois 18, Bel Air, Pto de la Cruz.

4. Kerran vuodessa.

5. 3-5 kk.

6. Mä olen tullut vuonna -79, tasan 30 vuotta sitten.

i) Millaista oli saarella, mikä se ensivaikutelma oli?

- Ihanan exoottista, lämmintä. Sit semmoisen kauheen ihania sympaattisia ihmisiä vaikka mä en puhunut espanjaa siihen aikaan. Mut mä olin pieni ja nuori silloin.

i) Miksi tulitte juuri Teneriffalle silloin?

- Se oli ihan vahinko, tänne sattui olemaan tarjousmatka.

7. - Piti jättää työt ja jäädä eläkkeelle. Minä koin että jos mä niin nuorena jään Suomeen vain viettämään eläkepäiviä, että mun pitää keksiä jotain muuta. Sit mä tulin tänne.

8. - Tätä Suomi-Teneriffa väliä en hirveän paljon semmoiseksi matkailuksi katso, sehän on meno a pisteestä A pisteeseen B. Mutta sitten muualla niin mulla vaikuttaa aika paljon tää kulttuuri. Eli mä olen kaupunkimatkailija.

i) Se syy tulla tänne on sitten varmaan sama, eikä ole muuttunut?

- Periaatteessa se syy miksi haluan tulla tänne on se että mun on niin paljon helpompi olla talvet täällä kun Suomessa. Että ei tää enää ole mulle semmoinen exoottinen paikka. Mun on helppo lähteä täältä ja mun on helppo lähteä Suomessa, että kun mä olen tämmöinen kahden paikan asuja. Mutta se on ihan nää talviolosuhteet.

9. - Joo, sieltä mistä mä halvalla saan. Esimerkikis nyt mä tulin tota tuon SAS:in ja Spanair: in lennolla Barcelonan kautta. Niin se on se hinta joka vaikuttaa.

10. - Emmä kyllä osaa ollenkaan olla huolestunut. Silloin kun mä tulin en kyllä osannut olla huolestunut. Tosiaan ensimmäisenä vuonna yhtenä yönä varastettiin laukku, 300 pesetaa siinä oli, joka ei ollut paljon mitään, ja huulipunaa. Avaimet oli se mitä varten piti mennä poliisilaitokselle tekemään ilmoitus. Mä en koe sitä yhtään sen turvattomampana, mutta täällä oli varkaita jo silloin, ja niitä on vieläkin.

i) Mutta ylipäätään on siis tärkeää että tuntuu turvalliselta?

- Joo, kyllä uskaltaa kuitenkin kulkea, kun omalla tavalla tuntee ja tietää nää paikat.

11. - Kyllä mä uskon että kohde, siis se idea millä Teneriffa möi itseensä jo silloin alkuaikoina, on tämä läpi vuoden auringonpaiste, ja lämmin. Niin se on vielä sama, mutta, mulle ei enää tämä ole niin huvittava kohteena koska tää on niin täynnä turisteja,

toinen asia on sitten se että Playa de las Americas on turistien paikka ja tää on taas sitten ihan oikeasti sanottu ikäihmisten paikka. Niin kun katukuvassa näet ja niitä ihmisiä mitä tapaavat... 77, 5 on keski-ikä.

12. - On tää modernisoitunut, ja se mikä vaikuttaa varmasti turistien viihtyvyyteen on se, että tää on siistiytynyt. Tää on huomattavasti paljon siisteytynyt samoin kun tällainen sopimusten paikkansa pito niin ne on täsmällisempiä kuin aikaisemmin. Ei täsmällisiä, mutta täsmällisempiä kuin aikaisemmin. Että siinä suhteessa lähentyneet aika paljon tuota Eurooppaa mutta sitte taas toisaalta täällä hän oli aina että lupailivat huomenna, ja huomenna, mutta se olikin sit vast joskus ylihuomenna, tai ens viikolla. Muuten niinhän nytkin on Suomessa. Sä teet keittiöremontin, sähkömies sanoo tulevansa ylihuomenna ja se tulee seuraavalla viikolla ylihuomenna. Periaatteessa se oli se joka oli ärsyttävää aikoinaan, niin se ei ole mua ärsyttänyt koskaan tämä tällainen epätäsmällisyys, kun musta se on tavallaan semmoista myönteistä vapautta.

i) Eli se semmoinen mañana meininki ei ole se pahin asia?

- Ei, sitä paitsi mä oon ite myöhässä.

i) Saari on siis modernisoitunut, onko vielä tullut jotakin ihan uutuutta, esim. ajatellen nähtävyyksiä?

- Se mikä minusta on täällä upeeta on kun sinne Santa Cruzeihin on tullut se Auditorio, se musiikkipaikka ja siellä on hyvin näyttävä musiikki ja mitä minä olen pienestä pitäen harrastanut, niin kävin Teneriffan simfoniaorkesterin konserteissa. Konsertit on vielä edullisia, nämä tavalliset viikoittaiskonsertit. Mutta se mikä on mennyt alaspäin on se, että täällä keskellä kaupunkia ei ole yhtään enää elokuvateatteria. Ja mä olin elokuvissa kävijä.

13. - On, kyllä. Tieto toimii. Tietysti nykyisin niin puhutaan niin paljon englantia kaikkialla mut että aikaisemmin se oli ongelmallista.

14. - On, on siinä eroa. Mä en koe sitä palvelua huonona, mutta mä saan sen tällä kielellä, mutta mä luulen että siinä on pikkuisen eroa.

i) Puhut siis itse espanjaa?

- Puhun, mutta se että hiukankin yrität puhua espanjaa, niin saat parempaa palvelua, kun jos puhuu vain suomea.

i) Eli palvelussa ei ole suuria eroja, vai...?

- Se on niin paljon paikastakin kiinni. Ja sitten kun täällä on ollut jo vuosia niin alkaa olla tutut ne paikat että sitten se palvelu on tämmöstä tuttavan palvelua jo. Että kyllä se espanjankielen puhuminen herättää hirveän paljon myönteistä ja palvelu paranee hiukan mutta emmä nyt semmosta hirveätä diskriminointia ole nähnyt kenenkään kohdalla, että se on ihminen enemmänkin itse provosoinut sen tilanteen käyttäytymällä.

15. - Se mikä on parantunut on tietö. Se on parantunut huomattavasti.

i) Onko joku muu asia joka muistuu mieleen, joka olisi ollut ihan erilainen silloin alussa esimerkiksi?

- No se mitä nyt on, niin verraten siihen siisteyteen. Silloin kun mä on tänne tullut niin roskathan kannettiin muovipusseissa tien laitaan. Sieltä puuttuu vielä, täällähän lajitteluhan on aika alkutekijöissään mutta tämmönen niin sanottu luonnon suojele ja energian säästö niin se ei ole täällä vielä päässyt kovin kummoiseen vauhtiin, kyllä yritetään, mutta nihkeästi menee. Mutta se on edistynyt aika lailla, ennen kaikkea tuo katujen siisteys. Vaikka paljon hauskempaa se oli mun mielestä silloin, kun aamulla oli kadunputsajat sen palmulehden kanssa lakasemassa, ja nyt sitten sillä hirveellä pahaäänisellä koneella huuhtovat, niin kyllä oli paljon hauskempi se palmunlehti!

i) Eli siinä on modernisoitunut melkein vähän liika?!

- Se on ihan vikaan suuntaan, niinhän sitä suomessakin herää siihen lehtienpuhaltajaan!

i) Onko sitten esimerkiksi matkailuyritykset ja tällaiset kehittyneet paljon, ja lisääntyneet?

- On niitä jonkun verran tullut lisää, mutta ei niitä kovin paljon ole, että kyllä sitä tarjontaa oli silloinkin kun mä oon tullut. Mutta minun mielestä ne on ihan ajan tasalla nämä palveluyritykset. Mutta niinhän on tämä nuorisokin täällä kouluttautunut tähän tietotekniikkaan niin kun muuallakin.

i) Huomaako saarella nyt muutoksia tämän talouskriisin takia paljon?

- Joo, tääl on hirveästi kauppoja kiinni, että siinä näkyy. Ravintolat sanoo että ei ole asiakkaita, ja sitten kauppojen hyllyillä ei ole sitä valikoimaa enää.

16. - Niin, en tiedä tarpeeksi... sanotaan että se vanha Teneriffa on kuitenkin häipynyt, mutta mun ymmärtääkseni se häipyy kaikkialla muuallakin. Se on ihan tämmöinen yleismaailmainen kehitys, että ei se ole se pelkkä turismi ole joka sen on tehnyt, mutta onhan se sitä muuttanut paljon. Koska ihmiset vaatii nyt enemmän. Nyt ei sitä tulla sitä alkuperästä, primitiiviä, vaan sitä tullaan sillä tosi hyvällä palvelulla.

i) Näkyykö täällä pohjoisessa sitä paikallisuutta enemmän kuin etelässä?

- Joo, se on ihan turistipaikka ja paikalliset ei edes suostu asumaan siellä keskellä. Mutta siitä turvallisuudesta kun sanoit, niin se on kyllä ikä myöskin, minä en enää kulje yöllä yksin kadulla. Silloin pienenä tyttönä se oli ihan luonnollista että jos tuli diskosta ja kyllästyi, niin lähti kävelee kotiin. Eikä yhtään ajatellut – kyllä nyt miettii kaks kertaa että käveleekö.

17. - Kyllä niitä hoidetaan hyvin. Ja tällä hetkellä saaren hallitus on panostanut oikein hyvin näihin ulkosivujuttuihin, että täällähän näyttää työttömät olemassa maalaamassa taloja. Esim. täällä Puertossa on tehty näitä ulkosivuremontteja paljon. On paljon kätevämpää että pannaan työttömät maalaa taloja, kun että maksetaan ”ei mistään” rahaa.

i) Näkyykö tässä sitten eroja viime vuosilta, että just se on parantunut?

- On, nyt hoidetaan. Sillä tavalla just siisteydessä ja tämmöisessä katujenhoidossa niin niissä mä en näe kyllä sitä lamaa. Ne on osannut kohdistaa sitten nämä rahansa oikeaan paikkaan.

18. - No, niille jotka tahtoo aurinkoa ja niille jotka ei tarvi paljon retkiä ym., että täällä voi vain olla. Semmoiseen elämysmatkailuun täällä minusta ei ole niin hirveän paljon mahdollisuutta.

i) Onko tämä aina ollut näin, vai onko muuttunut?

- En osaa sanoa että kohde olis muuttunut paljon. Sen minkä nyt on huomannut niin nuoria ei ole. Ja nyt kun kävin Playa de las Americaksessa, niin siellä sanoivat että sielläkään ei ole. Eli tämä lama näkyy sillä tavalla että nuoret matkailijat puuttuu. Eihän ne uskalla lähteä minnekään kun pätkätoita on vaikea saada.

19. - Teide – siis luonto. Täällä on helppo liikkua, julkinen liikenne on hyvä. Se on ollut silloin aikoinaankin. Ja tuota, kyllä minä tykkään Teneriffalaisista ihmisistä. Tykkäsin silloin ja tykkään nytkin, mutta eri tavalla. Ennen, kun tuli tänne, niin oli niin paljon avoimempi, nyt on sitten varauksellinen. Mutta nää ihmiset on ihania, kauheen kivoja. Mut se mikä ei ole muuttunut on se suomalaisten keskuudessa oleminen, se on täsmälleen samanlaista, se on ollut 30 vuotta suomalaisten keskuudessa samanlailla, että aina on jotakin - oli meitä vähän tai oli meitä paljon. Mutta siihen taas puolustuksena sanottakoon että kun tulee puheeksi suomalaisten joku ongelma, niin sanoo espanjalaiset että on suomalaisilla jotakin, kun he luulee että espanjalaisilla on etuoikeus heidän keskellä haukkua toisiaan. Italialaisten keskuudessa on ihan sama juttu täällä, englantilaisilla ja ruotsalaisilla. Varmaan se on tämä ryhmä joka kokoontuu, ja puoli vuotta kun ollaan yhdessä ja kun ollaan tultu eri puolilta, erilaisista elämistä niin se on niin, että ei pysty sopeutumaan siihen, että on erilaisia ihmisiä. ”Kun minä olen tehnyt näin, ja näin se toimii ja näin se tehdään”. Myöskin se ajatellen tätä ikärakennetta, kun tullaan tänne päälle kuuskymppisenä, niin et sä sitä enää ajatusmaailmaasi muuta. Jos et ole pannut sitä hammastahnapurkkia kiinni silloin suomessa aikaisemmin, niin et sinä täällä laita.

20. - Ei, oikeestaan mua ei houkuttelee muu paikka mutta mua houkuttelee kyllä semmonen tilanne että, mä ihan oikeasti olen tekemässä muutoksia tässä mun olemiseeni niin että, esim. tällä hetkellä mulla on isompi koti täällä kun Suomessa, kun mä oon siellä enemmän. Niin mä olen vaihtamassa enemmän niin päin että mä oon tässä tekemässä vain semmoista väliaika etappia. Mutta mä en vielä tiedä mitä mä teen sen kanssa. Nythän mä olen jo vaihtanut niin että aikaisemmin mä olin täällä sen 7, 8 kuukautta, nyt mä oon 3,4 kuukautta. Mutta kyllä 30 vuotta alkaa jo ole niin pitkä aika että, jollakin tavalla hälytyskellot hälyttää että tää ei kuitenkaan ole niin kun se lopullinen paikka, emmä täällä tahdo olla sitten kun mä oon vanha ja huono ja sairas ja ei omin avuin pysty toimimaan, niin kyllä mä silloin tahdon Suomeen. Tämä tietysti on asia mikä pitäisi jollain tapaa saada opetettua näille ihmisille tarpeeksi ajoissa, että se lähtemisen vaikeus pitää tehdä helpommaksi, kun se pakko tulee vastaan kuitenkin. Ne jotka on tehnyt ongelmaa tässä meidän suomalaisten keskuudessa on täällä se yksi pariskunta joka ei suostunut hyväksymään sitä että herra ei pysty olemaan täällä, heidän piti lähteä Suomeen ja hän ei osannut luopua omista vastuutehtävistään vaikka ei jaksanut niitä tehdä. Että se on rankka paikka se lopullinen hyväksyminen. [...]

i) Tämä olikin sitten tässä – kiitoksia paljon haastattelusta!

- Ei mitään, kiitos.

Intervju nr 4

1. Martti Myöhänen

2. 79

3. Edificio Marina Apt 4-18, c/ de Hoya 53, Puerto de la Cruz.

3. Turistina 1972, Keihäsmatkat. Seuraavaan kerran -82, sen jälkeen joka vuosi.

5. Jäin vuonna -93 koko talveksi. Nyt jo 16. talvea. Täällä henkikirjoilla, maksan myös veroni tänne. Olen vähän yli puoli vuotta.

6. Joulukuussa -72, Keihäsmatkat jäännöspaikalla. Silloin oli tää jäännöspaikka 380 markkaa viikko. -82, silloin olin vielä varsinaisessa työssä, olin 2 viikkoa saarella ja kävin aina kaksi kertaa vuodessa, ja sitten 83 rupesin käymään säännöllisesti. Ja 89 kävin jo viisi viikkoa syksy talvesta, olin töistä pois ja viisi viikkoa kevät-talvesta. Ja -93 jäin tänne sitten pysyvästi, koko talveksi.

i) Mikä oli sitten se eka tunne mikä tuli kun kävitte ensimmäisen kerran saarella?

- Se tuntui siltä että se oli kyllä semmoinen saari että tänne tulee vielä uudestaan ja uudestaan.

i) Että tuli hyvä kuva?

- Joo, kyllä, kyllä. Ja sitten -83 kun minä rupesin käymään täällä niin se vain parantui ja parantui, että tämä on minun saari missä minä viihdyn.

7. - No minä olin täällä viisi viikkoa viiden vuoden ajan, ja viisi viikkoa Gran Canariaalla, niin ajattelin että mitä minä reissaan, miksi en jää koko talveksi.

i) Oliko siinä vielä joku tietty syy joka teki että halusitte jäädä?

- No keuhkojen takia, oli krooninen keuhkoputki tulehdus.

i) Se oli sitten -93 kun ostitte jonkun asunnon täältä?

- Minä asuin 2 talvea vuokra asunnossa. Niin se oli tuo ilotalo tuossa! Entisen ilotalon kellarissa! (nauraa). Sitten ostin -95 oman asunnon. Ja nyt on niin hyvä asunto kuule, että oon erittäin tyytyväinen.

8. - No entiseen verrattuna kun halusi katsella eri paikkoja, mutta täällä tää on aivan normaalia elämää mulla. Minulla on uinti maanantaista perjantaihin joka aamu, kilometri, ja sitten tuota tämä Suomi-kerho toiminta niin antaa kaikennäköistä virikettä täällä. Ja Suomessa jo talvella ei ole mitään tekemistä, niin täällä sitä löytyy liikakin vähän.

i) Eli te olette tällainen aktiivinen matkailija, että tapahtuu aina paljon ja näin pois päin?

- Kyllä. Kyllä minä pidän kunnosta huolta.

i) Onko tämä matkustamisen syy sitten muuttunut vuosien aikana, että ennen kun tulitte näkemään uusia paikkoja täällä, niin nyt tulette esim. terveyden takia, vai?

- No, lähinnä terveyden takia, ja kyllä täällä on muuttunut nyt nää viimeiset vuodet niin hiljaiseksi, sanotaan että kymmenen vuotta sitten tää oikein kuohu turisteja. Mutta nythän tää on ihan siihen verrattuna kuollut. Ja sitten täällä viehättää se että tämä ei ole mikään turistiryssä, että ei ole mitään turistilisä täällä, normaalia kaupunkiasumista.

9. - Joo, no se on tämän Pohjanmaan matkatoimiston jonka kautta minä olen tullut. Se on se vakio, se on toiminut niin hyvin että.

10. - Kymmenen vuoden sisällä tää turvallisuus täällä on parantunut, että silloin oli täällä aika paljon niitä ryöstöjä ja kaiken näköisiä, mutta nyt täällä ei oikeestaan kuulu niistä mitään.

i) Eli turvallisuus on mielestänne tärkeää?

- Kyllä, kyllä. Ei täällä tarvi pelätä missään.

i) Oliko silloin ennen jotakin mitä pelkäsitte enemmän, silloin kun oli esim. niitä ryöstöjä enemmän?

- Oli ryöstöjä...minua ei ole yritetty ryöstää mutta olen ollut niin lähellä että näin kun naiselta ryöstettiin käsilaukku siitä vierestä.

11. - No se on se sää, kun lokakuun alkupuolella tulee tänne ja huhtikuun loppupuolella menen Suomeen. Koska minä olen täällä kirjoilla ja verolla niin täyty olla vähän yli puoli vuotta.

12. - Ei minusta täällä oikein ole siihen suhteen muuttunut.

i) Eli on yhtä houkuttelevaa kun ennen?

- Joo, kyllä.

i) Onko ne just ne ilmasto ja luonto?

- Joo, ilmastoon se kaikkein paras. Pitäisi olla maailman terveellisin ilmasto täällä. Kyllä se ilmasto täällä tekee sen juuri.

13. - No kyllä se oikeestaan mene hyvään suuntaan nyt, paitsi tämä lama. Mutta kyllä ne on täällä parantunut kaikki siinä suhteessa. Korjataan kaikilla ja Madrid on myöntänyt 205 miljardia Kanariansaarille 10 vuoden sisällä. Minä uskon että täällä tulee turismi säilymään.

14. - Kyllä, kyllä.

i) Ja tieto välittyy hyvin että saa infoa kaikesta?

- Joo, kyllä, kyllä. Ja nimenomaan tämä Suomi-kerho, tulee se info mitä saarella tapahtuu ja tehdään retkiä ja...

15. Käytte varmaan aika samoissa paikoissakin?

-Joo, kyllä.

i) Puhutteko espanjaa?

- Si si ja no, no. Hehhe. Minä osaan yhtä hyvin tuota kieltä kuin entinen piika. [..] kertoo vitsin.

- En minä osaa, yritin opiskella, mutta ei se onnistu.

i) vaikuttaako tämä sitten siihen teidän saamanne palveluun?

- Ei, ei. Kyllä minä saan hyvää palvelua.

i) On hyvä vastaanotto?

- Kyllä, kyllä

16. - No, ainakin tuota tämä sairaalapalvelut on erittäin hyvät täällä, paljon parempi kuin Suomessa. Se pelaa täällä erittäin hyvin, ainakin minun suhteen on pelannut. Saan avun silloin kun mä tarvin.

i) Onko tämä sitten kehittynyt ?

- En nyt siitä osaa sanoa sillä lailla, mutta täällä on siinä suhteessa hyvä että täällä ei maksa lääkkeit, ei lääkäri eikä sairaalat mitään! Tällä lailla eläkeläiselle, niin...

i) Onko sitten jotakin muuta tiettyä joka on parantunut saarella, esim. tullut uusia yrityksiä, ajatellen kohteen kehitystä yleisesti.

- No tiestö hän on parantunut täysin, moottoriteitä ei ollut silloin alkuun, niin siinä suhteessa tämä on parantunut paljon tämän saaren kohtalo, ja paranee, tulee tämä rautatie etelään tulevaisuudessa.

i) Voiko esim. saarella nähdä muutoksia nyt talouskriisin takia, teidän mielestä?

- No kyllä sen näkee että lama vaikuttaa, tähän turismin vähyyteen. Työttömyyshän täällä on kova.

17. - Kyllä minä uskon että täällä pohjoispuolella, etelän puolta minä en tunne sillä lailla mutta täällä, niin kyllä täällä on aitoo, ja paikallista ihan.

18. - Se on parantunut jatkuvasti, että tää siisteys on parantunut, niin kun katujen siisteys, harvassa paikassa on niin siistiä kun täällä.

i) Huomasiko silloin esim. 10 vuotta sitten kun tänne tuli että tarvittaisiin kehitystä siinä asiassa juuri?

- No kyllä se on paljon siitä parantunut.

19. - Kaikkein parhaiten minä sanoisin että eläkeläisten paratiisi, hehhe! Se tämä on kyllä. Täällä voi rauhassa liikkua ja olla ja ettei tarvis pelätä.

i) Oliko erilaisia ajatuksia tähän suhteen esim. -80 luvulla, keitä täällä kävi – onko se kohderyhmä kenties muuttunut?

- No se on enemmän ja enemmän muuttunut tää Puerto, että eläkeläisten, täällä on pääasiassa eläkeläisiä. Ja jatkuvasti näitä elinkautisia lisääntyy tänne, jotka koko talven ovat täällä.

20. - Siinä nyt on vaikea sanoa...kyllä minä uskon että menee parempaan suuntaan tää.

21. - Minä nyt sanon siihen että kun minä täytin 70 niin tein Luojan kanssa option tänne – että 100 vuotta täytän täällä!

i) Tämä on niin kun se oikea paikka?

- Tää on se minun talvielinpaikka, niin kauan kun pystyn.

i) Se oli sitten siinä – kiitoksia paljon haastattelusta!

- Joo, kiitos!

Intervju nr 5.

1. Saara Annikki Metsola

2. Olen 80 vuotias

3. c/ Parque las Flores 6, apt 11, Puerto de la Cruz

4. - Tulin lääkärin kehotuksesta, kun minulla oli vaikea allerginen astma, en kestänyt Suomen ilmastoa, olen asunut 29 vuotta, on vieläkin terveys kiikun kaakun.

5. - Olen alussa asunut vuokralla, tunnustelin oloani, sitten ostin oman asunnon, jossa olen ollut neljän vuoden ajan ja sitten kesällä olen piipahtanut Suomessa, vain kuukauden matkalla.

6. - Ensimmäistä kertaa olin silloin 3 viikon lomalla täällä. Vuonna 1971 tulin. Silloin se oli sillä tavalla erikoista kun ajettiin niitä pikkuteitä, ja se oli vähän hidasta se kulku.

i) Mikä oli tämä toinen erikoinen tuntemus kun tuli?

- No lämpötila tietenkin on se ensimmäinen, ja aurinkoa saa, sitä otettiin sitten melkein joka päivä. [...] (kertoo ruokailupaikasta jossa vaihtunut paljon omistajat.)

i) Miksi sitten tulitte juuri Teneriffalle?

- No se oli sitten kun minä sairastuin tuohon kauheeseen allergiaan niin lääkäri sanoi että mantereelle ei saa mennä, eikä saa jäädä, eikä mennä Mallorcallekaan. Kauemmas on mentävä, niin mulla sitten sytytti että ahaa, nyt minä menekin Teneriffalle kokeilemaan tilannetta. Olin täällä kolme kuukautta, asuin hotelli Bellevussa. Joka päivä kävelin pitkiä lenkkejä ja mulla oli sitten kunto erittäin hyvä kun mä sitten kolmen kuukauden päästä menin täältä. Ja aurinkoa otin kylä ihan joka päivä, se on ainoa vitamiini jonka pystyyn luonnosta ottamaan. Sitten kun minä menin Suomeen, ja ensimmäisen kerran sairastin angiinaa, mitä minulla ei ole koskaan ollut, eikä jälkeenkään, mutta mulla oli muuten terveydentila sen verran hyvä että hoidin sen anginareissun terveyskeskuksen kautta, ja sitten menin sinne sairaalaan kontrolliin. Silloin sitten kaikki kokeet näytti hyvää ja lääkäri sitten halusi tiedustella asioita ja sanoi sitten että nyt kyllä asiat on niin päin että minun pitää ruveta tarkasti harkitsemaan pois lähtöä Suomesta, ja ei siinä muu auta. Poishan sitä oli lähdeävä.

7. Se oli sitten syy joka teki että tulitte ja jätte?

- Joo, mutta kyllä mä sitten kävin sillein kesäisin Suomessa, Yksi kerta olin 3,5 kuukautta, se oli vuonna -66. Niin olin kaihileikkauksessa, en saanut lentolupaa. Kyllä sitten se keuhkolääkäri varoitti monta kertaa ja sanoi että kyllä ”sun pitäisi häipyä täältä pois”, minä sanoin että en minä voi häipyä, en mä saa lentolupaa, hahha.

i) Asutteko nyt ihan täällä, vai käyttekö vielä Suomessa?

- No tuota, sitten kun kävi niin että sain hammasmäädän [...] Ja sitten eräs lääkäri Suomessa yritti houkutella minut takaisin Suomeen, että minut hoidettaisiin siellä. Maaliskuussa viime vuonna menin sitten Suomeen ja sain taas lisää antibiootteja ja

toukokuussa sitten leikattiin. [...] Nyt minun pitäisi kuitenkin kokeilla niin että menisin kesäksi nyt Suomeen ja jäisin talven myös, mutta sitten jos en pysty niin joudun lähtemään taas tänne. Mutta mun on jossain vaiheessa se kokeiltava.

i) On siis tarkoitus että olette enemmän täällä sitten kuitenkin?

- Niin, mun on pakko pitää toi asunto niin kauan kun tiedän mikä tulee olemaan homman nimi.

8. - No mä en ole mikään semmonen vaativa, en ole vaativa, minä olen tyytyväinen mitä mulle annetaan.

i) Kun olette täällä, niin se on terveyden takia, ja onko jokin muu syy joka tekee että haluatte olla täällä?

- No se on vaan terveys joka minut määrää, ei mua määrä kukaan muu. Mä olen yksin eläjä, ja ..kyllähän minä ihmisistä tykkään ja ...ystävät käy täällä ja mä olen sanonut että jokaisella on yhtä pitkä matka. Pojan perhe on käynyt täällä ja pojan tytär asui täällä kahdeksan vuotta...[...]

9. - No alussa asuin vuokralla ja sen piti sitten rajoittua siihen että suorilla lennoilla pääsi menemään. [...]

i) Eli suorat helpot lennot on ne parhaat?

- Jo, kun tuli niitä suoria Teneriffalta Suomeen ja takaisin, niin olen mennyt niitä, olen mä pari kertaa mennyt Gran Canarian kautta.

10. Se on tärkeä, ehdottomasti. Minut on kerran ryöstetty. Ja sen jälkeen minulla on pakko olla housuissa taskut! Minulta ei viedä rahaa eikä avaimia, mitkä on kaksi tärkeää asiaa oltava että pääsee kotiin! Mieluummin kartan semmoisia hiljaisia, rauhallisia katuja, jos on pakko joskus mennä illalla, mutta nykyisin ei ole enää, mieluummin kävelen semmoisia katuja missä kävelee muitakin.

i) Onko tässä sitten muuttunut jotain, esim. jokin joka pelotti ennen, ja tänään ei?

- Tuota, kyllä siinä on tietysti eroja, etenkin vielä kun on lama kausi niin niitä sitten laukkuja lähtee keskellä päivääkin liikkeelle. Minä yleensä pidän kännykkää taskussa, mutta tota kyllään niitä oli ...ei silloin alkuvuosina ollut niitä varkaita. Täytyy sanoa että se oli rauhallista ja sai kävellä kyllä mutta kun kerran kävelin paikassa missä ei ollut muita, niin joku juoksi sitten perässäni ja vei laukun jossa oli kaikki.

11.- Se varman nyt ratkeaa ensi talven aikana, minä olen sen verran iäkäs että haluaisin loppuelämäni olla Suomessa ja saada myytyä tuon asunnon. Mutta en mä sitä ilmaiseksi kenellekään anna! Mutta minun on nyt ensiksi kokeiltava ensi talven aikana. En voi tehdä semmoista matkaa että lähden sieltä kylmään aikaan ja lähden sinne kovaan pakkaseen koska se lämpö ero on niin suuri että se vie minut sairaalaan suoraan. Mun on jäätävä sitten Suomeen ja totuteltava kylmästä kylmempään, että onko se sitten neljän seinän sisällä se minun olotila talvella, vai pääsenkö yhtään ulos. Se on suuri kysymysmerkki. Mutta semmoinen ihminen jolla ei ole hengitysvaikeuksia, niin se ei ymmärrä missä tilassa minä olen.

12. - Aina silloin kun tulee tuolta kentältä tännepäin niin se on niin ihana, se on niin kaunis se Orotavan laakso, ja niitä paikkoja saa etsiä.

i) Eli tämä on aina ollut yhtä kivaa?

- On ollut, on ollut aina yhtä hauska.

i) Onko se eniten juuri se kaunis luonto ja hyvä ilmasto joka on se paras asia?

- Kyllä

13. - Voi voi sentään kun minä en ole käynyt missään...ne matkatoimistothan ne kaikkein parhaiten tietää mihin ne saa asiakkaita lähtemään. Teidehän on semmoinen hyvä paikka, ja etenkin keväällä kun siellä kaikki kukkii.[...]

i) Onko sitten joku paikka jossa kävitte silloin alussa, luuletteko että siitä on tullut paljon uusia nähtävyyksiä? Mitä silloin oli nähtävää kun tulitte?

- On tullut kyllä paljon sen jälkeen, tehtiin silloin niitä konserttiretkiä ne.

14. - On, on.

i) Se on sitten varmaan parantunutkin viime vuosilta?

- Se on parantunut, joo, ja bussitilaukset toimii hyvin. Ruokaretkiä ollaan tehty tuonne ympäri saarta ja...

15. Kyllä paikallinen tarjoilupuoli on ihan ok, mutta täällä kun on paljon turisteja, niin ne saattaa olla väsyneitä, silloin saattaa löytyä negatiivistakin, mutta hyvin paljon on semmoista missä on paljon käy ihmisiä, ja etenkin tuolla ylhäällä niin ne on erittäin ystävällisiä.

i) Puhutteko itse espanjaa?

- Vähän, omiks tarpeiks.

i) Onko siinä sitten teidän mielestä eroa palvelusta kun te puhutte espanjaa, auttaako tämä?

- Kyllähän se auttaa. [...] Sen verran pitää osata ettei nälkään kuole!

16. - Kyllähän se on parantunut, siis, ja sitten kun on tullut mantereelta näitä liikkeitä tänne niin se tekee sen, että nämä paikallisetkin osaa käyttäytyä vähän paremmin! Pelko takapuolessa ettei mene työpaikka. Ja kaikki muukin on sillä tavalla parantunut että kauppaketju Mercadona joka on huomionut esim. Semmoiset tuotteet joita suomalaiset tykkää käyttää, hiiva ja semmoiset talouspaperit mitä täällä ei ennen ollut, ja ei ole edelleenkään joka paikassa, se on ainoa kauppa josta saa näitä tuotteita mitä suomalaiset käyttää.

i) Okei, pitää sitten mennä sinne ostoksille!

- Hehhe, joo!

i) Voiko sitten teidän mielestä huomata nyt muutoksia kehityksessä esim. rakennustöissä, tämän talouskriisin takia?

- Kaupungin sisäinen kävelykatujen varsilla olevat kadut on maalattu, ja maalataan edelleenkin, sillä tavalla katujen siisteys on parantunut

i) Ei ole sitten nyt huomattu mitään muutosta, kriisin takia, että joku olisi mennyt taaksepäin ?

- Ei, ei. Se tietysti että näitä hotellipuolia menee konkkaan, mutta se on se että on liian isoja hotelleja niin eivät sitten pysty niitä oikein hoitamaan.

17. - Hyvin vähän keskustassa on sitä enää, että se on aika paljon hävinnyt. Se on liian paljon turistimaista. Mutta ei tästä hirveän pitkälle tarvi mennä kun pääsee sitten jo vapaille vesille! Mutta jonkunlainen kottero pitäisi olla aina pyllyn alla...minulla ei sitä ole, enkä ole koskaan ajatellutkaan hankkia.

i) Oletteko siellä etelän puolella käyneet?

- No minä olen hyvin vähän käynyt nykyisin , mutta silloin aluksi kävin mutta se on aika arvokasta paikkaa.

i) Voi olla että siellä näkyy enemmän sitä turistisuutta? Täällä pohjoispuolella ehkä on enemmän paikallista?

- Jo, ehkä. Nämä paikalliset nää tervehtii joka käänteessä.[...]

18. - Kyllä ne hoitaa hyvin.

i) Onko tämä sitten muuttunut viime vuosilta paljon, onko ollut huomattavia eroja teidän mielestä?

- On, on muuttunut.

19. - No tota, ehkä perheille olis sillä tavalla, kun tää on kumminkin aika rauhallinen paikka, ja kaunis...Santa Cruzissa ei ole turistikohdetta, mutta siellä on se valkoinen hiekkaranta...sielläkin asuu suomalaisia talvisin. Cristianos ja Playa de las Americas ne on etupäässä turistikohhteita.

i) Onko ne ollut samat aikaisempina vuosina?

- Joo, yllä ne melkein samat aina tulee tänne, ne tykkää olla täällä. Moni on minunkin tutuista kun ei pääse tänne, niin ne menee Gigantesiin ja tulee linja autolla tänne.

20. - Onpa vaikee!

i) Niin kaikki muutkin on sanonut!

- Mitä ne muut on sanonut?

i) No eipä paljon mitään! On kehuttu luontoa ja tämmöistä. Eli jos kuulette sanan Teneriffa, niin mikä tulee mieleen? Mitä se silloin oli ja mitä saari tänään on, onko asiat muuttunut?

- Ei niitä vanhoja voi mitenkään asettaa tulevien eteen...

i) Eli ovatko ne sitten ne samat asiat vielä tyypillisiä saarelle? Tuleeko jotakin tiettyä mieleen?

-Siihen en kyllä osaa vastata mitään!

21. - Kyllä tämä sitten vetää minut tänne, mutta minun on tsekattava se että kestääkö minun terveys Suomessa, koska mulla on ollut aikomus myydä tuo asunto, ja ostaa suomesta sitten koti. Mä en tässä vaiheessa ovi sitä vielä tehdä ennen kun tiedä oman terveydentilanteen. Että se ratkaisee ja kun mulla on siellä nyt hoidot kesken, että minun on sinne mentävä huhtikuun 7. päivä.

i) Nyt oli kaikki kysymykset kysytty! Kiitoksia paljon haastattelusta ja ajasta.

Intervju nr 6.

1. Mirjam Koskinen

2. 74 v.

3. Calle Valois 18, Bel Air. Puerto de la Cruz.

4. Kerran vuodessa.

5. Puoli vuotta, siis talvikauden.

6. - No se oli kuule, alkaa varmaan olla 30 vuotta. Nyt asetuin sillai että olen talvet täällä. Joulussa käyn kotona, ja tulen uudestaan sitten Tammikuussa. Silloin oli vielä semmoinen Columbus ravintola joka oli aivan mahtavalla paikalla ja aallot vyöry sieltä, niitä oli mukava katsella aina, se oli semmoinen tanssipaiikka kansa. Ja kaikki oli niin kaunista kun täällä on aina joku kukassa.

i) Miksi sitten juuri Teneriffa, eikä mikään muu paikka?

- Olen kierrellyt ja katsellut, naapurisaarta koittanut monta kertaa, mutta tämä on kun koti, tänne tulee kun kotiinsa.

i) Tämä on se miellyttävin?

- On

i) Ei ollut sitten muuta syytä miksi jätitte tänne?

- Ei kun minä vain niin tykkäsin tästä. Yritin katsoa muitakin paikkoja, kun aina meni samaan paikkaan, ja kiertelin Americaksessakin täällä, mutta ei.

7. - No sittenhän mä pääsin eläkkeelle, sen jälkeen se on ollut mahdollista. Sitä ennen kävin semmoisilla pari kertaa talvessa 3 tai 5 viikon lomilla.

8. - Ennen vanhaan se oli se aurinko, se oli tärkeätä se rantaelämä, mutta nythän tämä on kun ilma on ainakin paljon parempaa kuin Suomesa ja tämä valo, näinä aikoina varsinkin kun siellä on ihan pimeätä. Kun minulle tuli reuma, niin terveyskin on syy.

i) Aluksi oli sitten se loma ja lämpö, nyt terveyden takia, niin onko tässä joku muu asia joka on syytä muuttanut?

- On muuttunut, ennen kahmi tuliasia kaupoista, se on tää oleminen täällä, sitten on paljon kavereita, näitä suomalaisia. Täällä on oma seurakunta ihan olemassa. Sittenhän mä olen pyörinyt tässä kerhossa ja seurakunnassa. Välillä ajasta pulaakin välillä on ollut.

i) Eli olette aktiivinen, se on tärkeätä?

- Joo, se tekee sen mielekkääksi.

9. - Se oli yleensä pakettimatka aina, hotellissa asuin.

i) Oliko se syy tähän sitten helppous vai?

- Joo, se oli helppoa, silloin sai vielä yksinäinen naisihminenkin vielä oman paikan.

i) Eli tänä päivänä vain ostatte lennot ja tulette tänne, se varmaan helpottaa asioita?

- Joo, kyllä. Minulla on vuokrattuna tuossa asunto Bel Airissa ja tulen sinne kun kotiini.

i) Onko tämä nykyinen asunto aina ollut se koti täällä?

- Ei, kyllä olen asunut muuallakin vuokralla. Tässä muutama vuosi sitten oli mahdolloman vaikeata saada vuokra asuntoa, mutta nythän niitä on kyllä.

- Kun -99 saakka rupesin olemaan täällä, oli eka kertaa koira kanssa mukana täällä. Seuraavana vuonna tultiin ja se matka olikin täydellinen katastrofi. Kun tultiin niin koira oli irti kentällä, Reina Sofialla, kun ne oli tiputtanut sen laatikon näes rappusia alas. Koiraahan sattui sitten vielä ja minähän olin ihan ...No, ei se loppunut siihen. Mentiin samaan asuntoon kun edellisenäkin vuonna. Kävin tunnin kaupassa ja kun tulin takaisin niin oli pöllitty mun kaikki tavarat. Ne tiesivät, että kultainen noutaja on kiltti koira, ei sitä tarte pelätä. Silloin halusin heti lähteä pois, silloin pääsi kerran viikossa täältä lähtemään kun se oli kesäaikaa vielä. Kun päästään lähtemään, oltiin saatu uusi boksi koiralle Finnairilta, jätän boksen huoltomiehille jotka vie sen koneeseen. Kun päästiin kotiin, niin sanottiin että alkää pelästykö, koira on ihan veressä ja shokissa. Se oli jäänyt kiinnittämättä koko matkan ja oli ollut heittoisa lento. Suoraan eläinlääkäriin ja tiputukseen. Se oli niin hirveä viikko! Lähdin sitten Tapanina tänne uudestaan ilman koiraa. Sen jälkeen ei ole tapahtunut mitään, ei ryöstetty eikä mitään.

i) Muita huolenaiheita ei sitten ole?

- Ei, kun ihan järkevään aikaan liikkuu.

i) Turvallisuus tietenkin on sitten tärkeä? Kun kuitenkin asuu täällä pitkään.

- On, ehdottomasti. Sitten kun meitä on mahdolloman paljon suomalaisia tuolla Bel Airissa, niin ei ole mitään hätää, aina huolehditaan toinen toisistaan.

11. - Mä rakastan Suomen suvea, en mä vois olla sieltä pois, kun olen metsässä kulkija ja sienestäjä, mutta sitten kun tulee ne pimeät illat kuule. Ja semmoinen vesisade tai joku räntä. Kaipuu on suuri sitten tänne!

12. - Minulle se ei ole muuttunut, on tosi houkutteleva. Tänä päivänä ihminen on löytänyt tuon retkeilyn, että ne paljon patikoi tuolla. Niin se on semmoinen uusi, jota ei ollut silloin minun aikoina niin paljon. Ja sitten kun vähäkin kiipeää tuonne vuorille, niin kuinka ihanaa ja kevyt hengittää siellä on, puhdas ja raikas.

13. - Täällä on ollut nyt vähän surkeeta siis, tämä lamahan on iskenyt kyllä, täällä on tyhjiä kauppia ja tuollaisia. Täällä on työttömyys joku 30 %. Siinä mielessä se on vähän sillai pysähtyneessä tilassa. Onhan toi aivan ihana lapsiperheille toi Loro Parque, se on aikuisillekin. Se on hieno nähtävyys. Samoin kun Teide on aina yhtä juhla ja semmoinen ihmeellinen.

i) Onko sitten joku tietty uutuus joka on tullut viime vuosina, mitä ennen ei ole ollut?

- Varmaan siellä etelässä on se Siam Park, niin niitähän ne kovasti kehittää. Mä en ole käynyt siellä. Ja sitten mullekin on niin tärkeä tää Puerto de la Cruz kun kaikki on aina vihreätä. Tuo etelä tuuppaa vähän olemaan semmoista harmaata. Niin kun varsinkin viime kesä kun ei satanut ollenkaan.

14. - Täällä on erinomainen mun mielestä tää bussiliikenne ja halpa, tosi edullinen ja sillä pääsee hyvin.

i) Ja nämä alueet on myös hyvin suunniteltu?

- varmaan, joka paikkaan pääsee kyllä bussilla.

15. Missään ei ole niin kun huonosti kohdeltu ollenkaan.

i) Puhutteko espanjaa, ehkä se vaikuttaa?

- No, sillai auttavasti. Mun mielestä ne on kovin ystävällisiä ja semmoisia yrittäviä, että asiakkaat viihtyisi. Niitäkin ruokapaikkoja on vähentynyt, tän laman takia.

16. - Mun mielestä kyllä varmasti on parantunut, tännehan on tehty isoja kauppvoja ja yritetty parantaa sitä tasoa. Esimerkiksi meille suomalaisille järjestettiin eilen valtavan hieno juhla – olitko sinä siellä?

i) Joo!

- Niin näit, mitä se on. Kyllä ne mahdolltomasti yrittää semmoista yhteistyötä, jota meillä ei Suomessa järjestettäisi espanjalaisille tällaista.

i) Voiko teidän mielestä nähdä muutoksia talouskriisin takia?

- Se näkyy täällä ikävä kyllä tyhjinä kauppovina ja rahat on tiukoilla.

17. - Niin kun tämä paikka on semmoinen justinsa että täällä ei ole pelkkää turistia, täällä on paikallisia kanssa. Mun mielestä se on säilynyt, en minä osaa sitä moittia yhtään.

i) Onko esim. suuri ero pohjoisen ja etelän välillä?

- On kuule varmaan, tuntuu että kun käyn etelässä niin äkkiä pois! Siellä ei ole semmoista henkeä ollenkaan. Täällä on vähän semmoinen kotiseutu henki.

i) Eli sitä vanhaa charmia on vielä?

- On.

18. - On, he ovat saaneet EU rahoja aika paljon, ja se näkyy tietyissä alueissa. Maalataan taloja kovasti. Tässä työttömyysaikana niin ne on saanut väriä ne vanhemmat talot. Täällä ei pureta sillä lailla akun meillä Suomessa.

i) Ja myös puhtaanpito toimii?

- Kyllä mun mielestä, tää on siistiytynyt paljon, siitä mitä oli ennen vanhaan. Kaikki vessat ja tuollaiset.

19. - Silloinkin oli kyllä aika paljon iäkkäitä ihmisiä, varsinkin englantilaisia. Mutta iäkkäille tämä on mun mielestä aika hyvä, tosin täällä on niitä korkeuseroja että se tietysti haittaa joitakuita jos on vähänkin kulkuesteitä. Lapsille tämä on vähän niin kun semmoinen...ei ole niin paljon lapsille puuhaa, se on se Loro Parque jne. Että sitten etelä on ehkä parempi taas lapsiperheille. Kun ajattelee suomalaista eläkeläistäkin, niin kun täällä pystyy valoisassa kulkemaan, eikä ole liukasta. Niin se on semmoinen turvallisuustekijäkin talven mittaan.

20. - Ennen vanhaan se oli liikenneyhteydet, pikkukyliä tarkoitan nyt, niin tietysti kaikki kulkuneuvot oli huonompia siihen aikaan. Tänäpä pääsee kyllä hyvin joka paikkaan. Uskomattoman paljon sitä on asutusta tuolla vuorten rinteillä. ... Kyllä täällä niin paljon nähtävää on, että ei siinä puolessa vuodessakaan kerkeä, aina jää jotain näkemättä.

i) Varmaan luonto on tärkeä?

- Minä olen itse semmoinen että minulla pitää olla sitä luontoa. Vaikka lähtisin ihan sinne Calderaan kuuntelemaan lintuja, niin viihdyn hyvin semmoisessa maastossa.

21. - Ei houkuttele, ei todellakaan. Olenhan mä ajatellut että olisihan se kiva lähtee joskus vaikka tonne Floridaan, mutta ei. Tämä on toisaaltakin vain kuuden tunnin päässä.

i) Eli tänne on helppo päästä ja se on se tuttu ja turvallinen?

- Joo, just. Ja kotoisa.

i) Tämä oli sitten tässä, kaikki kysytty. Kiitoksia paljon.

- Kiitos sinulle.

Intervju nr 7.

1. Tuula Mäkinen

2. 54

3. El paso 20, La orotava

4. Lomailemaan, aluksi 2 kertaa vuodessa.

5. Asunut 10 vuotta, eka vierailu vuonna 1978. Asutaan vuoden ympäri ja ”lomaillaan Suomessa.”

6. Ensimmäistä kertaa mä olen tullut vuonna 1978 helmikuussa. Ja tämä paikka hurmas niin kun eka kerralla, se oli siinä. Aina ajatteli että joskus eläkepäivinä ollaan sitten täällä. Käytiin lomilla n 30 - 35 kertaa 20 vuotana ja -99 muutettiin virallisesti Teneriffalle. Silloin tultiin lähinnä sen ensimmäisen talven ajaksi, ja syksyllä 2000 muutettiin kirjat ja kaikki tänne, eli ihan virallisesti residenttejä.

i) Nyt olette ihan vuodet ympäri täällä?

- Ollaan ihan vuodet ympäri, nyt ollaan kyllä käyty kesäsin Suomessa ja oltu muutama kuukausi, mutta oltiin semmoinen 3 vuottakin että ei käyty ollenkaan suomessa., oltiin ihan totaalisesti täällä.

i) Miksi se oli just Teneriffa?

- Miksi se oli just Teneriffa...Ekaksi se loma oli vahinko, mä en ole koskaan elämässäni halunnut etelään, mä olin semmoinen Lappi-ihminen ennen silloin nuorena, mutta sit mun yksi työnantaja antoi mulle joululahjaksi Teneriffan matkan, ja siitä se alkoi, eli ihan vahingossa!

7. - Ihan kaikki se mikä nytkin elikkä tän saaren kauneus, Puerto de la Cruzin nimenomaan, ja sitte tuo vuori ja meri ja ihmiset, kanarialaiset on hirveen paljon mun mielestäni samanlaisia ihmisiä kun suomalaiset. Jos haluaa niistä läheisiä ystäviä, niin se ei ole helppoa, ne on vähän niin kun mekin, että pikkuisen pitää semmoista pientä välimatkaa. Ne on ystävällisiä ja tällainen small talk, mutta läheinen ystävä niin se on vaikeata.

8. - Silloin kun me lomailtiin me käytiin parhaaseen aikaan 3 kertaa vuodessa ulkomailla, kaksi niistä suuntautui Teneriffalle yleensä ja yksi johonkin muuhun paikkaan ja kun me tultiin Teneriffalle, niin todella tultiin ihan rehellisesti lomailemaan, kohottaa kunto, käveltiin valtavasti. Kyllä me ollaan aika tarkkaan kaikki saaren nähtävyydet ja kylät käyty katsomassa mutta silloin niillä viimeisillä lomilla se oli lähinnä semmone ihan rauhallista lepolomaa.

i) Onko tämä sitten muuttunut vuosien aikana?

- No on, totaalisesti! Ensimmäistä kertaa kun tultiin tänne niin oli tosi vähän autoja, mopoja oli kauheasti. Tämä kaupunki on muuttunut ihan valtavasti näitten vuosien aikana, on rakennettu niin paljon uutta. Tiet, silloin kun ekoina vuosina ajeltiin niissä ei

ollut asfaltointia, niissä ei ollut mitään kaiteita ja nythän ne on kun valtateitä, se on niin kun suurin muutos minusta. Sitten just saaren elinkeinot, täällä oli kaikki maat viljeltyjä. Nythän sen näkee että tuolla kasvaa rikkaruohot, hyvät perunapellot!

9. - Aina pakettimatka tänne, tai ei nyt ihan aina. Ollaan me tultu pelkillä lennoilla ja itse vuokrattu asunto. Mutta, me ei olla oikeastaan koskaan käytetty mitään oppaitten palveluja, me ollaan aina sit seikkailtu kahdestaan täällä.[...] (Kertoo lisää matkoistaan). Vaikka ollaan tultu sillä pakettimatalla, niin ei olla kuljettu siinä porukassa oikeastaan koskaan.

i) Onko tähän jokin tietty syy, esim. kivempaa itse keksiä ohjelmaa, eikä porukassa?

- On kivempaa, lähinnä se että kun tämä tuli vuosien mittaan meille tutuksi. Musta tuntuu että tiedettiin enemmän kun oppaat tästä saaresta! Meistä on ollut kivaa kokeilla kaikkea paikallista. Kielitaito meillä kummallakaan ei ole koskaan ollut mikään hyvä, mutta espanjaa on tietysti jonkun verran näitten vuosien aikana oppinut, mutta jokaisella on kaksi kättä, kyllä sillä aika pitkälle pääsee. Että joka maassa ollaan aina melkein tehty omatoimiretkiä. Täällä tietenkin vielä enemmän kun käytiin useimmin.

10.- Mun mielestä tää on ollut aina yhtä turvallinen, ehkä se on ollut yksi syy että täällä on uskaltanut liikkua vapaasti. Sanotaan näitten vuosien aikana niin jos ennen jäi kavhilaan laukku, niin nyt tänään se sekunnissa häviää. Varkaudet on lisääntynyt. Mutta mä en usko että täällä on muuten mitään hirveän turvatonta – enemmän Porin torilla hakataan ihmisiä, kuin täällä. Kuitenkin porukka on täällä sen ikäistä että ne ketkä tulee lomailemaan osaa pitää itsestään huolta, ja sitten mä en usko että paikalliset ihmiset... että aika paljo tulee tuolta ulkopuolelta niitä ketkä ryöstää ihmisiä ja minun mielestä olennaisesti tämä turvallisuus ei ole muuttunut, muuta kuin ehkä se varasteleminen on lisääntynyt, mutta se ehkä on joka paikassa.

11. - Oli, meillä oli aina tietty aika, meillä oli kymmenen vuotta tultiin tammikuun viimeinen sunnuntai ja oltiin kolme viikkoa, se oli yksi semmoinen aika. Ja yksi oli kun käytiin syksyllä yleensä joskus marraskuussa, se varmaan oli työ joka oli syy siihen että me tultiin tammikuun lopussa. Se oli semmoinen aika että pääsi irrottautuu, mutta silloin oli aina haaveena että saisi olla kesällä Teneriffalla. Siihen aikaan oli oikeastaan aika huono saada matkoja, ja kalliita yhteyksiä. Nythän pääsee läpi Euroopan kulkemaan. [...] Sanoisin että paras aika lomailla Teneriffalla olis mun mielestä niin Touko-kesäkuu ja silloin tänne ei tuoda Suomesta matkailijoita, se on se harmi. Ilmat on hyvät silloin ja luonto kauneimmillaan ja ei ole kuivaa vielä ja koskaan ei silloin ole liian kuuma vielä, että se on se paras aika, mutta ehkä tää lentomatka sitten ratkasee ja sen hinta, se on ehkä kalliimpi sitten.

12. - Kyllä mä luulen että se on , luulen että suurin mikä jokaisella matkailijalla on kun tulee tänne varsinkin pimeään aikaan, niin on tämä valaistu rinne. Ja tuo Teide mikä tuolla on, että siis nähtävyyksiä on varmaan tullu lisääkin, ja papukaija puisto mikä jatkuvasti vaan paranee. Siellä me käydään muutaman vuoden välein vieläkin itse, vaikka me ollaan täällä, se on semmoista mitä ei mun mielestä ole missään muualla, ja sitten taas nuo Anagan vuoristot, joka aina viehätti minua, kun ajettiin autolla niin, on varmaan jotkut Alpit tai Andit tuolla jossakin, mutta kun nämä ne on kylä, siellä asutaan. En usko että on Teneriffa ainakaan huonontunut näitten vuosien aikana. Silloin oli ehkä ne yhteydet paljo huonommat kun ajeltiin ensimmäisillä kerroilla. Tietysti täytyy sanoa että se alkuperäisyys häviää väkisin, sitä ei kukaan voi

mitään...Enäähän ei kukaan mene tuolla aasin kanssa eikä mene mummo millä on nyytti pään päällä. Ehkä se sitten turistista oli aika eksoottista mutta elintaso on noussut aika paljon täällä. Mutta tänä päivänä turisti vaatii kaikkea, ei se välttämättä halua kävellä tuolla lehmipolkuja autolla, se haluaa että siinä menee tie. [...].

13. - No täällä on ehdottomasti mahdottoman hyvät linja-auto yhteydet. Mitä ihan oikeasti moni ei osaa käyttää edes hyväkseen. Koko tämän saaren pystyy kiertämään hyvin, hyvin pienellä euromäärällä ja pääsee paikasta paikkaan. Periaatteessa mä en usko että täällä on yhtään paikkaa mihin ei linja-autolla pääsis, että se on tosi hyvä. Ja ne on vielä toimivat ne yhteydet, vaikka nyt on lakko, niin nyt se ei toimi, mutta muuten ne on toimivat. Ja siinä on vielä mitä moni ei huomaa että täällä turisti ajaa yhtä halvalla kun tavallinen ihminen. Me saamme sen saman alennuskortin ostaa, viikkoturisti tai täällä paikalla asuva, että se on suuri etu. Sitä ei ole tuskin Suomessakaan, mutta täällä on kaikille.

14. - Se on vuosien mittaan kyl valitettavasti muuttunut ja vähän mun mielestäni huonompaan suuntaan. Tässä on periaatteessa nyt meidän aikana mennyt yks sukupolvi, nykyisten mitkä on tuolla palveluammattissa, niitten vanhemmat oli silloin. Niin kyllä ne oli ystävällisempiä. Sen elintason lisäys on tehnyt sen helposti että meidän ei tarvi teitä palvella, mulla on sellainen olo hiukan. Silloin kun ei ihmisillä ollut muuta mahdollisuutta kun mennä siivoamaan hotellihuonetta, niin ne oli ystävällisempiä ja ne jaksoi sillai turistin kanssa. Ja kyllä sen varmasti liikkeissäkin huomaa, emmä tiedä että onko se huonompaa kun paikallisellekaan, mutta se puuttuu se yhteinen kieli, tietysti, sekin on semmoinen tekijä. [...] (Kertoo lisää asuinpaikastaan ja paikallisista siellä). Ennen ulkolainen ja turisti oli semmoinen rahantuoja. Se tuo heille elämää ja leipää. Nyt huomaa nuorisosta että ne ajattelee että ”Hitto, kun nuo olisi poissa täältä, niin meillä olisi paremmin!” Joskus on juteltukin sellaisten ihmisten kanssa, ja kun kysyy heiltä että miksi he eivät ymmärrä sitä, niin sanovat vastaukseksi siihen että ”no, jos teitä ei olisi niin pidettäisiin peltoja.” Että se on niin kun meidän syy että täällä ei viljellä peltoja. [...]

15. - Siis, kaupat, se on ihan ensimmäine! Silloin ensimmäiset vuodet oli yksi isompi kauppa, kaikkihan oli sellaisia pikku hienoja putiikkeja. Minkälaisia valintataloja ei ollut siihen aikaan. Sitten asuinalueet, meidän aikana kun ollaan lomilla käyty niin koko tuo Orotavan laakso, niin sehän oli lähinnä banaanipeltoa silloin. Nythän siinä on useampia asuinalueita ja koko ajan banaanipellot pienenee ja pienenee. Ja se tosin on merkille pistettävä, että täällä on aika vähän näitä putiikki tyyppisiä myymälöitä, joko turistit on köyhtynyt tai sitten ne ei osta enää. Esimerkiksi kultsepän liikkeitä oli aivan hirveästi siihen aikaan, hienoja ja kalliita liikkeitä. Tiesi varmuudella kun siihen liikkeeseen meni, että se on aitoa tavaraa, nyt ei välttämättä tiedä. Se voi olla hyvän näköinen liike ulkoapäin, mutta se voi olla että se myy jotakin kullattua tai rihkamaa. Että ihan muutamia nimekkäitä liikkeitä on enää jäljellä.

i) Näkyykö sitten muutoksia tämän talouskriisin takia, onko jokin kehityksessä esim. pysähtynyt?

- No minun mielestä, en tiedä onko se talouskriisiä vai mitä se on, mutta sanotaan viime parin vuoden aikana on tullut tämmöisiä ns. krääsäliikkeitä, matkamuistoliikkeitä. Sitten on myös semmoista liikettä täällä hirveästi, että syksyllä aloitetaan firma ja keväällä se loppuu ja uudestaan taas joku muu firma syksyllä siinä. Ne pyörii todella nuo liikkeet

talvikausilla turistien varassa, samoin just baareissa ja ravintoloissa niin kauheesti vaihtuvuutta. Ja siellä nyt näkee niin paljon tyhjiä baareja että varmasti ensikeväänä enemmän lopettavat.

16. - Puertosta on häipynyt aika paljon jo paikallisuutta, mutta täällä oli silloin aikoinaan ainakin neljä koulua esimerkiksi kun me ollaan tultu, ihan keskustassa. Nyt on tuossa keskustassa yksi koulu ja tuolla sivussa on joku toinen. Se on ihan ollut nähtävissä monta vuotta että paikalliset jättää Puertoo, ne vuokraa asuntoa ja muuttaa itse tuonne ylemmäksi. Mutta minun on tietysti vähän vaikea sanoa, kun meidän koti on niin paikallisella alueella. Mutta mä luulen että moni turisti, viikko ja kaksi, ei paljon näe paikallista, jos ei lähde jonnekin. Ennen vanhaan se oli ihan normaalia, jokapäiväistä tässä keskustassa että oli paljon vilkkaampaa ja hotellit toimi eri tavalla. Ja hirvee naislauma siivoojia lähti hotelleista.. Nyt on varmaan koneet jotka tekee ne työt, ei semmoisia näe enää. Mutta kyllä sitten taas Puertossa näkee enemmän paikallisuutta kun Americaksessa, siellä ei ole mitään. Siellähän ei ole koskaan ollut paikallisia. Samaten se Gigantes, se kylä, niin siellä oli silloin muutama kalastajamökki. Kaikki hotellikompleksit on rakennettu, sitä ei oikeastaan muista ennekuin rupee kattoo valokuvia. Sehän on ollut kalastajakylä ihan. [...]

18. - On, sillai muuttuu paljon että Puerto on puhdas. En kyllä ihan lähiaikoina ole nähnyt että porissa laitettaisi pesuainetta ja pestäis sen jälkeen kadut, kun täällä se on oikein yleistä. Mun mielestä se on mennyt parempaan suuntaan ja nyt on ruvettu viimeiset viis vuotta puhumaan tuon luonnon käytöstä. Jo Suomessa ollessani luin sellaisia otsikoita että täällä ne yrittää suojella luontoa. Kanariansaarillahan on 2000 sellaista kasvea mitä ei ole missään muualla! Nehän on suojeltuja. Mä uskoisin että kyllä se on tehty turisteille selväksi että niitä ei matkamuiistoiksi viedä! Kyllähän ne yrittää, mutta onhan täällä ihan hirveen paljon vielä tekemistä, just niin kuin roskat ja sitten lajittelut ja likavedet, kun osa menee varmaan vielä suoraan mereen vaikkei sitä sanotakaan. Että tämmöisessä on vielä tekemistä. Ehkä olisi suositus että jokaiselta turistilta tulisi vaikka vitosen ylimääräistä rahaa ja ruvettais hoitaa näitä. Kuka sen enemmän jättää jätevetä tänne kun on viikkoturisti! Eihän sitä ajattele kun on viikkoturistina, ”joku muuhan sitä luontoa suojelee, minähän maksan tästä!”

19. - Minun meilestä nämä olosuhteet olis jonkun 30, 40 ikäisen koska täällä on aivan ihanat vaeltelumahdollisuudet, mutta täällähän on valitettavasti 60 ja 80 välillä olevat turistit, ja on ollut aina. Me ollaan kun Villen kanssa ollaan käyty, niin oltu aina nuoremasta päästä, meille on sanottu että ”miksi ette mene Americakseen?” Täällä saarella on tietysti niin että kun on kaksi ihan erilaista paikkaa, on tämä Americaksen puoli mikä on nuorille ja tää on taas... Mutta mää sanoisin että tää on aivan ihanteellinen just 30, 40 ikäiselle, mikä tykkää luonnosta ja tykkää vaellella. Tietysti diskot ehkä puuttuu ja sen takia se tietysti viehättää tämä paikka, ainakin meikäläistä.

20. - Se oli silloin ensimmäisen kerran kun tulin niin paratiisi. Se ei sano tavalliselle ihmiselle mitään, mutta itselle se on. No...silloin voisi kuvata; Kanarialaisten ystävällisyys, suunnaton ihana kukkaloisto oli kauneus ja erikoiset ruoat. Ne oli silloin ne kolme mitä ihan ensimmäiseksi tuli mieleen. Nyt sitten ... kolmella sanalla...paikan kauneus ei ole muuttunut mihinkään, ehkä semmoinen kansainvälisyys on nyt tullut kuvaan, mut varmasti moni odottaa enemmän lomaltaan ja kyllähän tietysti kaupungin puhtaus ja ei juokse niin paljon rottia, se oli silloin pirun eksoottista kun niit juoksenteli

joka paikassa, niin nyt, mä en välttämättä haluis että niitä näy, ne on kaikki poistettu täältä.

21. - Uskoisin että jos me ulkomailla asutaan että jos ei me Suomeen lähdetä, niin kyllä tää Teneriffa on se meidän paikka. Mutta hirveästi vielä houkuttelee vielä muutkin maat. Naurun saarista me ollaan puhuttu kolmekymmentä vuotta, et me vielä käymme siellä joskus, mutta kyllä jos me näin asutaan, niin kyllä se on Teneriffa. Ei mikään muu maa houkuttele, me ollaan käyty kymmenkunta muuta maata katsomassa, ei asuinpaikkana, lomalla voi ehkä joskus käydä, mutta ei tämmöseen pitkäaikaiseen asuinpaikkaan.

i) Tää oli sitten tässä. Kiitos.

Intervju nr 8.

1. Matti ja Maija Böök

2. 79 ja 77

3. Calle Valois 18, Bel Air, Puerto de la Cruz

4. Tultiin asumaan 1999

5. Asuu vuoden ympäri.

6. a) Ai siis ihan ensimmäistä kertaa lomalle?

i) Niin.

a) No voi, voi kun on vaikea. Sanotaan joskus... ainakin 30 vuotta sitten. Kyllä me käytiin muuallakin.

i) Mikä sitten oli se ensimmäinen kuva minkä saitte saaresta kun tulitte koneesta ulos?

a) No tietysti oli kun talvella Suomesta lähtee, että ”ai kun ihan ilma”, ihmisten vapaa käyttäytyminen ja semmoinen kaikki.

i) Miksi se oli juuri Teneriffalle kun tulitte?

a) No me käytiin niin monessa paikassa, oikein sillä silmällä että kun päästään eläkkeelle niin sitten lähdetään lämpimään. Sitten me vaan jotenkin ihastuttiin tähän, tutustuttiin täällä ihmisiin ja ne sanoivat että ”juu, tullette tänne vaan”. Tultiin sitten ensin 3 kuukaudeksi, vuokrattiin asunto. Samalla pyydettiin että saadaanko me tämä asunto kokovuotiseksi ja jäätiin.

i) Tämä sama asunto?

a) Ei, se oli 503, mutta samassa talossa.

i) Eli täällä Bel Airissa aina olette olleet kun olette käynyt?

a) Joo. Tai silloin kun me lomailtiin niin asuttiin aina tuolla La Pazissa.

i) Eli se oli se lomapaikka.

a) Kyllä.

7. - Sitähän se on kun lomalle tulee, niin hakee semmosta että saa olla vapaana, semmosta lomailua. Kyllähän me silloin ensin aina vuokrattiin auto ja kierreltiin kaikki noi metsät ja meret tuolla.

8. a) Nyt ihan asutaan, ihan semmoinen tunne että Suomessakin jos käydään, niin ihana tulla kotiin tänne.

i) Eli nyt asutte ihan ympäri vuoden?

a) Nyt, tästä lähtien me ollaan ihan ympäri vuoden kun Matti ei saa lentolupaa. Mutta sitä ennen me ollaan käyty niin että kesäisin on käyty Suomessa, paitsi yksi tai kaks kesää. Edellinen kesä me oltiin puolitoista kuukautta.

9. Kun tulitte alkuaikoina tänne lomalle niin oliko se sellaista ominpäin matkustamista vai oliko se pakettimatka?

a) No silloin kun me lomalla käytiin niin me oltiin alkuaikoina ihan niin, paketiimatalla mutta sitte kun me enemmän tutustuttiin ja tultiin niin sitten se oli ihan oma matka.

10. a) No oikeesti on paljon, paljon muuttunut. Silloin sai melkein olla hyvin varuillaan kun käveli tuolla. Kaulakorut, lompakot ja kaikki napattiin.

b) mutta meiltä ei ole mitään viety.

a) Mutta kyllä silloin muistatko, kun kävelin takana ja tuli ne kolme naista ja halusivat antaa sinulle ruusun. Siinä sitten yrittivät viedä kultuketjusi. Silloin sain mennä väliin. Kyllä ne vähän haukku mut, mutta ne jätti sen.

b) Niin, veit naiset pois! (nauraa)

a) Niin, joo!

a) Mutta ei enää ole sellaista.

b) Ei, ei.

a) Onhan täältä varastettu monelta naisilta lompakot moneen kertaan, mutta ei tämä enää niin semmonen ole, ei me enää edes ajatellakaan että ei uskaltaisi johonkin mennä tai näin.

b) Ei.

i) Eli nyt teillä on täällä turvallista ja tuntuu hyvältä, ja tämä on tärkeä osa?

a) Kyllä, kyllä. On ihan hyvä, ei ole oikeastaan mitään moittimista.

11. a) Samaan aikaan tultiin silloin, joo, kun Matti sai järjestettyä loman. Mutta ainakin 10 vuotta ennen tänne muuttoa niin me oltiin joka joulupöytä Suomesta, loppuaika oltiin aina täällä joulut.

12. a) Mun mielestä on pikemminkin tullut enemmän mielenkiintoisemmaksi. Että pitää mennä sinne ja sinnekin!

b) Paljon on näkemättä.

13. a) En mä tiedä onko ne nähtävyydet nyt niin kehittyneet, mutta esimerkiksi liikenne. Nyt on hyvin siistit, hyvät bussit. Monella suomalaisella on omat autot täällä ja on se kulkeminen ja katsominen paljon helpompaa kun silloin aikoinaan. Johonkin kun lähti katselemaan sinne ylemmäs, niin ei vessojakaan ollut kun jotain kauheita reikä lattiassa! Että nyt on jo kaikki niin siististi.

i) Eli on infrastruktuuri teidän mielestä toimiva?

a) Juu, on kyllä tosi hyvä.

14. Puhutteko espanjaa?

a) No hyvin huonosti. Kyllä ravintolassa on oikein hyvä palvelu. Joissain liikkeissä tulee mieleen että voi voi, kun ei ole asiakaspalvelusta tietoaakaan. Mutta noin yleisesti ottaen niin on kyllä.

i) Että tuntee itsensä tervetulleeksi?

- Joo, kyllä. Ja Teneriffa ihmiset ne pitää suomalaisista. Niin kuin asunnon vuokrauskin se on kauheen helppoa jos on suomalainen niin ”juu, juu”.

15. a) Kyllä minun mielestä on koko aika menty eteenpäin. Jos yhden asian voi sanoa huonontuneeksi, niin autopaikoitus, on ruuhkaa ja ei ole autopaikkoja. Muuten on kyllä siisteys ja kaikki huomattavasti parantunut.

b) Ja ei ole jonotkaan missään papereissa...

a) Niin, se. Sehän oli niin, kun me muutettiin tänne niin sitä piti monta päivää käydä tuolla Santa Cruzissa ja Orotavassa. Mutta nyt ei ole mitään enää. Yhteen paikkaan menet tonne niin saat.

16. a) No on, kyl mun mielestäni. Kyllä tässä ihan keskustassakin. Eikä ole pitkä välimatka tonne, meilläin on paljon tuttuja jotka asuu vähän matkan päässä, kyllä se on ihan paikallista. Sanotaanko että meidän talossa asuu paljon paikallisia. Että kyllä on mun mielestä aivan eri tämä kun tuo Americas. Siellä mä en viihtynyt. Se on niin kuin semmoinen tehty.

i) Huomaako teidän mielestä nyt jotain muutosta selkeästi tämän talouskriisin takia?

a) No on kyllä se että on kauheasti ravintoloita suljettu, liikkeitä suljettu.

b) Ei ole asiakkaita.

a) Ja sitten on se että ainakin saksalaiset on vähentänyt tänne tuloa. Nehän oli iso ryhmä täällä.

b) Ne on mennyt Portugaliin, siellä on halpaa.

17. a) On huomattavasti parantunut. Mä ihmettelen että mistä ne saa sitä rahaa, aina on siivojia ja kaikki roskat pois. Ja nyt ainakin kesäaikana, niin joka katua korjattiin ja laitettiin siistiksi. Vaikka on pienet verot niin silti ne pystyy. Ja meidän ei tarvi maksaa lainkaan, eläkeläiset. Kun 70 täyttää niin ei tarvi maksaa veroja. Käytiin monta kertaa kauppaamassa veroja, niin aina sanottiin että ilmoitamme sitten teille.

17. a) No kyllähän tämä nyt on semmonen vähän keski-ikäisten, ja jonkun verran nuoriakin. [...]

i) Onko tämä sitten ollut erilaista aikaisemmin, onko esim. 80 ja 90 luvuilta kohderyhmä muuttunut?

a) No on mun mielest tullut vähän enemmän eläkeläisiä, ennen oli vähän nuorempaa porukkaa.

b) Joo, nyt on eläkeläisiä kaikki.

a) Sitten on se tämä 10 mitä me ollaan oltu, melkein ne samat ihmiset, semmoisetkin jotka käy vain lomallakin.

i) Että tulee paljon samoja ihmisiä?

a) Jo, ja tulee tietysti uusia kanssa. Kyllä se melkein semmost vanhempaa porukkaa on.

b) Täällä on sopiva ilma.

20. a) No kehitys on huomattavasti edistynyt. (Haastattelu keskeytyy hetkeksi kun vieras koputtaa ovelle.) Ja puhtaus ja semmoiset, kyllä tämä muuten sama saari on.

i) Eli ei mitään huomattavaa?

a) Ei.

i) a) Meille nyt semmone kun heti tulee mieleen että täällä on kaikki meidän kaverit ja ollaan saatu oikein hyviä ystäviä väällä. Muutama paikallinenkin.

i) Eli tämä on teille kun koti?

a) On. On meillä Suomessa omakotitalo mutta on se vain semmoinen tunne että ihana mennä kotiin kun tulee tänne

21.a) Ei, mutta kyllähän me ollaan sitä paljon puhuttu. Mutta kyllä tämä on se mihin jäädään lopullisesti. Nythän on eri juttu kun Matti ei pääse mutta muuten niin ollaan me tähän ihastuttu.

i) Tämä oli sitten tässä. Kiitos paljon haastattelusta ja teidän ajasta.

Intervju nr 9.

1. Lea Helén

2. 67

3.C/ Valois 18, Edf. Bel Air – A 715, Puo de la Cruz

4. Tulin asumaan 1996.

5. 9 kk.

6. Olen tullut ensimmäistä kertaa luultavasti 74, ja oli Francon aika. Poliisit oli kadulla ja passi piti kulkea mukana.

i) Se oli vain lomamatka minkä sattui saamaan.

7. Otin -88 asunnon, sitten minä jouduin sairauslomalle -93, ja pääsin eläkkeelle -96 ja silloin mä muutin tänne kokonaan.

i) Ihan vuoden ympäri vai?

- Ei, kyllä mä kävin Suomessa kesällä, mutta täällä mä ihan virallisesti asun.

8. - No työelämässä kun on niin aurinko ja lepo.

i) Onko tämä syy matkustamiseen muuttunut vuosien aikana? Esim. jos nyt lähtisitte lomamatkalle, vai jos tulee tänne niin onko se loma tärkeä?

- Ei, minä asun täällä.

9. - Totta kai tulin lomalennoilla, mutta en mä osallistunut mihinkään matkanjärjestäjän juttuun.

i) Niin, mutta se oli se paketti yleensä?

- Joo, kaiken muun olen sitten tehnyt yksin.

i) Oliko tähän sitten jokin tietty syy että haluaa itse tutustua jne.?

- No sen ensimmäisen kerran jälkeen kun mä kävin täällä silloin -74 se luultavasti oli, niin sen jälkeen en ole käynyt kun yhden kerran Torremolinoksessa ja yhden kerran Gran Canarialla, lomalla. Aina mä olen palannu tänne.

10. - No katuvarkaat on lisääntynyt. Ja ne kulkee aina turistien mukana. Kesällä kun täällä ei ole turisteja, niin ei ole katuvarkaitakaan. Mutta heti lokakuussa kun turismi alkaa niin ne on myös täällä. Totta kai ne kulkee työn perään. En tiedä mitään muuta. Tää Puertohan on muuttunut oikeasti vanhojen ihmisten kaupungiksi, täällä on hyvin vähän nuoria. Nuoret menee etelään bailaamaan.

i) Täällä on sitten turvallista nyt?

- No siis kun osaa vähän varoa tuolla kadulla ja täytyy varoittaa muitakin ihmisiä, turisteja, että ”pitäkää huoli kukkaroistanne ja laukuistanne”.

i) Mutta on tärkeää että on turvallista ja hyvä olla kohteessa?

- Niin, joo. Tää ei ole mulle matkakohde, ollenkaan enää. Mä olen asunut täällä 13 vuotta, 14. vuosi tämä on.

11. - No se tietty syy on se että täällä on koti, ja täällä on astmaatikkojen ja reumaatikkojen hyvä olla.

i) Ja juuri sinulle?

- Minulla on astma

i) Eli terveys liittyy syihin.

- Joo.

12. No en tiedä, ei kai se mitenkään muuten ole muuttunut, mutta teistöt on korjattu ja ne on aika hyvässä kunnossa. En mä tiedä mikä muu täällä olis muuttunut sitten.

i) Eli se on sama ihana Teneriffa kuin ennen, ja yhtä houkutteleva kohteena?

- Tämä ei ole kohde minulle, hei, en ole matkailija. On se, kyllä se on pysynyt samana. Mutta joka vuosi mä olen kauemmin Suomessa. Ennen mä olin vain 3 kk, nyt mä olin 4 ja puoli kuukautta, olen ens kesänä 5 kuukautta. Se riippuu vähän säästä.

13. - En mä nyt tiedä onks täällä yhtään mikään muuttunut. Teide on nyt se tärkein kohde, ja ihmettelen turisteja jotka ei käy Teidellä, eivät käy Mascassa, eivät käy Loro Parquessa, eivät käy Piramideilla. On täällä näitä kohteita jonne mäkin vien aina turisteja.

14. - On. Totta kai...ihmiset jotka on täällä residentteinä...ihmisiä kuolee, tulee uusia...

i) Niin, aivan, mutta siis kohteet, nähtävyydet?

- Ei niitä ole tuullut, ne on ne samat...

15. - On. Täällä on tää Titsa, paikallinen bussi on tosi kattava.

16. - Todella ystävällistä. Täällä tykätään Suomalaisista. Me ollaan rauhallista väkeä, ja ystävällistä. Kyllä meistä tykätään. Kun menet taksiinkin ja sanot jonkun sanan espanjaksi, niin ne sanoo että ”ai, sä oot suomalainen, kiva”. Sitten alkaa puhetta tulemaan.

i) Puhutteko siis itse espanjaa, että se sitten vaikuttaa?

- Joo. Vaikuttaa, totta kai hyvinkin paljon. Omaan viihtyvyyteen.

16. -Tässä oli jossakin vaiheessa semmoinen tilanne että ei ollut kunnon ”apartamentoa” vuokrata Suomalaisille, mutta nyt rakennetaan uusia taloja. Nekin alkaa parantua ja vanhoissakin taloissa niitä ruvetaan korjaamaan niitä asuntoja.

i) Voiko sitten saarella nyt nähdä muutosta talouskriisin takia?

- On se näkynyt, saksalaisia on paljon vähemmän, 25-30 % on matkailijat vähentynyt. Mutta suomalaisia kyllä on. Suomalaiset ei ole hyljenny.

17. - Löytyy, löytyy. Must sun pitää hypätä bussiin, tai ottaa auto ja mennä tonne vuoriin, pikkukyliin. Siellä se on samanlaista kun se on ollut aina ennenkin.

i) Eli pitää tietää mistä etsiä?

- Täytyy, täytyy. Ja mää aina suosittelen ihmisille jotka asuu täällä pitempäänkin aikaa, että ottakaa ihan summan mutikassa vaan joku bussi joka lähtee tuonne ylös ja näette jonkun mukavan paikan, jääkää sinne, käytte syömässä, saatte siellä hyvää kanarialaista ruokaa ja halpaa. Ettei saa jäädä tänne vaan norkkumaan, täytyy nähdä muutakin kun tämä kylä.

18. - Tätä hoidetaan hyvin. Kaikki puistot ja kadut niin hyvin harvoin täällä enää näkee koirien jätöksiä. Ennen niitä oli ihan hirveesti. Että puhtaat on kadut ja kaikki.

19. - Kyllä kai se kohderyhmä on ihan sama. Sanoisin näin että tämä on lapsipaikka, ja tämä on vanhempien ihmisten paikka, mutta ei ole nuorisolle. Ja jos on jotakin astmaongelma niin...Minulle tuli tänne syksyllä semmonen hyvä ystävä, hänellä on oikein paha nivelreuma, hänet on leikattu moneen kertaan. Hän on voinut täällä jättää pois vahvan, joku syöpälääke, niin kokonaan pois. Nyt ollut täällä 2 kuukautta.

i) No sehän on hienoa.

- Niin. Että sillä lailla voin suositella. Pitemmäksi aikaa. Hän sanoi että on niin halpa sairaalakin.

i) Niin, sekin vielä!

20. - Teneriffa oli ennen ihana, aurinkoinen, lämmin saari. Tänä päivänä Teneriffa on ihana kaunis lämmin saari! (Nauraa) En mää nää mitään semmoista eroa...

i) Niin, ettei ole mitään tiettyä?

- Niin, ei.

i) Se on se sama.

- Se on se sama. Ihmiset vanhenee vain, minä mukana.

21. - Ei mikään muu paikka houkuttele ollenkaan. Täältä pääsee matkustamaan minne haluaa, milloin haluaa. Ei tänne sido sillä lailla mikään, mutta tämä on paikka missä mä asun niin kauan kun voin yksin asua.

i) Selvä, kiitoksia haastattelusta!

- Riittikö? (Nauraa)

i) Tää oli se.

- No hyvä, toivottavasti saat hyviä haastatteluja!

i) Joo, kiitos!

Intervju nr 10.

1.Eeva – Liisa Maunuksela

2.67 v.

3. Bungalows Las Flores 17, Playa de las Americas.

4. Jo vanhempani ostivat kodin täältä v. 1976. Sen jälkeen olemme lasteni kanssa käyneet ”mummolassa”. Itse olin 1. kerran saarella talvella 1963, 3 viikkoa. Muutin eläkkeelle tänne 2002 syksyllä.

5. ½ v. tai eri pituisia jaksoja muista matkoista riippuen.

6. Vuonna -63 oli ensimmäistä kertaa. Olin 3 viikkoa suomalaisten maantiedonopettajien retkellä, 2 tätiäni on opettajina. Ammattilainen ja saaren tuntija oli oppaana. Selostettiin paljon saaresta ja matka oli hyvin informatiivinen.

i) Miksi juuri Teneriffa?

- No se oli juuri tämä järjestetty matka, joka ei ihan ollut lomamatka, vain näille opettajille opintomatka. [...]. Mun vanhempani on asunut täällä eläkeläisenä ja se talo jossa nyt asun on heidän toinen asunto, mun isäni muutti tänne residentiksi, eläkeläisenä vuonna -76. Sitä ennen me oli vietetty täällä paljon loma-aikoja kun he etsi tätä. Miettivät myöskin muita kohteita, mutta päätyivät sitten nimenomaan tänne Teneriffalle, osti omistusasunnon, tohon mun isä muutti tosiaan maaliskuussa -76. Ja sit tää nykyinen talo on valmistunut vuonna -80. ja min tietysti lapsineen oon käynyt täällä mummolassa, et heillekin tää on tuttu pienestä pitäen.

7. No mähän oon nyt myös eläkeläinen. Eli silloin kun kävin vanhempieni luona niin mulla oli aina se ajatus että mä en mihinkään näin kulttuurivapaaseen paikkaan kyllä tule ja ajattelin lähinnä pohjois espanjaa tai ranskan eteläosaa. He tulivat sitten vuonna 2001 terveydellisistä syistä Suomeen, ja mä remontoin heidän asuntonsa ja sitten kun näin talvella uutisista että mimmoinen sää siellä on Costa Bravalla talvella, niin ei yhtään tehnyt mieli. Sitä paitsi tähän on vuosikymmenien aikana kehittynyt hirveästi ettei suinkaan voi enää pitää mitenkään kulttuurivapaana. On hyvin paljon tarjolla kaikenlaista. Simfoniaorkesteria, taidenäyttelyitä jne. Ja nimenomaan jos muuttaa lämpimän sään takia etelään niin kai sitte kannattaa tulla tänne asti, ei se aurinkorannikkokaan ole talvella lämmin. Minä olen leski, ja se koska tulín tänne yksin on suuri merkitys, sillee juuri että mulle tää on myöskin tuttu saari niiltä ajoilta kun mä oon vierailut. Mun oli hirveen helppo asettua tänne asumaan, ja sit jouduin myöskin etelän edustajana tänne kerhoon heti kylmiltään. Mun isäni on ollut aktiivinen ja perustajajäsen aikoinaan, ja tähän kerhoon liittyminen auttoi tietysti että pääs, tai siis johtokuntaan pääseminen. Tämä auttoi myös tutustuman näihin ihmisiin ja mitä tällä tapahtuu paljon nopeemmin kun et jos olis asunut vain yksin siellä.

i) Ja te muutitte residentiksi minä vuonna?

- Olen muuttanut residentiksi 2002.

i) Oletteko siis täällä ihan vuoden ympäri vai vain talvisin?

- Ei, ei kyllä mä menen ihan kesäksi Suomeen.

8. - Kyllä se mulle lähinnä on ollut se vierailu vanhempien luona, mutta tuota kyllä mun kaks tytärtä arvosti tätä lämpöseen lähtemistä. Mehän asuttiin viisi vuotta Sveitsissä ja sieltähän oli tas lyhyempi matka tullakin tänne. Mutta kyllä mä olen ollut, silloin jo 60-luvulla kiinnostunut näistä luontoasioista ja totta kai tää paikallinen kulttuuri ja tavat, ja historia. Siis en mä koskaan ole ollut semmoinen joka vain hiekkarannalla on, nykyään en ole ollenkaan. Että luontoasiat hyvin paljon ja sukulaisvierailu se on se tärkein.

9. - Kyl mä oon ihan matkustanu omin päin, en ole ollut kertaakaan semmoisella pakettimatalla. Kyllä silloin Aikoinaan kun matkustettiin perheenä, niin asuttiin kyllä hotellissa[...]

10. - Minä melkein näkisin toisinpäin, sen takia että silloin vanhaan aikaan täällä ei ollut näitä ammattilaisia jotka ahdistelee tai rahastaa turisteja. Ei kerjäläisiä sen enempää kun näitä varkaitakaan jotka täytyy nyt todellakin ottaa huomioon nykyään. Se ei ollut kyllä vanhaan aikaan sellaista. Mä autoilen edelleenkin, myöskään tää liikenne, siis tiethän on parantunut, ne kapeat, kippuraiset tiet tuolla vuoreen rinteellä nehän oli kamalia, mutta tuota hirvee se on tuo moottorietiekin ja espanjalaisten ajotyyli, ihan perskärpäsenä, ja ohitetaan miten sattuu. Kyllä mun mielestä nää vaarat on enemmänkin lisääntyneet. [...]

i) Onko siellä missä nyt asutte kuitenkin turvallinen olo ja se tunne on tärkeää?

- On, kun on kalterit ikkunoissa niin on ihan turvalliselta muta ei mitenkään niin kun itsestään selvää.

11. - Kyllä olen ajatellut että jos kunto huononee niin melkein on helpompi olla täällä kuin Suomessa. Kun meidän perhe on tottunut siihen että yhteyksiä voidaan pitää myös ulkomailta käsin, niin ei mulla ole mitään semmoista hirveää pakkoa mennä Suomeen. Tietyllä lailla jonkunlaiseen yhteisöönhän sitä haluaa kuulua, että meitä suomalaisia on täällä aika vähän. Minähän asun etelässä, San Eugenioissa, ja en mä myöskään ole päivittäin tekemisiissä suomalaisten kanssa, enkä tapaa niitä. Matkustan myös muualla, nyt syksyllä kävin kaksi viikkoa Kaliforniassa. Niin kauan kun jaksaa täytyy käydä kaikki paikat missä aikoo vielä käydä.[...](Kertoo matkoistaan lisää). Niin, ei siinä mitään erityistä syytä ole muta tietysti sitten kun on ihan hoidon tarpeessa ja vanha niin mä en usko että mun espanjankielen taito tulevaisuudessakaan riittää siihen et mä jäisin tänne. Kyl todennäköisesti on niin että sit kun on ihan hoidokki, niin mä meen palvelutaloon Suomeen.

i) Aivan. Nyt kuitenkin vielä on syy se että on kiva olla se kylmä talvi poissa Suomesta?

- On, kyllä nimenomaan.

12. - Kyllä mä näkisin että se on, mutta on hirveän valitettavaa että valtaosa suomalaisistakin jää siihen vaelttaa sitä rantakatua. Tietysti nää uudet isot hotellit, kakkine ylellisyyksineen, nekin on hirveen samanlaisia. Eli tällainen saaren sisäosiin ja ei turistialueille lähteminen antais hirveen paljon ja ihan toisenlaisenkuvan tästä saaresta, mutta läheskään kaikki ei lähde. Olen minäkin vienyt tuttuja autolla vuoristoon pikkukyliin ja rannalla kalastajakyliin syömään ja he ollut ihan ihastuksissaan siitä paikallisuudesta, ja sitä on paljon.

13. - Upeita golfkenttiä! (nauraa). Pelaan itsekin golfia ja kyllähän tää on ihan ihanteellinen paikka eläkeläisgolffarille. On paljon hyviä kenttiä jotka tosin on aika hinnakkaita, mut kuitenkin. Kun sää nyt täällä on aina hyvä, niin se on semmoinen ympäri vuoden mahdollisuus jota koko Eurooppa käyttää hyväkseen ja nyt on tänä vuonna vähän enemmän tilaa kentällä kun kaikki ei ole tullut.

i) Millainen kehitys on sitten ollut viime vuosina, onko tullut paljon uuta nähtävää?

- No mä sanoisin että pääasialliset nähtävähän on toisaalta nämä vanhat rakennukset ja tää luonto. Mun mielestä tää uusi hyvä on lähinnä nää uudet golfkentät ja mä en sit tiedä täytyykö uudet laadukkaat hotellit laskea hyväks vai pahaks. Ai niin, sitten on hieno asia nämä vanhat patriisitalot ja maatiloja on restauroitu tämmöiseksi hotelliksi ja toteutettu niin sanottua maatala majoitusta. Sehän on kanssa semmoinen aika uus kehitys. En tiedä onko suomalaiset matkatoimistot löytänyt niitä vielä. [...] kertoo tällaisista paikoista). Se olis sitä missä olis tätä alkuperäistä yhdistetty sit tähän hyvään ilmastoon, ettei ole tätä massaturismia.

14. - Täällähän on aivan loistava julkinen liikenne, tää Titsa verkosto. Ei tarvi välttämättä vuokrata autoa vaan Titsallahan pääsee Mascaan ja Anagan niemimaalle ja Teidelle. Minusta täällä on infrastruktuuri hyvä, eri kunnat vään eri lailla. [...] Etelässähän näkee nyt sen että he parantaa juuri tätä rantabulevardia, tai promenadia jotain kymmeniä kilometrejä. Ja nehan on matkailijoita varten.

i) Ja info toimii, tietoa saa asioista?

- No kyllä minun mielestä niillä on näitä pisteitä jossa jaetaan karttoja ja ohjelmia.[...] (Kertoo ohjelmista jotka tulossa.)

15. En tiedä oliko espanjantaitoa miten? Auttaako se tässä?

- Kyllä, tulee kyllä vähemmän petetyksi jos osaa edes vähän espanjaa! (Nauraa) Mutta rautakauppaan mennessä niin se espanjantaitohan on välttämätön.[...] (kertoo kokemuksistaan vihamielisistä paikallisista, jotka ei pidä ulkolaisista). Suurin osa ymmärtää että saari eläytyy turismista ja on hyvin ymmärtäviäisiä ja auttavaisia.

16. Onhan se parantunut siis se on kehittynyt sillai juuri. Etelässä niin tämmöiset tyhjät siivottomat tontit puuttuu ja istutukset on aivan upeita, ja nimenomaan just nää kadut ja tiet on siistitty, uudet päällysteet, paikoitettuja autoja pois ja rantakaistalta liikenne on siirretty enemmän sinne sisämaahan. Kyllähän siitä on tullut tämmöisen puistomainen kävelijöille tarkoitettu rantakaista, joka on kauttaaltaan siistiä. Minusta nää kunnat on panostanut siihen että nämä turistialueet on kauniit ja siistit, eroja näkee kun vertaa paikallisiin kotipihoihin esimerkiksi. Ja liikennettä on kehitetty, nämä liikenneympyrät on niitten erikoisominaisuus On erikokoisia ja suomalaisen on mahdoton ymmärtää miksi niitä pitää olla niin paljon, mutta ehkä se on just että se ei puuroudu tämä liikenne, silloin se tukisi kaikki risteykset.

i) Voiko saarella sitten nähdä jotain selkeitä muutoksia tämän talouskriisin takia?

- Ihmisiä on vähemmän ja kauppvoja ja ravintoloita on kiinni ja nyt tällä hetkellähän on bussilakko.[...] (Kertoo lisää lakosta.)

17. - On, on. Sanoisin että täällä on onneksi niin vaikea tää maastorakenne että ne varmasti tulee aina säilymään nää vaikeakulkuiset paikat. Sieltä etelästähän tehdään hirveän paljon matkoja ja retkiä La Gomeralle, sehän on suurelta osin säilynytkin vähäturismisena sen takiakin että se on vaikeakulkuisempi. [...] (Kertoo lisää vaeltajista ja maastosta.)

18. i) Puhuttiinkin jo siitä että saarella toimii kaikki hoito toimet kaduilla jne hyvin.

- Joo, ja luonnonsuojelukin. Täällähän on näitä suojelualueita mutta tuota golfkentilläkin on suojeltuja kasveja.

19. - No ehkä ei ole muuttunut 80-luvulta, mutta 60-luvulta kyllä. Ensinnäkin tää sopii lapsiperheille, niille jotka haluaa viettää niitten pienten lasten kanssa rantaelämää ja silloinhan se on nimenomaan toi etelä. Sitten tää sopii ikäihmisille ja nimenomaan tämmöisille golfaaville ikäihmisille ja muutenkin rauhallista elämää viettäville ikäihmisille, tää pohjoinen ja etelä. Pohjoinen ehkä pitempään aikaan koska täällä ei ole niin kuuma silloin alkusyksyllä. Myöskin näille reippaile nuorille aikuisille juuri sen takia että täällä on nyt näitä retkeilyreittejä. Täällä voi hyvin omatoimisesti tehdä tämmöisiä patikkaretkiä ja luontoretkeä. [...] (Kertoo luonnosta). Kaikille jotka arvostaa luontoa niin tää on kyllä semmoinen löytöretkien paikka.

20. - Kyllä mä sanoisin että se massaturismin lisääntyminen siellä missä sitä paljon on, se on ehkä se suurin asia, mutta kuitenkin tää massaturismi Teneriffalla on pysynyt huomattavan laadukkaana verrattuna moneen muuhun paikkaan.

i) Eli eniten massaturismia ajattelette?

- No minä joka asun siellä etelässä, niin joskus on kiva että voi leikkiä turistia, ja se että vaikka on ”mummoihminen” niin vaikka pikkutunneilla voi tuntea itsensä turvalliseksi kun menee kävelemään sinne keskelle kaupunkia koska siellä on muitakin ihmisiä. Sitten tietenkin normaalielämässä sitä hakeutuu muualle tai ei kulje niitä reittejä missä se tavallinen turisti tungskelee.

21. - Ei houkuttele, sen takia että Teneriffa on kaikista lähin lämmin paikka ja näistä saarista sitten taas mulle sopivin juuri sen takia että Palmalla siellä ei ole golfkenttää ollenkaan ja La Gomeraalla on vain yksi golfkenttä. Juuri tää monipuolisuus, voi käydä konserteissa ja sitten on sitä luontoa ja aitoutta ja näitä golfkenttiä, hehhe! Onhan maailmassa monta muutakin kaunista paikkaa ja olen miettinyt ja harkinnut muualle muuttamista, mutta ei kannata kun mistään muualta ei löydy niin paljon hyviä puolia mun kohdallani. Ja yksi on sitten tää yhteisöllisyys tietysti, ei yksinelävänä ihmisenä kannata mennä nyt vieraaseen paikkaan.

i) Ok, kiitos, tämä oli tässä!

- Onnea työlle!

i) Kiitoksia!